

INFORMATIVNO-POLITIČKI TIJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

ISSN 1451-4257

BROJ
508

Subotica, 21. prosinca 2012. Cijena 50 dinara

ZNANSTVENI OMAŽ
OCU TOMI VEREŠU

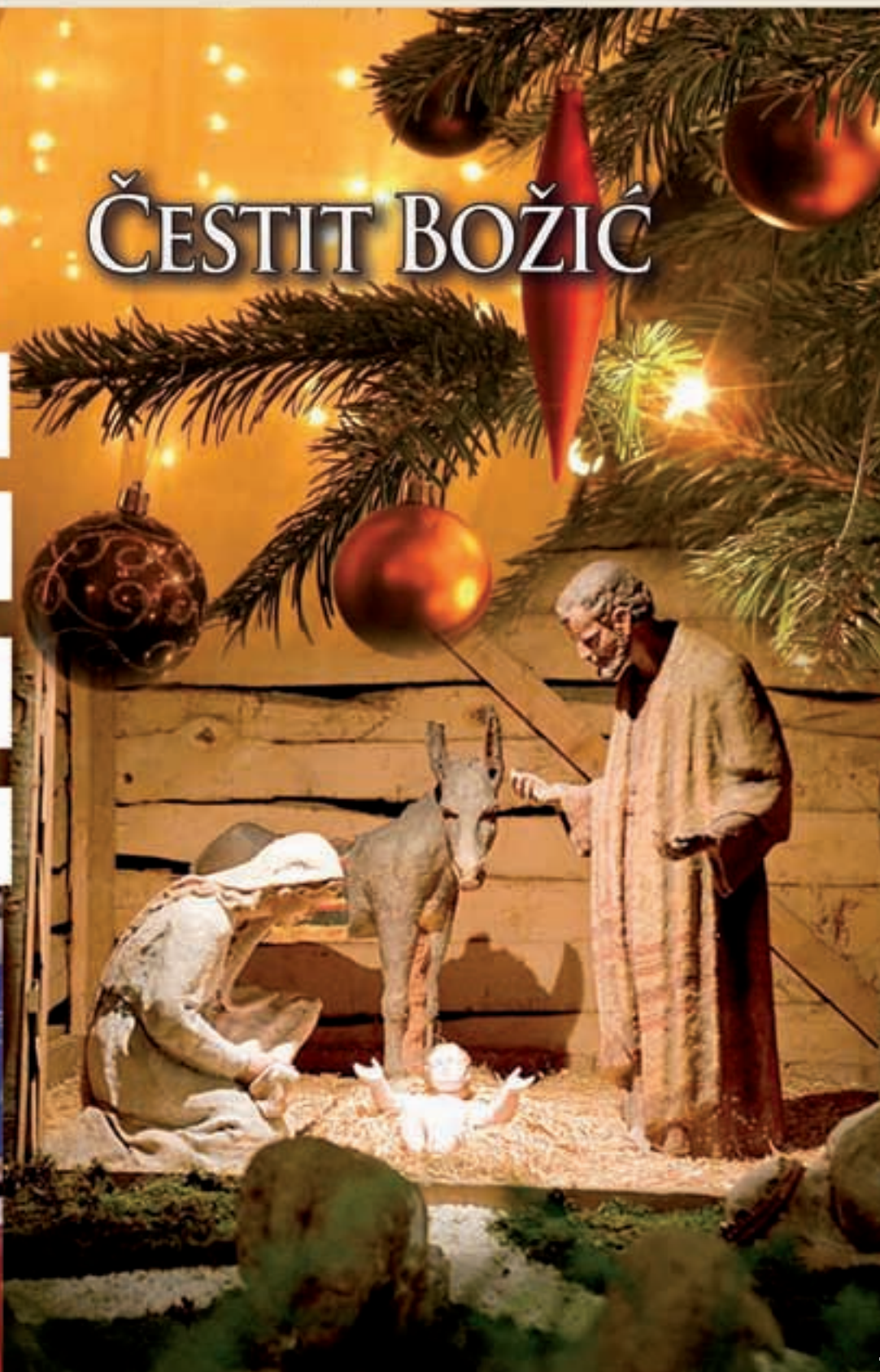

DESET GODINA OD
OSNUTKA HNV-A

ZNANSTVENA SURADNJA
U REGIJI

NOVOGODIŠNJI
KONCERT U RUMI

INTERVJU
JOSIP ŠTEFKOVIĆ

ČESTIT BOŽIĆ

SUBOTICAGAS

Јавно комунално предузеће “Суботицагас” - Суботица

Szabadkai Gázművek Kommunális Közvéllalat - Szabadka

Javno komunalno poduzeće “Suboticaplin” - Subotica

24000 Subotica, Jovana Mikića 58

tel: 024/641-200, fax: 024/641-220

Dežurna služba: 024/641-211

RBV

RAZVOJNA BANKA VOJVODINE

Štednja za novi početak

Ponuda za

10 +

infotelefon

021 488 4433

www.rbv.rs

MNOGO JAČA!

Prodaja kompleta tjednika »Hrvatska riječ«

NIU »Hrvatska riječ« prodaje neukoričene komplete tjednika od 1. do 300. broja, po cijeni od 3000 dinara. Komplet se može preuzeti osobno u prostorijama NIU »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II u Subotici ili preuzeti putem pošte. U tom slučaju, poštanske troškove snosi kupac.

6Mbit/s

5Mbit/s

UBRZAJTE SA NAMA! 3Mbit/s

OSTALI POVEĆAVAJU CENE,
MI POVEĆAVAMO BRZINE!

TIPPNET
INTERNET
www.tippnet.rs

**BLAGOSLOVLJEN BOŽIĆ
I SRETNNA NOVA GODINA !**

Deset godina

Prisutne su u literaturi i uopće u javnosti različite pretpostavke o tome što je to nacionalni identitet. Uobičajeno se smatra da izraženiji nacionalni identitet pridonosi pozitivnijem vrednovanju vlastite grupe a što pridonosi samopoštovanju pojedinca. Međutim, veza između podrijetla, pozitivnog vrednovanja vlastite grupe i samopoštovanja nije toliko jednostavna kao što se pretpostavlja. Osobito kad su u pitanju manjinske zajednice, jer stavovi prema svojoj nacionalnoj zajednici uključuju i stavove nacionalnih zajednica s kojima je njegova nacija u svojoj egzistenciji suočena. Neka istraživanja su pokazala da članovi grupa s niskim statusom u društvu, čiji je identitet ugrožen nepovoljnim intergrupnim komparacijama, odnosno negativno se procjenjuje od strane pripadnika većinskog naroda, obično pokazuju manji favoritizam u odnosu na svoju grupu ili favoriziraju grupu koja ima viši status. U tom slučaju, moguća je i negativna nacionalna identifikacija koja se kreće od otuđenja od svoje nacije, preko nacionalnog stida i nacionalne averzije do nacionalne (samo)mržnje.

Za pretpostaviti je da će u kontekstu dugotrajno prisutne (u manjoj ili većoj mjeri) verbalne agresije u Srbiji, u kojoj svaki pomen hrvatstva u pozadini krije asocijaciju na ustaštvo i široko prihvaćene teze o »genocidnosti« hrvatskog naroda, za mnoge pripadnike hrvatskog naroda izlaz biti u skrivanju svoje nacionalne pripadnosti – etničkoj mimikriji. Zašto je to važno? Važno je jer ne samo da nacionalni osjećaj i identifikacija imaju važne funkcije za pojedinca, već i za samu zajednicu u kojoj nacionalni osjećaj ima integrativnu funkciju i treba olakšavati grupno djelovanje. Možda se i u tome krije dio odgovora na probleme s kojima se suočava hrvatska zajednica i njezini lideri. Kako bi dobili odgovor na to pitanje i stekli jasnu sliku o realnosti, neophodno je prvo imati egzaktno činjenice o trendovima u hrvatskoj zajednici – sviđali nam se oni ili ne. Samo tako će se moći oblikovati strateški dokumenti koji će odgovarati toj realnosti i koji će omogućiti mijenjanje realnosti u željenom cilju – a to je očuvanje i napredak hrvatske zajednice. U protivnom će se za neuspjehe uvijek okrivljavati netko drugi – i umjesto napretka ćemo imati vječito traženje krivaca za sve neuspjehe.

J. D.

Našim čitateljima želimo Čestit Božić.

Umjesto slanja pojedinačnih čestitki za božićne i novogodišnje praznike, NIU »Hrvatska riječ« će, kao i prethodnih godina, sredstva namijenjena za to uplatiti za HDPU »Bela Gabrić«.

21. prosinca 2012.

SADRŽAJ

AKTUALNO

BOŽIĆNE PASTIRSKE PORUKE...6-7

TEMA

Znanstvena suradnja u regiji

ISTRAŽIVANJIMA DO FORMULIRANJA I OBLIKOVANJA POLITIKA ...8-9

INTERVJU

Vlč. Josip Štefković, župnik u Baču i upravitelj župa Plavna, Bačko Novo Selo, Tovariševo i Deronje

U CRKVI IDEMO RADI BOGA I RADI SEBE, A NE RADI SVEĆENIKA...12-14

SUBOTICA

Deset godina ombudsmana u Vojvodini
INSTITUCIJA KOJA UŽIVA UGLJED.....20-21

DOPISNICI

Na pragu velikog jubileja HKPD »Matija Gubec« u Rumi

NOVOGODIŠNJI KONCERT.....26

KULTURA

Intelektualni festival dijaloga

ZNANSTVENI OMAŽ OCU TOMI VEREŠU.....32-33

SPORT

Petar Kuntić, koordinator nogometne reprezentacije HNV-a

NAJUSPJEŠNIJA GODINA U POVIJESTI.....48-49

BOŽIĆNA PASTIRSKA PORUKA ĐURE GAŠPAROVIĆA, SRIJEMSKOG BISKUPA

Svjetlo istinsko, koje prosvjetljuje svakog čovjeka, dođe na svijet (Iv 1,9).

Draga braćo i sestre!

Došla je punina vremena, poslao je Bog svoga Sina, rođena od žene (usp. Gal 4,4). U ovom istinskom svjetlu, koje dođe na svijet i mi ulazimo u slavlje otajstva Isusovog utjelovljenja i rođenja. Krist ulazi u našu ljudsku povijest potpuno, postaje jedan od nas. Time naša povijest dobiva novo značenje, postaje povijest spasenja, posvećena povi-

jest. Svjesni važnosti ovog povijesnog događaja i snage koja nam dolazi iz Isusovog utjelovljenja, mi vjernici želimo podijeliti jedni s drugima radost i odgovornost za naš posebni doprinos, da bi i u ovo naše vrijeme jače zasjalo *Svjetlo istinsko, koje prosvjetljuje svakog čovjeka* (Iv 1,9).

Utjelovljeni Sin Božji, poslušan volji nebeskog Oca, radi nas ljudi i radi našeg spasenja sišao je s nebesa, postao čovjekom i »prošao zemljom čineći dobro« (Dj 10,38). Utjelovljena Radost, glasonoša mira, sreće i spasenja, Isus, svojim je dolaskom ljude približio Bogu i međusobno zbližio. Rodio se da »podigne ruke klonule i ojača koljena klecava« (usp. Heb 12,12), da obnovi malaksale sile vjere, nade i ljubavi. Smisao i cilj našeg

zemaljskog života je vječno zajedništvo s Kristom, s našim božanskim Spasiteljem i njegovim i našim nebeskim Ocem. To je temelj i sadržaj naše vjere i nade. Mi kršćani, koji vjerujemo u Krista i Kristu, obdareni smo Božjom istinom o Njemu i nama. Pozvani smo i zadušeni u svijetu očuvati nadu svojim vjerodostojnim kršćanskim životom. Pozvani smo ovom svijetu davati prepoznatljive znakove i vjerodostojne dokaze naše utemeljene nade u konačnu pobjedu Božje istine, pravde, milosrđa, dobrote i ljubavi. Želimo u svjetlu Gospodinova rođenja vidjeti našu stvarnost i u njoj, hodeći stopama vjere, biti nositelji svjetla i vjerovjesnici radosti života.

Mi, današnji glasnici, navjestitelji i svjedoci rođenja

Gospodina, duboko ukorijenjeni u našu crkvenu, kulturnu i društvenu stvarnost, želimo da naše obitelji doista postanu izvori života; da naše župe još radosnije žive zajedništvo vjere i života; želimo da naša mjesna Crkva bude još očitiji znak i svjedok spasenja u konkretnoj društvenoj sredini.

Kao radosni glasonoše i vidljivi svjedoci Krista Gospodina, istinskog svjetla, želimo biti ohrabrenje tolikima u našoj sredini, a osobito mladima, da se probude i ustanu iz sna lažnih iluzija, bijega, nemoći i pasivnosti. Da bi mladi u našoj stvarnosti, u kojoj je ponekad teško biti mlad, odrastali i ostali na nogama, našli ovdje svoju budućnost, a toliki i preporođeni, oslobodili se od okova ovisnosti i straha od odgo-

BOŽIĆNA PORUKA DR. IVANA PENZEŠA, SUBOTIČKOG BISKUPA

Kršćanska braćo i sestre!

Božić je blagdan Božje ljubavi prema čovjeku. Ta ljubav se, pokazuje u tri etape,

u kojima nam se objavljuju velike istine naše vjere.

Prva istina jest činjenica da svoje postojanje zahvaljujemo Bogu koji nas je stvorio i koji nas uzdržava. Božja ljubav prema čovjeku se ponajprije pokazala u otajstvu stvaranja. Čovjek je jedini od sveg stvorenja stvoren na sliku Božju. Bog ga je učinio sebi sličnim. Nama ljudima Stvoritelj je darovao dostojanstvo djece Božje koje nam nitko ne može oduzeti. Jedino mi sami ga grijehom možemo

pogaziti. I to divno sazdano čovječje dostojanstvo svojim grijesima neprestano dovodi u pitanje.

Druga istina jest da nas je Bog stvorio kao prijatelje suradnike. Dao nam je sposobnost da ljubimo i da stvaramo. Bog i čovjek su bili zajedno. Da, čovjek je stvoren tako čudesno. Darovano mu je dostojanstvo i neupitna vrijednost. Nažalost, na nagovor Zloga čovjek je izigrao Božje povjerenje i prijateljstvo. Okrenuo je leđa svome

Stvoritelju. Prvim i svakim pojedinim grijehom koji je kasnije uslijedio, čovjek je zaniijekao svoju ljudskost, svoju sličnost s Bogom i svoje dostojanstvo. Ali Bog, koji je pokazao svoju ljubav stvorivši nas na svoju sliku, besmrtnu, obdarenu razumom i slobodne, ne ostavlja nas u kaljuži grijeha. On nas voli iako zna kakvi smo i što smo, sve smo kadri učiniti. Ljubav koja se pokazala Božjim utjelovljenjem, Božja zainteresiranost za čovjeka i bezu-

vornosti na izazovnoj pučini života.

Hodeći stopama vjere, u ljubavi i odgovornosti prema bližnjima, pozvani smo, kao Kristovi vjernici, unositi mir i pomirenje, pravdu i solidarnost u svoju sredinu. Željeli bismo da umorni i udaljeni krštenici i drugi ljudi dobre volje, vidjevši naša dobra djela, mognu povjerovati Ljubavi. Koliko smo glasonoše Radosne vijesti rođenja Gospodinova, to osobito svjedočimo nedjeljnim euharistijskim slavljem. U našem zajedništvu i susretu s novorođenim Gospodinom u riječi i lomljenju kruha, uvi-

jek i nanovo otvaraju nam se oči i jačaju stope vjere na putu vjernosti Bogu i ljubavi prema bližnjima.

Vama, draga braćo i sestre, dragi svećenici, redovnici i redovnice, dragi vjeroučitelji i dragi župni suradnici, svima Vama koji ste promicatelji istine u društvenom, gospodarskom, kulturnom i javnom životu želim sretan Božić i blagoslovljenu 2013. godinu. Neka *istinsko svjetlo* Isus Krist obasja sav naš život.

U Petrovaradinu, o svetkovini Božića 2012.

✠ Đuro Gašparović, biskup

vjetno prihvaćanje, svjedoče nam o veličanstvenom djelu otkupljenja, još divnijem od stvaranja.

Treća istina naše vjere jest da je Isus svojim utjelovljenjem i rođenjem pokazao koliko cijeni čovjeka i kako se može biti čovjekom. A svojim izborom neimaštine i odbačenosti, od početka do kraja života, poistovjećuje se s onima koji su najbjeđniji od svih ljudi. Na taj način Gospodin Isus daje svjedočanstvo o neotudivosti ljudskoga dostojanstva. Nitko radi vlastite neimaštine ili nevolje ne gubi svoje dostojanstvo. Zato nas Božić uči

da prihvatimo Božju ljubav prema čovjeku i da tom ljubavlju darivamo sebe i druge.

Molimo stoga ovako ovog Božića: »Bože ne dopusti da nam sjaj svečanosti zakloni pogled otajstvu u ljubavi. Razbudi, Bože, u nama želju da slijedimo primjer Isusa Nazarećanina koji je Krist.« Želimo da naše misli budu u skladu s njegovim mislima, da naša djela budu poput djela koje on činio i da naše riječi budu poput njegovih.

Ovim mislima želim svima čestit Božić i blagoslovljenu Novu godinu!

+ Ivan
biskup

Želim Vam radost i mir

Vrijeme koje je prošlo, naučilo nas je da samo strpljivošću i nadajući se možemo dočekati bolje sutra. Božićni blagdani koji su pred nama također nas neskriveno potiču da u strpljivosti i miru jedni s drugima dočekamo radosni blagdan Kristova rođenja, koji sa sobom na zemlju donosi blagost, mir i radost.

Želim Vam da takvu radost i mir iskusite u krugu svojih obitelji u predstojećim blagdanskim danima!

Čestit i blagoslovljen Božić!

Petar Kuntić
predsjednik DSHV-a

ZNANSTVENA SURADNJA U REGIJI

Istraživanjima do formuliranja i oblikovanja politika

Aktualno istraživanje koje sprovodi IMIN i MVPEI Crne Gore imat će i veliki značaj za formuliranje i oblikovanje različitih politika Crne Gore i Hrvatske prema iseljenicima i potomcima iseljenika

Usjeni odmrzavanja i zamrzavanja političkih odnosa između Hrvatske i Srbije se od 2005. godine odvija plodna znanstveno-istraživačka suradnja. U okviru hrvatsko-srpske bilateralne suradnje, koja se temelji na Memorandumu o programu znanstveno-tehnološke suradnje iz 2005. godine, svake dvije godine se odobrava financiranje projekata u kojem su partneri odgovarajući fakulteti ili instituti u Hrvatskoj i Srbiji.

U 2011. i 2012. godini Zajedničko povjerenstvo za znanstvenu i tehnološku suradnju za realizaciju je izabralo 32 projekta. Među njima je i zajednički projekt Instituta za migracije i narodnosti iz Zagreba i Instituta za društvene nauke iz Beograda pod nazivom »Hrvatska i Srbija: Etnička i migracijska pitanja«.

TRANSFORMACIJE IDENTITETA

S ciljem uspostavljanja međusobne suradnje na području društvenih i humanističkih znanosti nedavno je potpisan i sporazum o međunarodnoj znanstvenoj suradnji između Instituta za migracije i narodnosti Republike Hrvatske i Ministarstva

vanjskih poslova i europskih integracija Crne Gore na istraživačkom projektu pod nazivom »Crnogorske i hrvatske iseljeničke zajednice u Argentini: političko-povijesna i socijalno-psihološka komparativna analiza«. Istraživačkim projektom, kojeg su konci-

političko-povijesnoj i socijalno-psihološkoj perspektivi iseljeničkih zajednica s posebnim osvrtom na konstruite različitih identiteta iseljenika.

»Istraživački projekt će trajati tri godine i obuhvatit će s političkog-povijesnog aspekta opća obilježja crno-

gorskog i hrvatskog iseljeničtva u Argentini i transformacije identiteta iseljenika kroz pojedina vremenska razdoblja. Socijalno-psihološki aspekt istraživačkog projekta, pak, odnosi se na empirijsko istraživanje kojim će se utvrditi latentne strukture i interrelacije različitih

Photo: Ured predsjednika RH, Tomislav Bušijeta

pirali dr. sc. Marina Perić Kaselj s Instituta za migracije i narodnosti, Gordan Stojović iz Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija Crne Gore te dr. sc. Zlatko Šram, ravnatelj Instituta za migracije i narodnosti, definirano je komparativno istraživanje u

S hrvatske strane sastanku kod predsjednika Republike Hrvatske dr. sc. Ive Josipovića i potpisivanju Sporazuma, uz dr. sc. Zlatka Šrama, ravnatelja Instituta za migracije i narodnosti, prisustvovala je dr. sc. Marina Perić Kaselj, voditeljica projekta s Instituta, i dr. sc. Roko Mišetić s Hrvatskog katoličkog sveučilišta, a s crnogorske strane Igor Građević, veleposlanik Crne Gore u Hrvatskoj, Branislav Karadžić, v.d. generalnog direktora generalnog direktorata za konzularne poslove i dijasporu i Gordan Stojović, direktor Direkcije za dijasporu Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija Crne Gore.

obrazaca etničkih stavova, vrijednosnih sustava i političkih orijentacija», kaže za Hrvatsku riječ dr. sc. Šram.

Aktualno istraživanje koje sprovodi IMIN i MVPEI Crne Gore imat će i veliki značaj za formuliranje i oblikovanje različitih politika Crne Gore i Hrvatske prema iseljenicima i potomcima iseljenika u Argentini. Drugim riječima, imat će svoju praktičnu primjenu za definiranje službene državne politike i strategije razvoja te njegovanje odnosa s dijasporom.

ISTRAŽIVANJA U VOJVODINI

Dr. sc. Šram je bio inicijator osnivanja Hrvatskog akademskog društva u Subotici te voditelj brojnih istraživačkih projekata, znanstvenih skupova i konferencija koje je HAD organizirao tijekom prošlog desetljeća, a na kojima su sudjelovali istaknuti znanstvenici iz Srbije i Hrvatske iz područja sociologije, političkih znanosti, psihologije i pedagogije. Na temelju dosadašnjih istraživanja dr. sc. Šram je definirao model političko-psihološkog istraživanja kojim se istražuju interrelacije socio-demografskih obilježja, osobina ličnosti, vrednota, dimenzija socijalnog kapitala te etničkih stavova i političkih orijentacija. Ovaj model mogao bi biti od velikog značaja i za formuliranje i oblikovanje politika očuvanja identiteta i razvoja hrvatske nacionalne manjine u Srbiji ukoliko bi se sprovela empirijska istraživanja. Sporazum o međunarodnoj znanstvenoj suradnji između IMIN-a i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, koji

je potpisan koncem prošle godine, upravo se temelji na zajedničkim potrebama proučavanja migracija Hrvata, socioloških, političkih i psiholoških aspekata nacionalnog identiteta Hrvata, kao i drugih nacionalnih zajednica u Vojvodini.

SURADNJA IMIN-A I ZKVH-A

Prvi rezultati uspostavljenе suradnje između IMIN-a i ZKVH-a pojavit će se već početkom iduće godine, pod pokroviteljstvom Državnog ureda za Hrvate izvan Hrvatske, u obli-

ku zajedničkog izdavanja zbornika radova pod naslovom »Hrvati u Vojvodini: identitet(i), procesi i društvene aktivnosti«, koji će se promovirati u Subotici i Zagrebu.

»Ovaj je zbornik početak suradnje koja podrazumijeva objavljivanje znanstvenih radova u časopisima i publikacijama, razmjenjivanje znanstvenika uz potporu putem stipendija i novčanih pomoći ostvarenih na temelju međunarodnih ugovora i međunarodnih natječaja, uzajamno pozivanje znanstvenika na sudjelovanje na sve znanstvene konferenci-

je, skupove i kongrese iz područja društvenih i humanističkih znanosti, susrete manjih grupa znanstvenika svake dvije godine, organiziranje periodičnih gostovanja profesora – predavača u obje zemlje, potporu i pomoć za ostvarivanje prava na stipendije i financijske pomoći te druge oblike suradnje. Dugoročna je namjera uspostavljene suradnje nastanak uzajamnih logističko-istraživačkih centara za znanstvenike iz obje zemlje iz područja društvenih i humanističkih znanosti«, kaže ravnatelj ZKVH-a Tomislav Žigmanov.

J. D.

PROSLAVA 10 GODINA OD OSNUTKA HNV-A

Slaven Bačić

Definiran, transparentan i odgovoran rad HNV-a

ce od dana izbora prvog saziva HNV-a na elektorskoj skupštini koja je održana 15. prosinca 2002. godine u Subotici, kada je izabrano 35 vijećnika, što je poslije postalo jednim od 4 službena praznika hrvatske manjine u Srbiji.

PRVE GODINE DJELOVANJA HNV-A

»Hrvatsko nacionalno vijeće je legalno i legitimno tijelo putem kojega mi, Hrvati u Vojvodini, odnosno Srbiji, ostvarujemo svoje Ustavom i zakonima zajamčeno pravo na manjinsku smoupravu. Legalitet i legitimitet HNV-a proizlaze iz izbora, iza svakog od vijećnika stoji izborna volja birača!«, naglasio je među ostalim predsjednik HNV-a dr. *Slaven Bačić* prošloga petka na svečanoj akademiji u velikoj dvorani HKC-a »Bunjevačko kolo«, prilikom obilježavanja desete obljetni-

»Tijekom prvih godina djelovanja, unatoč neriješenom financiranju vijeća, odsustvu pomoći države u pravnoj i institucionalnoj izgradnji vijeća i prepuštanja toga posla čelnicima zajednica bez iskustva, HNV je donio niz odluka u realiziranju prava na samoupravu, koja se odnose na unutarnje samoorganiziranje: formirana su tijela – Izvršni odbor, odjeli, odbori, donesen je Statut i drugi unutarnji akti, odluke o obiljež-

jima i praznicima hrvatske zajednice u Srbiji, na HNV je Skupština Autonomne Pokrajine Vojvodine prenijela osnivačka prava nad NIU 'Hrvatska riječ', a istodobno je, unatoč nepostojanju pravne regulative, HNV počeo obnašati i javne ovlasti u suradnji s državnim tijelima koja su se oslanjala na mišljenja koje je davao HNV, istina mnogo lakše u pokrajinskim nego u republičkim tijelima«, podsjetio je dr. Slaven Bačić na početke rada HNV-a.

»Prvi saziv zadnji se puta sastao 31. ožujka 2009. godine, a svoje je nadležnosti Vijeće nastavilo ostvarivati putem Izvršnog odbora, temeljem jedne odluke o prijenosu vršenja ovlasti s Vijeća na Izvršni odbor. Među značajnijim odlukama iz ovoga razdoblja su i odluka o tradicionalnim hrvatskim nazivima naseljenih mjesta u Vojvodini,

te kupovina vlastitoga prostora isključivo uštedom iz proračunskih dotacija.«

HNV - JEDAN OD UZORA DRUGIM VIJEĆIMA

Na elektorskoj skupštini 6. lipnja 2010. godine u Subotici, izabrano je novih 29 vijećnika sadašnjega saziva HNV-a, a konstituirajuća sjednica održana je 26. lipnja, također u Subotici.

»Vijećnici su se opredijeli li da nadležnosti Vijeća vrše izravno, što znači da njihovo vršenje nije spuštено na razinu Izvršnog odbora, niti na razinu resornih odbora, kao što to radi Mađarsko nacionalno vijeće. Transparentnost u radu osigurava se javnošću rada sjednica HNV-a te putem internetske stranice. Posebno sam ponosan što HNV više nije mjesto svađa, već političkih rasprava, te što

ZNANSTVENI KOLOKVIJ POSVEĆEN DESETOGODIŠNJICI MANJINSKE SAMOUPRAVE HRVATA U SRBIJI

Od stigme do uspješne institucionalizacije

U povodu praznika hrvatske zajednice – Dana izbora prvoga saziva Hrvatskog nacionalnog vijeća, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata organizirao je u utorak, 18. prosinca, znanstveni kolokvij pod nazivom »Od stigme do priznavanja – 10 godina izgradnje manjinske infrastrukture Hrvata u Srbiji«.

Uvodničarka, doktorandica

mr. sc. Snežana Ilić

Fakulteta političkih znanosti u Beogradu mr. sc. *Snežana Ilić*, ocijenila je kako je unatoč izuzetno nepovoljnom položaju tijekom 90-ih godina, hrvatska zajednica od 2002. do danas ostvarila uspješnu institucionalizaciju svoje manjinske samouprave.

»Godine 2002. počinje izgradnja institucija hrvatske samouprave. Osniva se Hrvatsko nacionalno vijeće,

se u ovome sazivu HNV-a tek oko jedna trećina sredstava kojima HNV raspolaže koriste za funkcioniranje samoga Vijeća, a dvije trećine se izravno koristi u ostvarivanju manjinskih prava. Nakon prvih godina, tijekom kojih je Hrvatsko nacionalno vijeće, unatoč neriješenim normativnim, financijskim, stručnim i tehničkim poteškoćama te nedostatku demokratskih praksi i odgovornosti, prošlo turbulentan put uobličavanja službenoga tijela manjinske samouprave Hrvata u Srbiji i postupno preuzimalo ulogu partnera prema vlastima, od

2010. ustrojen je profesionalniji, transparentniji, pravno čvršće definiran i odgovorniji rad HNV-a, pa smo danas jedan od uzora drugim vijećima, primjerice Bošnjaci kažu kako žele model obrazovanja kakav postoji u nastavi na hrvatskom, u Odboru Narodne skupštine Republike Srbije za ljudska prava, nacionalne manjine i ravnopravnost spolova, mađarsko, slovačko i hrvatsko vijeće se smatraju najbolje organiziranim, a više predstavnika drugih vijeća ističu kako imamo najbolju internetsku stranicu«, istaknuo je s ponosom dr. Slaven

Bačić i čestitao svim pripadnicima hrvatske zajednice praznik i pozivao ih da vlastitim primjerom hrabro ostvaruju svoja manjinska prava.

Generalni konzul Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici *Dragan Đurić*, nakon upućene čestitke pripadnicima ovdašnje hrvatske zajednice u povodu ovoga praznika, pročitao je pozdravno pismo predstojnice Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske *Darije Krstičević*.

»Donošenjem strategije, zakona i osnivanja Državnog ureda za Hrvate izvan

Republike Hrvatske stvorene su temeljne pravne i institucionalne pretpostavke za izgradnju sustavne i učinkovite suradnje s pripadnicima hrvatskog naroda izvan granica Lijepe naše. Ovaj Državni ured bit će čvrsta spona i most tog zajedništva«, napisala je među ostalim Darija Krstičević.

U prigodnom programu sudjelovao je pjevački zbor HKPD »Jelačić« iz Petrovaradina, orkestar HGU »Festival bunjevački pisama« i djeca iz Vrtića »Marija Petković«.

Z. Sarić

potom Novinsko-izdavačka ustanova 'Hrvatska riječ', počinje obrazovanje na hrvatskom jeziku. Daleko najuspješnije izvedena institucionalizacija manjinske samouprave dogodila se u hrvatskoj zajednici. Tome je pridonijela suradnja s vojvođanskom administracijom, kao i primjena primjera dobre prakse tradicionalnih manjina u Vojvodini«, navela je mr. Ilić.

Takozvani »korak od sedam milja«, prema mišljenju Ilićeve, hrvatska zajednica ostvarila je u razdoblju od 2008. do 2012. godine, kada jača moć i utjecaj naj-

jače političke stranke Hrvata, Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini (DSHV) koji potpisuje koalicijski sporazum s Demokratskom strankom.

»Tada dolazi do daljnje ubrzanje institucionalne izgradnje, tj. osnivanja Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, pomlađivanja kulturne i političke elite, unapređenja obrazovnog sustava otvorenjem odjela na hrvatskom jeziku u subotičkoj gimnaziji. Ne treba zaboraviti i intenziviranu suradnju s matičnom zemljom, što se ogleda u većem broju prijama predstavnika ovdašnjih Hrvata

od strane predsjednika *Ive Josipovića*, kao i visoka odlikovanja i priznanja od strane predsjednika *Stjepana Mesića* i Josipovića. U tom razdoblju imamo i primjere dobre prakse i suradnje s hrvatskom samoupravom u Mađarskoj i srpskom manjinom u Hrvatskoj, veću vidljivost aktivnosti hrvatske zajednice u javnosti, prije svega u području kulture, a javljaju se i pomaci u 'desubotizaciji', budući da se značajna događanja, poput sjednica HNV-a i drugih, češće organiziraju u drugim mjestima«, navela je Snežana Ilić.

U tom razdoblju bilo je i »saplitanja«, koja se, po mišljenju Snežane Ilić, očituju u neuspješnom organiziranju neposrednih izbora za Hrvatsko nacionalno vijeće 2010., budući da je na posebni birački popis upisano svega 15.000 građana.

Snežana Ilić je na kraju izlaganja naznačila i važna pitanja za daljnji razvoj manjinske infrastrukture, kao što su: otvaranje prostora diskusije unutar zajednice, daljnje kadrovsko osnaživanje te donošenje nedostajućih strateških dokumenata.

D. B. P.

VLČ. JOSIP ŠTEFKOVIĆ, ŽUPNIK U BAČU I UPRAVITELJ ŽUPA PLAVNA, BAČKO NOVO SELO, TOVA

U crkvu idemo radi Boga i radi sebe, a ne radi svećenika

Razgovor vodio: Zvonimir Pelajić

*Već je tisućljeće i pol od**kako je prvi puta spome-**nuta biskupija u Baču***Iako nas je malo, mogli**bismo puno više i bolje***Moramo poštovati svoje**velikane*

Vlč. Josip Štefković rođen je u Subotici 17. srpnja 1976. godine. Pohađao je biskupijsku klasičnu gimnaziju u Subotici, a studij teologije završio je u Zagrebu. Za svećenika je zaređen 29. lipnja 2002. godine u subotičkoj katedrali-bazilici svete Terezije Avilske. U njoj je 7. srpnja iste godine proslavio i mladu misu. Najprije je kao župni vikar službovao dvije godine u Adi, a potom dvije godine u Novom Sadu. Subotički biskup dr. Ivan Penzes imenovao ga je 10. srpnja 2006. župnikom župe sv. Pavla u Baču te upravi-

teljem župa Plavna, Bačko Novo Selo, Tovariševo i Deronje.

U vremenu došašća, priprave za skori blagdan Božića, i u iščekivanju dolaška Betlehenskog svjetla u plavanjsku crkvu, razgovaramo s ovim vrlo agilnim i angažiranim svećenikom o njegovu pastoralnom djelovanju te poteškoćama s kojima se susreće u svom odgovornom radu u pet mjesta bačkoga dekanata.

HR: Svoju prvu svetu misu u Plavni slavili ste u nedjelju, 6. kolovoza 2006., na Preobraženje Gospodnje. Što nam može-

te kazati o svojim prvim dojmovima i susretu s novim župljanima nakon više od šest godina provedenih u ovome kraju?

Za svećeničko je ređenje, između ostalog, karakteristično obećanje poštovanja i poslušnosti mjesnom biskupu i njegovim nasljednicima. U tome sam duhu uvijek prihvaćao biskupove odluke. Tako sam najprije službovao u velikoj župi mađarskog govornog područja od nekih 10.000 rimokatolika – u Adi. Potom sam premješten u veliki grad i župu u Novom Sadu. Na oba mjesta sam bio župni vikar. Tamo sam

stjecao prva iskustva u svom svećeničkom radu uz starije i iskusnije svećenike koji su mi bili župnici. U župama koje su mi sada povjerene, pak, najprije sam bio upravitelj, a potom i župnik. To je s jedne strane radost za mladog čovjeka, biti samostalan u svome radu, ali s time ujedno dolaze veća odgovornost i briga. Znači, radosno sam prije više od 6 godina došao iz Novog Sada u Bač. Puno toga se otada dogodilo. Jednako tako, još puno bi toga trebalo učiniti. Svjestan sam kako nema nikakvog instant rješenja te da su najvažniji ustrajnost i

TOVARIŠEVO I DERONJE

kontinuitet. Tako se dolazi do pravih i trajnijih rezultata. Mogu reći kako su mi župljani dobri, gostoljubivi i veseli ljudi. Ali, morat ću naći način bolje im posvijestiti kako Crkva nije samo svećenik te tako crkveni poslovi nisu samo svećenički poslovi. Crkva smo svi mi. Svi imamo odgovornost, kako za širenje vjere i očuvanje njezina ugleda, tako i za crkvene objekte koji su naša zajednička briga.

HR: Već u prvoj godini župnikovanja u Baču i Plavni pokazali ste obnoviteljski duh glede zapuštenih crkava, križeva, slika, vjerskih običaja pa i same vjere. Sjećamo se kako ste već te godine blagoslovili novi križ »krajputaš« na polovici puta između Bača i Plavne, gdje je i raskrižje za Bačko Novo Selo. Potom ste obnavljali i druge zapuštene križeve. Kažite nam nešto više o tom poslu.

Dok ne nađemo rješenje kako urediti i obnoviti naše crkve, od kojih neke niti ne sliče crkvama, činimo što se može i što nam trenutačne prilike dopuštaju. Mi se u ovim krajevima oko drevnoga Bača, kojemu su u prošlosti gravitirala sva mjesta koja su mi na duhovnu skrb povjerena, imamo čime dičiti. Već je tisućljeće i pol otkako je prvi puta spomenuta biskupija u Baču. Nekoliko je župa postojalo na ovim prostorima još u srednjem vijeku. Osmanlijska najezda je prekinula kontinuitet, a pogotovo intenzitet. Ipak, imamo se čime pohvaliti. U Baču je najstarija katolička crkva u cijeloj našoj državi,

kao i najstarija freska uopće u cijeloj našoj državi. To je naša franjevačka crkva. Imamo tvrđu koja je svoj današnji oblik dobila prije 700 godina, a postojala je i ranije u rimsko doba. Mogli bismo u Baču puno toga pronaći i ustanoviti kako nije bez razloga bio središte cijele regije. Po svojim župama pronalazio sam dobro očuvane knjige iz XVI. stoljeća, umjetničke slike stare i više od 290 godina... Sve to pokušavamo obnoviti i spasiti od propadanja. To nam je i obveza, ali i zadovoljstvo i poticaj jer svjedoči o našoj nazočnosti ovdje od davnih vremena. Želeći obnoviti i duh ovoga shrvanog naroda, obnavljamo ono što su naši preci u tom istom duhu stvarali. Podigli smo šest novih i popravili jedan stari križ, što krajputaš, što na groblju ili pred crkvom. Obnovili smo nekoliko slika iz prve polovice XVIII. stoljeća. Stare knjige izlagali smo na izložbama. Držeći do svoje prošlosti, gradimo i svoju budućnost.

HR: Vaš prvi značajniji čin u tom smislu bilo je iniciranje vraćanja biste dr. Josipa Andrića na njezino staro mjesto, a koja je do tada bila smještena unutar crkve. To se dogodilo 26. travnja 2007. godine, točno 35 godina od njezina nepravедnoga rušenja, a od tada naša crkva izvana izgleda još ljepše, a spomenik dr. Andrića krase ne samo crkvu nego i središte sela. Kako ste se odlučili na taj korak?

Dr. Josip Andrić velika je, značajna ličnost našeg naroda, koji je rado navraćao u Plavnu, rodno mjesto svoje majke. Budući da njegov rodni Bukin više ne

možemo smatrati šokačkim naseljem, logično je bilo da mu se u Plavni podigne bista. Nekima je to smetalo, pa je spomenik srušen a kasnije unesen u crkvu kako bi se sačuvao od uništenja. Iako je Josip Andrić bio veliki čovjek, ipak on nije kanonizirani svetac Katoličke crkve pa sam se odmah pitao što će on u crkvi. A budući da je pred crkvom još postojalo mjesto gdje je spomenik nekad stajao, iznijeli smo ga onamo. Sve treba postaviti na svoje mjesto kako bi vladao red. Josip Andrić više nije u kutu crkve, nego na svečanom mjestu pred crkvom. Drago mi je da smo spomenik opet postavili na javno mjesto, ali mi je još draže da se djela Josipa Andrića čitaju, proučavaju i izvode i u Plavni i u našoj narodnoj zajednici općenito. Moramo poštovati svoje velikane.

HR: Kažite nam nešto o kapeli sv. Antuna Pustinjaka na Feliću, koju ste također na neki način osposobili za misna slavlja i hodočašća.

Ova je kapela ovdašnjem puku vrlo draga. U »Bunjevačkim i šokačkim novinama« 1870. godine zapisano je: »Kroz kišovito vrime, ove godine na Antunovo, podalji svit nije mogo doći, nut i opet: obiljni je bilo 2-3 hiljade.« U »Subotičkim novinama« 1931. godine zapisano je: »I dan danas ide naš svijet utorkom u šumu crkvi sv. Antuna, da se pomoli svom Bogu i sv. Antunu.« Iako postoje, čak pisane, legende o nastanku kapele sv. Antuna u blizini Bača, vrijeme i okolnosti njezina nastanka ipak nam ostaju ovijene velom tajne. Iako

se taj sakralni objekt nalazi pod zaštitom države, u vrlo je lošem stanju. Zapravo, od arheologa *Henzelmanna*, tj. već više od 140 godina, nitko se nije bavio kape-lom sv. Antuna Pustinjaka. Henzelmann je analizirajući materijal od kojega je kapela napravljena ustanovio kako je ona zidana krajem XV. ili početkom XVI. stoljeća. Prema tome, radi se o jednoj od najstarijih sakralnih, i ne samo sakralnih, građevina na ovim našim prostorima.

HR: Pojasnite nam kakvo ste stanje zatekli u crkvama sv. Karla Boromejskog u Tovariševu, devastiranoj crkvi sv. Josipa u Deronjama, te u crkvi sv. Ane u Bačkom Novom Selu i što se trenutačno čini na njihovu revitaliziranju?

Nekima se čini kako je premalo učinjeno, ali u sadašnjim prilikama više se i ne može. Ove stare crkve godinama nisu bile u uporabi. Na crkvi u Bačkom Novom Selu nije bilo krova, vrata, niti bilo kakvog mobilijara. Čak niti žbuke na zidovima, ni iznutra ni izvana. Sada ta crkva ima krasan novi krov. U Tovariševu je bila pustoš. Prije 20 godina crkva je korištena kao skladište cementa. Ondje se mjesečno služe mise, a izrađena je nova velika oltarna slika, stavljeni novi prozori, a crkva je ovih dana oličena iznutra, prvi put, nakon 130 godina postojanja. Ponešto se i u Deronjama popravilo. U svim se tim crkvama održavaju mise. Ali naroda je jako malo, a objekti još očekuju puno popravki. Ipak, to su naše svetinje i ujedno spomenici kulture te ćemo učiniti sve da ih dovedemo u dolično stanje.

HR: Osnutkom HKUPD-a »Matoš« u Plavni dobili smo u vama uglednog i vrijednog suradnika, a vi ste već tada bili angažirani u starijoj kulturnoj udruzi »Mostonga« u Baču. Kako ocjenjujete rad hrvatskih udruga u općini Bač i imate li ideju kako bi se neki nastali problemi mogli riješiti? Kakav je, po vašem mišljenju, položaj pripadnika hrvatske nacionalne manjine i općenito katolika u ovoj općini?

Predmnijevam da bi jedinstvena kršćanska i ljudska načela bila vrlo efikasno sredstvo za revitalizaciju naših udruga, ali i vjerskog života. Nesebičnost, altruizam, skrb za opće i zajedničko dobro, riješili bi naše probleme. Iako nas je malo, mogli bismo puno više i bolje. Naši problemi su prvenstveno plod slabe povezanosti nas samih i slabe zainteresiranosti za zajedničko dobro i ciljeve. U tom smislu, podržavam uvijek ono što je pozitivno i što se izdiže iznad osobnih interesa. Tako i naše udruge od kojih bih u svakom slučaju, bez pristranosti, HKUPD »Matoš« istakao kao najpozitivniji primjer.

HR: Svete mise u Plavni povremeno služe i svećenici iz drugih krajeva, što naši župljani pozitivno ocjenjuju, a više puta smo u našoj crkvi vidjeli i mjesnog paroha o. *Gorana Artukova*. Kakav je vaš odnos s njim i s pravoslavnim vjernicima ovoga kraja?

U Katoličkoj crkvi nema gurua i nema nezamjenjivih. Dobro je da se vjernici ne navežu na nekog svećenika. Tko god predslavio svetu

misu, ona je najveća svetinja naše vjere. U crkvu idemo radi Boga i radi sebe, a ne radi svećenika, propovijedi, pjevanja ili nečega sličnog. U tom smislu, svi su u našu crkvu dobrodošli, bilo svećenici, bilo vjernici laici. Tako jedni druge obogaćujemo. Veselim se uvijek i susretu s pravoslavnim svećenicima i u Baču i u Plavni. Naši su odnosi obostrano dobronamjerni, prijateljski i bratski. Posjećujemo se i surađujemo. S pravoslavnim vjernicima nikada nisam imao ni najmanjeg problema za ovih 6 godina boravka na ovim prostorima.

HR: Jednom ste doprinijeli da plavanjska ženska pjevačka skupina pjeva na hrvatskoj misi u Selenči, organizirali ste i odlazak naših malih pjevača na »Zlatnu harfu«, vodili ste i male ministrante na nekoliko susreta, surađujete na Radio Mariji i redoviti ste suradnik Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca. Kako sve to skupa uspijevate pokraj svih obveznih poslova, među kojima je i obavljanje nastave vjeronauka u školi u Plavni?

Ima onih koji me ne poznaju dovoljno, pa misle kako sve volim uraditi sam. To, pak, nije tako. Rado bih volio imati suradnike na različitim područjima, ali na onim područjima gdje ih nemam, pokušavam učiniti što mogu. Ponešto i stignem. Ali, trebalo bi još poraditi i na kvaliteti i na kvantiteti.

HR: Crkvu sv. Jakova u Plavni u cijelosti ste obnovili, ona je sada gotovo potpuno oslikana, pronađene su i restaurirane neke stare svetačke slike. Kažite nam nešto i o pret-

hodnoj crkvi u ovom mjestu, te što je još potrebno s ovom današnjom, da bi bila spremna za svoju 200. godišnjicu? Kao što je poznato, ove ste godine na proštenju otvorili obilježavanje 200. obljetnice ove crkve. Što još kanite uraditi i organizirati do središnje proslave koja će biti održana 25. srpnja 2013.?

Ni duhovna ni materijalna obnova valjda nemaju svoga kraja. Iako je u Plavni puno napravljeno, još je puno i ostalo: novo elektrificirati crkvena zvona, izraditi toranjske satove, obojiti krov... Stara je to građevina u kojoj uvijek nešto treba popravljati. U predstojećim mjesecima planiramo napraviti monografiju naše crkve prigodom 200. obljetnice njezine izgradnje. Središnja proslava ovoga jubileja bit će u srpnju iduće godine, kada ćemo organizirati i tribinu o povijesti našeg mjesta i crkve, kao i o svetom Jakovu, našem nebeskom zaštitniku. Dobro ste spomenuli prijašnju crkvu. Ona je također bila posvećena sv. Jakovu. Bila je oko kilometar udaljena od sadašnje crkve prema dijelu sela kojega nazivamo Veranak. Ta je crkva bila izgrađena od pletena pruća 1721. Bila je manjih dimenzija. Bila je u uporabi do 1813., kada je podignuta sadašnja crkva. Iz te prve crkve nam je sačuvana vrlo vrijedna slika sv. Jakova, koja je čak pod zaštitom države. A zapisano je da je u to staro vrijeme Plavna imala i svoje filijale: Vajsku i Bodane. Ali ni to nije početak. I u srednjem je vijeku Plavna imala svoju župu, ali o tome nema puno pisanih tragova.

HR: Iznesite nam na koncu ovog razgovora i neke statističke podatke o župnoj zajednici te o broju župljana, angažiranim vjernicima, pjevanju u crkvi, a možda imate još nešto dodati o čemu nismo razgovarali, a što smatrate važnim.

Možda će zvučati čudno, ali broj vjernika mi je prilična nepoznanica. U svakom slučaju, u 5 sela nema nas niti 2.000. Ali to su vrlo optimistične brojke. Mnogi nemaju nikakvog kontakta s Crkvom. Župe su ovo u izumiranju i raseljavanju. Broj djece vrlo je mali. Treće dijete u obitelji prava je rijetkost. Puno je neoženjenih i neudanih. U svemu »iskaču« tek rijetki pojedinci koji djecu ne šalju u crkvu same, nego s djecom zajedno dolaze u crkvu. Ima tek još malobrojnih pojedinaca koji se uključuju u pjevanje, čitanje u crkvi ili pak u uređenje crkve. Ipak valja pohvaliti brojnost ministranata u Plavni, čitačice u Baču, pjevače u Baču, a pogotovo pjevače u Plavni koji su angažirani i u crkvi i u HKUPD »Matoš«. Oni ne samo da pjevaju, nego su uvijek pri ruci i kada nešto u crkvi treba pomoći. Ovim putem svima zahvaljujem, iako ih poimence nisam spomenuo.

Već desetu godinu zaredom izviđači iz Osijeka donose u naš dekanat Betlehemske svjetlo, svake godine u drugu župu u kojoj se onda okupe vjernici cijelog dekanata. A sve je počelo u Plavni. Ondje ćemo i ove godine dočekati ovaj simbol Krista, Svjetla s visina, Svjetla istinitog. Sretan Božić!

DRUGI SIMPOZIJ FOLKLORNE I ETNO BAŠTINE U DUBROVNIKU

Revalorizacija folklorne i etnografske baštine

Na simpoziju je sudjelovalo više od stotinu izlagača, a među njima su se predstavili i Hrvati iz Vojvodine

Folklori ansambl »Lindo« iz Dubrovnika je povodom blagdana Sv. Lucije od 11. do 13. prosinca organizirao 2. međunarodni znanstveni interdisciplinarni simpozij »Hrvatska folklorna i etnografska baština u svjetlu dubrovačke, svjetske i turističke sadašnjosti«. Otvorenje simpozija održano je u utvrdi Revelin, a tijekom programa otvorenja, na kojem je nastupio folklorni ansambl »Lindo«, prisutne su pozdravili organizatori i pokrovitelji. Na simpoziju je sudjelovalo više od stotinu izlagača: znanstvenici, folkloristi, etnolozi, muzikolozi, povjesničari, povjesničari umjetnosti, književni teoretičari, istraživači i promicatelji folklora, turistički djelatnici, umjetnici i predstavnici folklornih ansambala i KUD-ova, publicisti. Kao predstavnici hrvatske nacionalne zajednice iz Republike Srbije na simpoziju su sudjelovali *Ladislav Suknović* i *Ivica Dulić* iz Tavankuta te *Edi Tajm* iz Srijemske Mitrovice.

INTENZIVNO BAVLJENJE HRVATSKOM BAŠTINOM

Na predavanjima i radionicama raspravljalo se na temu revalorizacije folklorne i etnografske baštine s posebnim naglaskom na dubrovački, hrvatski, europski i folklor s drugih kontinenata, a koji se povezuje s hrvatskim. Znanstveni program sastojao se od plenarnih izlaganja, znanstvenih izlaganja i stručnih priopćenja, a održavao se

Ladislav Suknović je bio izlagač

u Poslijediplomskom središtu u Dubrovniku. Voditeljica Znanstvenoga projekta FEB i autorica Znanstvenoga simpozija drugoga FEB-a dr. *Mira Muhoberac*, teatrologinja, dramaturginja i sveučilišna profesorica, o ovome projektu je rekla: »Značaj uključenja hrvatske zajednice iz dijaspore se posebno iskazuje na ovogodišnjem, drugom FEB-u, na kojem su predstavnici Hrvata iz dijaspore dali veliki doprinos i pokazali kako se malim financijskim sredstvima može napraviti čudo uz pomoć pozitivne energije. Bitno je istaći kako je ovogodišnji skup opsežniji od prvoga, naime, sudjeluje 149 sudionika iz deset zemalja koji pokrivaju razna područja kulturne baštine«.

SURADNJA S HRVATIMA IZVAN DOMOVINE

Ravnateljica Folklornog ansambla »Lindo« *Dubravka Sarić* nam je rekla kako je jedna od važnih zadaća ansambla suradnja s Hrvatima

izvan domovine: »Ovo je prilika na ovome mjestu razmijeniti kontakte, iskustva, s ciljem da nadalje zajedno dajemo doprinos hrvatskoj i etnografskoj baštini«. Među brojnim izlagačima koji su se predstavili bili su i Hrvati iz Vojvodine. *Ladislav Suknović* iz Tavankuta, predsjednik HKPD-a »Matija Gubec«, govorio je na temu »Seoski turizam u službi razvoja kulturne baštine«, a *Edi Tajm*, diplomirani teoretičar umjetnosti i etnomuzikolog iz Srijemske Mitrovice na temu »Muzički identitet Hrvata u Srijemskoj Mitrovici«. A baština vojvođanskih Hrvata bila je predmet i drugih izlaganja. Tako je profesorica *Lucija Franić Novak* predstavila radionice Narodnog sveučilišta Dubrava u Zagrebu, a koje za temu imaju izradu različitih dekorativnih predmeta od slame. Etnolog *Krunoslav Šokac* govorio je na temu pasionske baštine Šokaca u Slavoniji, Baranji, Srijemu i Bačkoj, a profesorice *Milana Černelić* i *Jadranka Grbić*

Jakopović održale su predavanje o običaju bačkih Hrvata, Bunjevaca, pod nazivom »Sto godina Dužijance – proslava završetka žetve kao kulturna praksa i iskazivanje identiteta«. *Milana Černelić*, profesorica na Filozofskom fakultetu na Odsjeku za etnologiju i kulturnu antropologiju u Zagrebu, napomenula je kako je svoje izlaganje, koje se odnosilo na 100 godina Dužijance, izabrala zbog toga što ljudi u Hrvatskoj općenito malo znaju o Hrvatima u Bačkoj, a još manje o Dužijancima koja je bitna za korpus njihovog kulturnog naslijeđa.

Pokrovitelji simpozija bili su: Ministarstvo turizma, Ministarstvo kulture, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske, Agencija za odgoj i obrazovanje iz Zagreba, Grad Dubrovnik, Dubrovačko-neretvanska županija, Zračna luka Dubrovnik, OTP banka Hrvatska d. d., Zadar i Elite travel.

I. D.

Hajka za kraljem Belom IV.

Piše: dr. Zsombor Szabó

Tatari su uspjeli u siječnju 1242. godine preko zaleđenog Dunava prijeći u zapadnu Ugarsku. Dio tatarske armije pod komandom *Kádána* imao je jedan cilj: uhvatiti kralja *Belu IV.*, jer je po tatarskoj doktrini jedna zemlja onda pokorena ako uhvate ili ubiju njenog vla-

i kroz Slavoniju uputio prema Zagrebu. Tu se zadržao jedno vrijeme i odavde je pisao Papi i ostalim europskim kraljevima moleći za pomoć. Naravno, nitko mu nije pomogao, nego su već računali kako će kraljevstvo Bele IV. priključiti svojim zemljama. Kralj je svoju obitelj, krunu i državni

kroz Slavoniju, nisu imali vremena tako je temeljito opustošiti kao istočnu Ugarsku. Poslije duže opsade zauzeli su i spalili Zagreb (Medvedgrad) i porušili su u romaničkom stilu tek izgrađenu crkvu sv. Stjepana. Grad Kalnik se uspješno obranio od Tatara, pod vodstvom *Filipa Bebeke*.

Tome, Tatari su slavenskim (hrvatskim) jezikom upozoravali stanovnike da će, ako im ne predaju njihove neprijatelje, zajedno s njima dobiti zasluženu kaznu. Trogirani su odbili Tatarske zahtjeve i stavili su na raspolaganje kralju, njegovoj obitelji i pratnji brodove (najvjerojatnije su brodove osigurali krčki kneževi Frankopani) i prvo su se sklonili na otok Čiovo, a zatim na otok Kraljevicu, koji i dan-danas u svom imenu čuva uspomenu na kraljev boravak.

TATARI SE NAGLO POVLAČE

Početkom 1242. godine u ožujku tatarske armije naglo napuštaju Hrvatsko-Ugarsku Kraljevinu. *Kádánova* vojska se povukla kroz Bosnu i Srbiju u Bugarsku, gdje su se ujedinili s glavinom vojske pod zapovjedništvom *Batu kana*. Glavnina vojske se povlačila uz rijeke Dunav i Tisu, usput paleći sve što su prethodne godine Kumani »zaboravili« porušiti i spaliti. Tako je Srijem ponovno stradao u roku od dvije godine.

Naglo povlačenje Tatara se objašnjava smrću velikog kana *Ogotaja*, te se Batu kan žurio stići na izbor novog velikog kana, jer je bio jedan od najozbiljnijih kandidata. Po drugim mišljenjima, glavni cilj najezde Tatara nije bilo pokoravanje Hrvatsko-Ugarske Kraljevine, nego njeno slabljenje i plašenje stanovnika (prije svega plemstva) da će sljedeći napad biti još žešći i suroviji, kako bi ih odvratili od bilo kakvog otpora. Kralju *Beli IV.* je ostalo u zadatak obnavljanje zemlje i priprema za novi tatarski napad, koji se i desio u proljeće 1285. godine (tzv. druga tatarska najezda), bez većih posljedica po kraljevinu.

Veduta grada Trogira (Trau) iz 1568. godine.

dara, kralja. Hrvatsko-ugarski kralj *Bela IV.* se sa svojim ranjenim bratom *Kolomanom*, slavonskim banom, s bojišta pokraj sela *Mohi*, a na poziv svog rodaka austrijskog markgrofa *Fridriha*, prvo uputio prema zapadnoj granici zemlje. *Fridrich* ga je, kako to biva među rodacima, prvo ucijenio da plati za »gostoprимство i obranu«, zatim je tražio da mu se »povrate« tri pogranične županije koje je *Belin* otac *Andrija II.* od njega oduzeo. Poslije ovog »austrijskog intermecca« *Bela IV.* se sa svojom pratnjom povukao

trezor poslao u Dalmaciju, i oni su se s izbjeglicama sklonili u grad *Klisu*. U Zagrebu je umro *Belin* ranjeni mlađi brat hrvatski ban *Koloman*, najvjerojatnije je sahranjen u samostanu *Ivanić*, pokraj *Čazme*.

PUSTOŠENJE SLAVONIJE I HRVATSKE

Tatari su, pod zapovjedništvom *Kádána*, »forsiranim maršom« krenuli za kraljem *Belom IV.*, koji je ponekad samo uz hrabrost svojih pratitelja izbjegao zarobljavanje. Pošto su se Tatari »žurili«

Za ovaj herojski čin branitelji su od zahvalog kralja kasnije dobili plemićke titule. Mongolska vojska se relativno kratko zadržala u Hrvatskoj, te nisu mogli nanijeti veliku štetu. Najvjerojatnije su u brdima nailazili na otpor, pa im je i to otežavalo pohod. *Kádán* je, misleći da je kralj još u *Klisi*, otpočeo opsadu grada, ali *Bela IV.* se već bio sklonio u *Split*, a kasnije na ostrvski grad *Trogir (Trau)*.

Trogir su branili bibrirski kneževi (*Šubići*) pod vodstvom *Stjepka*. Po pisanju kronike splitskog nadbiskupa

Košara

Konji Pilipa Poljaković Kovačev iz Đurđina – oko 1936. g.

Konje su uvijek obaško držali u košari, staji samo za to udešenoj. Poznate su nam najčešće košare s jaslama u jednom redu za desetak konja. Take su košare imali najviše salašari, male i sridnje gazde.

Naspram tog o kojim se konjima radi, za nji su i košare u po di čemu bile drugačije. Bile su košare u kojima su konji bili puštani, nisu bili vezani za jasje i u te košare stalo je baš fajn konja. To su bili konji izabrani za sime (priplod). Druga fela košara bila je na našim salašima. To su najčešće košare s jaslama u jednom redu za 5-6 do desetak konja. Misto za jednog konja bilo je otprilike 2,5x1,5m. Take su košare imali najviše male i sridnje gazde. I na poslitku bilo je košara u obaškoj zgradi di su bili konji paradeši, šporcki konji i pepinjeri (ždripci).

Konji svezani u košari idu (jedu) iz jaslala na uzdužnom zidu, a visina jaslala udešena je konjskim glavama. Dno jaslala je visoko približno na oko 90 cm od zemlje, poklem se oni ne saginju do tla kad idu (jedu), osim ako su na paši. Iznad jaslala na zidu ukošeno vise obične žagre iz koji su konji ili (jeli) piću (kabastu ranu) malo dignu-

tom glavom. Sitnež i trunje od piće, osobito od muvarike i zobi pokošene na sino, istrunilo se u jasje pa su ga otaleg konji poili, polizali. Konje su napajali iz alova na bunaru, a u tridesetim godinama, na većim majurima kad su u košaru uvukli vodovod, u dno u cementirani jaslala izdubili su jamu za vodu nalik na kalotu. U jamu su puštali vodu pa je konj pio kad je tlo, a to je preteča današnje pojilice.

U košarama di su bili šporcki konji i pepinjeri, svaki je konj imo obaško svoj boks, približno 3 x 3 m. U boksu je imo jasje i žagre, a priko vrata na ulazu imo je vidik na sridinu košare, vidio je konje iz drugi boksova, al se nije dodirivo s njima. Boksovi su doli bili flasterovani cigljama ili samo s dobro nabijenom zemljom priko koje se debelo prostiro slamavi nastor. Ima konja koji se voli valjat na slami. Zato su imali komocije u boksu, a mogli su po volji komotno ležat kad su otpočivali. Pepinjera su obično držali u istoj košari s paradešima i šporckim konjima.

Nuz majursku košaru bio je makar jedan korlat di su konji izvođeni na friški ajer i sunčanje. Svaki pepinjer moro je imat svoj korlat, jel ako bi se više pepinjera odjedared

puštalo u jedan korlat med sobom bi se grizli i vućali jedan na drugog, osobito ako su ostili da se blizo nji pase (spariva) kobila. Konji koji nisu radili imali su obaško jedan ili više korlatova ili su za nji obaško ogradili komad ledine.

U košari je u čoš i dalje od vrata bilo i podesno misto di se držala i spremala zrnata rana i pića za više dana. U obaškom dilu košare držo se sersam: češagija, kefa, vile, metla i dr. za timarenje konja i držanje reda u košari. Često je u jednoj čoš sklepan krevet

Konji svezani u košari

idu (jedu) iz jaslala na

uzdužnom zidu,

a visina jaslala udešena

je konjskim glavama

ili čak dva jedan na drugim, u kojem je noćivo kočijaš ili dvojica nji, a u malim domazlucima na krevetu je noćio mlađi muškarac domaćin ili biroš (sluga).

Podikoj veliki majuri imali su ergelu, na priliku Vojničevi u Zobnatici i Bajši. Ergela je uvijek bila na obaškom imanju, dalje od drugog josaga. Najprija su one bile za odranjivanje konja naveliko, za njev oporavak posli ratova, a na njima su vršili i ukrštanje rase konja za oplimenjivanje oni rasa koje su najpodesnije u panonskoj ravni.

SA ROGLJA

Nonius

Austro-ugarski odranjivači konja su kod Francuza uočili dobre vojničke konje. U ratu kod Vaterloa 1815. dočepali su se ždripcu rase nonius. Od njega su u ergeli Mezöhegyes i od više feli kobila u panoskoj ravni strpljivo i za nekoliko desetina godina selekcijom dobili konja koji će pasirat vojski i poljodilcima, stvorili su novu rasu nonis (njonjus). Vojski je dobar za jašenje, za vuču tereta u artiljeriji i pozadini. Poljodilcima pasira jel ima dobru visinu, jaku građu, mirne je naravi, lipo izgleda, poslušan je i zato kadar da pokaže veliku snagu, s lakoćom dugo i izdržljivo kasa. To je zdravo važno kad konji vuku prazna kola ili s malo tereta, jel isprikidanim kasom i hodom putnu brzinu povećava na desetak i više kilometri, a s tim i učinak u poljodilstvu. Časkom je počo istiskivat sporije konje, iz vuče volove i bivoie. Njonjus je ositno smanjio trošak ratarima i dao njim velik prilog u dobiti.

ODRŽAN STRUČNI SKUP »IZAZOVI MANJINSKIH MEDIJA«

Definirati ulogu manjinskih medija

Tjednici »Hrvatska riječ« iz Subotice i »Hrvatski glasnik« iz Pečuha jedini su tjednici Hrvata koji su autohtone manjine u državama u kojima žive i čiji su osnivači tijela nacionalno-manjinske samouprave. Stoga bi i njihov nastup spram institucija Republike Hrvatske trebao biti zajednički, uključujući i njihove osnivače, jedan je od zaključaka sa stručnog skupa kojeg je organizirala NIU »Hrvatska riječ« pod nazivom »Izazovi manjinskih medija«. Skup je održan 15. prosinca u Subotici uz potporu Pokrajinskog tajništva za kulturu i javno informiranje.

Drugi je zaključak kako bi ova dva medija trebala zajednički tražiti partnere i uključivati se u šire prekogranične projekte koji su okrenuti lokalnim zajednicama.

Tijekom stručnog skupa izlaganja su izložili ravnatelj HR *Ivan Karan*, glavna urednica »Hrvatskog glasnika« *Branka Blažetin*, ravnateljica »Hét Napa« *Edit László*, odgovorna urednica »Hrvatske riječi« *Jasminka Dulić*, zamjenik urednice *Zvonko Sarić*, novinarka *Tatjana Ljubić* i urednik web izdanja HR *Dražen Prčić*.

Nakon izlaganja, a i tijekom njih, živa rasprava se vodila o izazovima koje donose nove tehnologije – na koji način

se manjinski mediji trebaju uključivati u društvene mreže na internetu, na koji način definirati vlastita web izdanja.

Zanimljiva rasprava se vodila i oko definiranja samih manjinskih medija – jedan je stav da su manjinski mediji – medij kao svaki drugi samo na nekom od manjinskih jezika, dok je drugi stav kojeg je iznijela urednica »Hrvatskog glasnika« da su manjinski mediji prije svega kulturne institucije određene nacionalne manjine i da ih tako treba promatrati i

prihvatiti. Nakon žive rasprave koja se vodila oko ove teme i u kojoj je stav da je važnost manjinskih medija šira i dublja od »prava na informiranje na materinskom jeziku« zaključak je bio da je nužno imati vrlo jasnu sliku o statusu i ulozi manjinskog medija, kao i uloge i zadaća uposlenika u manjinskim medijima, kako bi ovi mediji mogli uspješno raditi i širiti svoje čitateljstvo.

H.R.

U 2013. godini uložiti ćemo
još više dobrih ideja, znanja i rada,
za uspješniju Suboticu
i sretnije građane!

Sretne božićne i
novogodišnje blagdane
svim Subotičanima želi

Modest Dulić,
gradonačelnik

www.subotica.rs

PREDSJEDNIŠTVO DSHV-A

O uzrocima smanjenja broja Hrvata u Srbiji

»Jedan od najvećih i najtežih problema koji stoji pred hrvatskom zajednicom u Republici Srbiji je demografsko pitanje«, ocijenilo je Predsjedništvo Demokratskog saveza Hrvata u Srbiji u svome priopćenju. Predsjedništvo ocjenjuje kako »obnavljanje stanovništva može biti rezultat samo koordiniranih aktivnosti na stvaranju svih preduvjeta za poticanje povećanja nataliteta i na taj problem institucije nacionalno manjinske zajednice mogu utjecati veoma malo. Taj problem je na državnoj razini i država Srbija je u obvezi pronaći

rješenje. Teška gospodarska i socijalna situacija u Republici Srbiji neminovno je pogodila i našu zajednicu i jedan je od glavnih razloga smanjenja broja Hrvata u Republici Srbiji. Svi ostali ključni ciljevi države Srbije kao što je europska budućnost, rješavanje pitanja Kosova, regionalna suradnja, borba protiv korupcije i kriminala itd. ovise o tome može li država osigurati gospodarski opstanak zemlje. U ovome segmentu možemo tražiti glavnog čimbenika ukupnog smanjenja broja stanovnika Srbije, shodno tome i Hrvata u Republici Srbiji. Neperspektivnost za mlade

ljude dovela je do emigracije u matičnu državu Republiku Hrvatsku ili u treće zemlje, posebice u zemlje Europske Unije«.

Predsjedništvo ocjenjuje kako su osim demografskih i gospodarskih čimbenika na smanjenje broja Hrvata u Republici Srbiji utjecali sljedeći uzroci: »život u uvjetima visokog animoziteta većinskog naroda u odnosu na Hrvate u Republici Srbiji, relativno česti nesporazumi u hrvatsko-srpskim odnosima i procesi nenasilne asimilacije što je dovelo do porasta etničke mimikrije«, te veliki broj onih koji se nisu izjasnili ili su se izjasni-

li po regionalnoj i subetničkoj pripadnosti.

Predsjedništvo DSHV-a smatra kako »ne treba podcijeniti ni podatak da je za vrijeme kampanje 'Izjasni se hrabro' bilo više od deset incidenata na nacionalnoj osnovi, a u medijima tijekom kampanje su uglavnom negativno percipirani, što je ponovno uvelo strah u hrvatske obitelji u Republici Srbiji. Imajući sve ovo u vidu smanjenje broja Hrvata u Srbiji se očekivalo, ali zbog konstantnog smanjenja brojnosti na svakom popisu pučanstva od 1961. godine pa do danas, tendencija je sad više nego zabrinjavajuća«.

Večeras sjednica HNV-a

Večeras (petak, 21. prosinca) će biti održana sjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća. Među ostalim, na dnevnom redu naći će se i Prijedlog odluke o financijskom planu HNV-a za 2013. godinu, Prijedlog odluke o davanju suglasnosti na Plan rada i poslovanja NIU »Hrvatska riječ« za 2013. godinu, Prijedlog odluke o izmjeni Odluke o utvrđivanju obrazovno-odgojnih ustanova od osobitog značaja za obrazovanje hrvatske nacionalne zajednice, davanje mišljenja u postupku izbora urednika radijskoga programa Radio televizije Vojvodine te niz prijedloga odluka o imenovanju članova hrvatske nacionalne zajednice u upravne odbore ustanova kulture u Subotici. Sjednica će biti održana u sjedištu HNV-a u Subotici, s početkom u 18 sati.

INICIJATIVA ĆE URODITI PLODOM (?)

Natpisi na hrvatskom se očekuju

Nakon inicijative Hrvatskog nacionalnog vijeća, Pokrajinski Ombudsman je donio preporuku Turističkoj organizaciji Grada Subotice da osigura ispisivanje naziva turističke signalizacije po jezicima i pravopisu nacionalnih manjina čiji su jezici u službenoj upotrebi na teritoriju Grada Subotice. Turistička organizacija Subotice ima se po ovoj preporuci ispisati poslije srpskog naziva i na hrvatskom, u istom obliku i istoj veličini slova. Direktorica ove ustanove Ivana Jovčić očekuje da se to

uradi tijekom naredne godine, u ovisnosti o financijama i brzini dobijanja potrebnih suglasnosti, jer se moraju postavljati nove table. Više o ovoj temi donosimo u narednom broju.

N. P.

Osnovno javno tužiteljstvo već reagiralo

Nakon više od dvije godine dopisivanja Hrvatskog nacionalnog vijeća s Osnovnim javnim tužiteljstvom u Subotici, u što je bio uključen i Pokrajinski pučki pravobranitelj, Osnovno javno tužiteljstvo promijenilo je ploču na ulasku u sudsku zgradu i postavilo natpis s nazivom ove institucije i na hrvatskom jeziku, priopćeno je iz Hrvatskog nacionalnog vijeća.

DESET GODINA OMBUDSMANA U VOJVODINI

Institucija koja uživa ugled

U području zaštite prava manjina svake godine stiže između 50 i 60 pritužbi, koje se uglavnom odnose na službeni uporabu jezika i pisma, obrazovanje, prijenos osnivačkih prava u području kulture i obrazovanja, a nerijetko se javljaju i tijela uprave, jer ne razumiju kako se treba postaviti prema zahtjevima koje postavlja Zakon o nacionalnim vijećima

Kada je prosinca 2002. godine Skupština AP Vojvodine ustanovila instituciju Pokrajinskog ombudsmana, ta odluka je s ponosom prihvaćena u kontekstu ostvarivanja autonomi-

ske uprave prema građanima postupilo zakonito i pravilno kada je, primjenjujući propise, odlučivalo o pravima građana, obvezama, ili utjecalo na njih.

Lani je ombudsmanu ukupno bilo podnijeto 1.200 pri-

čini mi se da su građani u određenoj mjeri malodušni, što je svakako odraz vremena u kojem živimo, pa mnogi i ne pokušavaju, čak i kada ima mogućnosti, ispraviti ono što ih tišti. Zato preporučujemo svim građanima, kad god imaju sumnju da ih je neko državno tijelo oštetilo i da su im uskraćena neka prava, da nam se slobodno obrate. Ako su ipak bili u zabludi, nikom ništa, ali ako ima ikakve osnove, učinit ćemo sve da se pogreška ispravi«, kaže Aniko Muškinja Heinrich.

Ona kaže da se građani najviše žale na rad općinskih uprava, i to od šalterskih službi, matičara, raznih inspekcija, komunalne, prosvjetne

do zaštite okoliša. »Također, dobivamo pritužbe na rad centara za socijalni rad, na rad škola, ustanova zdravstvene zaštite. Premda je najveći broj pritužbi općeg karaktera, zbog porasta vršnjačkog nasilja i nasilja u obitelji građani sve više prepoznaju situacije u kojima je pravo djeteta ugroženo i kada je neko tijelo propustilo reagirati kako treba«, kaže Aniko Muškinja Heinrich.

PO PRITUŽBAMA I VLASTITOJ INICIJATIVI

Ona navodi da osobitih problema ima u području mirovinskog osiguranja, jer nakon podnjetog zahtjeva za miro-

Aniko Muškinja Heinrich

je Vojvodine i širih ovlasti, a kroz ovih deset godina rada ona je izrasla u prepoznatljivog zaštitnika prava kojoj se svakodnevno obraća na desetine građana. Vojvođanskom skupštinskom Odlukom o ombudsmanu u članku 1. definira se da ombudsman štiti građane od povreda prava do kojih može doći zbog kršenja Ustava, međunarodnih ugovora i zakona, među koje spadaju i republički, kao i propisi APV.

JOŠ UVIJEK NEPOZNAT MEHANIZAM ZAŠTITE

Osim po pritužbi građana, ombudsman može i na vlastitu inicijativu ispitati je li neko tijelo pokrajinske ili općin-

tužbi, što je za trećinu više nego u 2010. godini, ali je to ipak mali broj obraćanja. Aniko Muškinja Heinrich, koja je izabrana za pokrajinskog ombudsmana prije dvije godine, smatra da je institucija ombudsmana za mnoge sugrađane još uvijek nepoznat mehanizam zaštite. »Gračani ne posežu u dovoljnoj mjeri za tim, premda je to najbezbolnija mjera u zaštiti njihovih prava. Zaista poduzimamo sve da pomognemo građanima, čak i kada nešto nije u našoj nadležnosti. Primjerice, građani nam se obraćaju za pomoć i kada sumnjaju da im je kama-ta u banci loše obračunata. I u takvim slučajevima reagiramo i pokušavamo pomoći, pišemo banci. Međutim,

NA ŠTO SE ŽALE KATALONCI?

Ombudsmani iz Srbije nedavno su se, tijekom studijskog putovanja, upoznali s iskustvima svojih kolega u Kataloniji. Na što se žale Katalonci, ispričala je Dušanka Gaćeša, zaštitnica prava građana Grada Beograda.

Smatrajući da su im uskraćena prava zbog kašnjenja izgradnje vrtića u Barceloni, grupa roditelja se obratila Defensor del pueblo (branitelj naroda) svog grada koji je zauzeo stav da roditelji, koji su rezervirali mjesto u vrtiću, imaju pravo na nadoknadu štete od onoga tko je dao obećanje da će objekt biti izgrađen u određenom roku. Roditelji ipak nisu dobili odštetu, jer je, nasuprot stavu svog kolege, ombudsman Katalonije zauzeo stav da ne postoji pravna osnova za nadoknadu.

Pred ombudsmanom Barcelone je i inicijativa građana koji se bune protiv poskupljenja korištenja gradskih bicikala. Naime, tamošnja gradska vlast najavila je povećanje cijene iznajmljivanja bicikala, jer je veliki broj njih uništen i treba održavanje, te su građani pokrenuli inicijativu da ombudsman obustavi najavljeno poskupljenje usluga.

vinu građani ponekad godinu dana ne dobiju nikakav odgovor, a onda im stigne odbijenica, te se nerijetko na građane prevaljuje i obveza da sami pronađu svoj zatureni i neregistrirani radni staž. Također, veliki je broj pritužbi na rad Nacionalne službe za zapošljavanje u svezi nezakonitog skidanja s evidencije nezaposlenih, isplate naknade za nezaposlene, oko pojedinih projekata. U području zaštite prava manjina svake godine stiže između 50 i 60 pritužbi koje se uglavnom odnose na službeni uporabu jezika i pisma, obrazovanje, prijenos osnivačkih prava u području kulture i obrazovanja, a nerijetko se javljaju i tijela uprave, jer ne razumiju kako se treba postaviti prema zahtjevima koje postavlja Zakon o nacionalnim vijećima.

»Osim po pritužbama građana, upućenih pismeno ili osobno, reagiramo i po vlastitoj inicijativi kada dođemo do saznanja, a to je najčešće iz medija, da je došlo do povrede prava građana. Također, povremeno radimo neka mala istraživanja, uglavnom u svim jedinicama lokalne samouprave, i tada dolazimo do saznanja da postoje neki problemi. Primjerice, nedavno smo istraživali rad zaštitnika prava pacijenata, zatim, rad gradskih, odnosno općinskih vijeća u odnosu na žalbe građana. Naravno, dominira rad po pritužbama građana, koje najčešće podnose pismenim putem«, kaže Aniko Muškinja Heinrich te dodaje, da je najmanje pritužbi na rad pokrajinskih tijela, odnosno dvostruko više na rad općinskih i republičkih tijela. Ipak, kako kaže, i građani znaju biti površni jer ne prihvaćaju razne dostave, opomene, ignoriraju poštaru ili dostavljača, ne koriste pravne lijekove, ne čitaju obrazloženje službenih rješenja koje dobiju.

Aniko Muškinja Heinrich ističe da se preporuke ombudsmana ispunjavaju u 60 do 70 posto slučajeva, a na pitanje nisu li ovlasti ombudsmana premale jer građani možda očekuju konkretniju pomoć od savjetodavne, ona kaže: »Nedavno smo bili na studijskom putovanju u Kataloniji, gdje je ova institucija izuzetno razvijena, i mogu reći da funkcioniramo na identičan način. Mi zaista djelujemo samo snagom autoriteta. Ali, zato imamo pravosuđe, zato imamo instituciju ustavne žalbe. Kada bismo i mi kažnjavali i izricali neke mjere, to onda ne bi bilo to«.

S. Mamužić

Preispitati poslovanje Đorđevićih poduzeća

Dva tvornička sindikata, UGS »Nezavisnost« i Samostalni sindikat Medoprodukt, uputili su zajednički dopis povodom predloženog plana reorganizacije ovog poduzeća u stečaju od strane Živojina Đorđevića, a čije je ročište zakazano za 20. prosinca. Sindikati se protive planu reorganizacije, jer je to »prijedlog koji je dan od istog čovjeka koji je, po našem mišljenju, upropastio poduzeće i svojim lošim poslovanjem ga odveo u stečaj. Planom je predviđen povratak samo 39 radnika, što po našem mišljenju znači da od neke ozbiljne proizvodnje i upošljavanja bivših radnika kojima je ostao dužan šest mjesečnih plaća, neće biti ništa.« Sindikati također podsjećaju kako su i poduzeća AD »Ljutovo« i »WOW Winery« DOO, koja su također bila u vlasništvu Živojina Đorđevića, doveđena u stečaj. Već duži niz godina Živojin Đorđević ne važi za uglednog poslodavca jer su radnici u svim navedenim poduzećima ostali bez posla i egzistencije«, navodi se u dopisu dvaju sindikata te traži da plan reorganizacije DOO »Medoprodukt« u stečaju ne bude usvojen, a da državna tijela preispitaju poslovanje spomenutih poduzeća.

Ovaj dopis poslan je Privrednom sudu Subotice, stečajnoj upraviteljici Stani Salatić, Poreznoj upravi, Ministarstvu financija, OTP i Komercijalnoj banci, Bezbednosno informativnoj agenciji, Osnovnom javnom tužiteljstvu Subotice, te odjelu Privrednog kriminala.

Godinu dana od zakupa »Fidelinke«

»Prošla godina nije bila takva da bismo se njome mogli pohvaliti, ali naš glavni cilj bio je da se pozicioniramo na domaćem i

na tržištu bivše Jugoslavije«, izjavio je generalni direktor »Agroposlova« Dejan Pilja povodom prve godišnjice zakupa »Fidelinke«. On je rekao kako je »Fidelinka« u prosjeku mjesečno samljela između dvije i dvije i pol tisuće tona pšenice i 1.500 i 1.700 tona kukuruza, ali i da je to manje u odnosu na planove, jer bi samo tvornica tijesta mjesečno morala plasirati 300 tona tjestenine, prenosi Radio Subotica. Ipak, Pilja je naveo kako nitko od 83 zaposlenika nije dobio otkaz, te da uredno dobivaju plaće koje su na razini gradskog prosjeka. Lider LDP-a Čedomir Jovanović, na pitanje odakle su osigurana sredstva za zakup »Fidelinke«, odgovorio je »iz bankarskih kredita«. Uključivši se u akciju »Bitka za bebe«, kompanija »Agroposlovi« pomogla je odjel za neonatologiju subotičke Bolnice, a proslavi godišnjice poslovanja »Fidelinke« prisustvovali su i mališani Osnovne i Srednje škole »Žarko Zrenjanin« i Doma za djecu ometenu u razvoju »Kolijevka«, kao i članovi Vaterpolskog kluba »Crvena zvezda«. Tom su prigodom zaposlenicima u »Fidelinki« Ireni Mišudić, Grgi Beretiću, Karolju Ponusu, Pavlu Pokorniku i Svetlani Vitomirović uručene nagrade »Radnik godine«.

Subotica u projektima prekogranične suradnje

Na trećem pozivu za prekogranične IPA projekte između Srbije i Mađarske, koji je bio raspisan od ožujka do svibnja ove godine, s teritorija Grada za financiranje je predloženo 16 projekata. Za projekt revitalizacije ceste Bajmok–Bácsalmás, na koji je s partnerom iz Mađarske konkurirao Grad, Subotica će dobiti polovicu od predviđenih milijun i 700 tisuća eura, dok je za drugi gradski projekt – sanacija dijela Sinagoge, za Suboticu predviđeno oko 172 tisuće eura. Ugovori bi trebali biti potpisani u prvom tromjesečju sljedeće godine, a za realizaciju je predviđeno godinu i pol dana.

ETNOLOŠKA ISTRAŽIVANJA U PRIPREMI IZLOŽBE »ANĐELI I JAGANJCI - KAKVE SU BILE BOŽIĆNE

Ljepota starinskih kreacija uoči Božića

*Mlađe generacije ne pamte starinske ukrase od papira, medenjake i uvijene orahe kojima se ukrašavalo božićno drveće, ali ih na ljepotu i kreativnost ručno izrađenih simbola podsjeća izložba Gradskog muzeja priređena u suvenirnici u prizemlju Gradske kuće * Prateći zapise i priče iz prošlosti, etnologinja dr. Judit Raffai sa suradnicima prikupila je brojne informacije i fotografije o nekadašnjim granama i borovima, nailazeći na građu za koju smatra da je potrebno i dalje istraživati*

Izraz »grana« za božićno drveće (i danas još katkada zadržan u govoru) nije slučaj: u pojedine domove nekada se za Božić unosila odsječena grana, oblagala i ukrašavala, te je sav taj blagdanski sjaj kojim je odisala i krasila dom bio proizvod kreativnosti i ručne izvedbe ukućana. No, danas je mnogo manje onih koji se sjećaju kako se maštalo nad drvцем i danima se pripremali ukrasiti, jer se način ukrašavanja božićnih borova počeo mijenjati šezdesetih godina prošloga stoljeća, kada su se na tržištu pojavile božićne lampice, staklene kugle raznih oblika i potisnule tradicionalne ukrase kao što su jabuke, orasi, medenjaci i ukrasi od papira. Kako su nekada izgledali anđeli i drugi ukrasi pravljeni od papira, čime su još borovi ukrašavani, kao i sačuvane fotografije obitelji okupljenih oko božićnih borova iz prošlih vremena – prikazano je na tek otvorenoj izložbi u suvenirnici u prizemlju Gradske kuće, u organizaciji Gradskog muzeja iz Subotice. Autorica izložbe je

etnologinja dr. Judit Raffai, u suradnji s Valériom Sebők, primijenjenom umjetnicom koja je za ovu priliku izradila kopije starih papirnatih anđela i janjaca. Suradnika u pripremi izložbe je još puno, jer se priča o božićnom drvčetu kroz vrijeme temelji na sačuvanim zapisima, a pogotovu sjećanjima sudionika u ovom pozamašnom istraživanju. »Ovo je prvi korak – ova je tema toliko opsežna i zanimljiva da bi valjalo prirediti 'veliku' izložbu«, rekla je autorica izložbe.

DJECI NA RADOST

Običaj postavljanja božićnog bora razvio se u Njemačkoj, a odatle je dospio

u Austro-Ugarsku Monarhiju, i to prvo na teritorij Austrije – bilježi autorica izložbe, dodajući kako se u literaturi o ovoj temi iz prošlosti naglašava utjecaj dječjih institucija (vrtića, škola, sirotišta, dječjih bolnica) u širenju običaja. U Subotici su ovaj primjer slijedile jaslice *Lajosa Völgvija*, u kojima je 1859. godine prvi

put organizirana proslava božićnog bora u obdaništu IV. kvarta. O ovim svojim aktivnostima on piše u svojoj knjizi koja je doživjela dva izdanja (1898. i 1908.), pod nazivom »Proslava božićnog bora u osnovnoj školi, obdaništu i obitelji«, kao i u svom djelu pod nazivom »Povijest i razvoj obdaništa u slobodnom kraljevskom gradu Subotici između 1839. i 1896. godine«.

»Völgvi u svojim djelima točno opisuje tijek božićne svečanosti, s posebnim osvrtom na ukrase na božićnom boru. U to su se vrijeme u subotičkim obdaništima borovi ukrašavali prvenstveno djeci namijenjenim darovima«, kaže dr. Judit Raffai,

21. prosinca 2012.

NE JELKE U GODINAMA IZMEĐU 1859. I 1975.«

navodeći kako autor preporučuje dječje darove za bor poput košarica od kartona u boji, u kojima se nalazi jedan »pozlaćen orah«, dvije smokve, malo janje ili ptičica od šećera i sl. Proslava božićnog bora je od 1860. do 1896. godine održavana istovremeno u svim dječjim ustanovama, i svako dijete, bez obzira na vjersku pripadnost, sudjevalo je na njoj, a prisutni su bili i njihovi roditelji. Svi su bili unaprijed obaviješteni putem crvenih pozivnica koje je tiskala gradska uprava. Völgyi u svom djelu o radu subotičkih obdaništa ističe kontinuitet proslave božićnog bora, kao jedine proslave koja je dugo opstala. Nije poznat točan datum njenog prestanka.

Prema podacima koje je istraživala dr. Raffai, običaj proslave božićnog bora, koji je desetljećima održavao Völgyi, vremenski se poklapa s odomaćenjem ovog običaja na ovim prostorima.

»Pretpostavljamo kako su svečanosti koje je on priredio imale utjecaja na to da postavljanje božićnih borova u to vrijeme u građanskim obiteljima postane opće prihvaćena pojava. U posljednjim desetljećima 19. stoljeća i lokalni tisak povremeno spominje ovaj običaj. Primjerice, 1897. godine se obavještava javnost da dobrotvorno društvo 'Bijeli križ' 19. prosinca popodne u velikoj sali hotela 'Pešta' priređuje proslavu božićnog bora za pomoć djeci. U Subotici i okolnim mjestima se u drugoj četvrtini 20. stoljeća već u svim slojevima katoličkog društva uveo običaj postav-

ljanja bora ili zelene grane. Izbor bora, odnosno grane, i način ukrašavanja ovisio je o društvenom i materijanom

stanju obitelji. Tako su bor, njegova veličina i korišteni ukrasi, bili i statusni simbol.«

MAŠTA I TRADICIJA

U literaturi koja se bavi običajima postavljanja božićnog bora u Bačkoj u nekoliko se navrata naglašava raznovrsnost okićenih grana u razdoblju prije običaja postavljanja bora. Ovo je bilo karakteristično i za sela u okolini Subotice. U seoskim obiteljima je tridesetih godina XX. stoljeća još uvijek umjesto bora bio rasprostranjen običaj kićenja božićne grane, do koje se lakše dolazilo. U Tavankutu se i danas sjećaju grana siromašnih napravljenih od sirka (u selima spominju i druge vrste biljaka), koje bi obložili papirom i ukasili orasima i ukasima od tijesta i papira. U Žedniku bi odrezali granu višnje ili trešnje, obložili je zelenim krep papirom i na nju zakvačili ukrase

od beskvasnog tijesta i krep papira (ptičice i anđele).

Tridesetih godina su se već široko upotrebljavale staklene kugle, bomboni, vilina kosića, prskalice i svijeće. Božićni

pitanju papirnih ukrasa, voća i kolača (medenjaka) koji su stavljeni na njega. Kod kuće su izrađivani i ukrasi od papira: u Žedniku ptičice od papira; u Tavankutu anđeli od papira; u Subotici, Radanovcu i Ludašu košarice od papira. Glavu janjaca pravili su od gline, tijela od kukuruzovine, a noge od drvenih štapića.

Uporaba božićne grane umjesto bora je do II. svjetskog rata izašla iz mode. U ratnim godinama, kada se teško dolazilo do borova, kao i u prvim desetljećima socijalizma, postavljanje božićnih grana ipak nije ponovno zaživjelo. Ljudi su željeli bor...

Upućeni kažu kako se u posljednje vrijeme vraća običaj izrade anđela od papira i janjaca.

Katarina Korponaić

BOŽIĆNJAK - DIO TRADICIJE U OBITELJIMA SOMBORSKIH HRVATA

Nezaobilazni dio blagdanskog ozračja

Običaji uoči Božića i tijekom samog Božića brižljivo su se čuvali u obiteljima bunjevačkih Hrvata. Danas je ritam života drugačiji, pa su i običaji prilagođeni novom vremenu.

Božićnjak se pekao na Badnji dan, ali su pripreme počinjale većer prije. »Unosile su se naćve pokraj paorske peći i držale na banku s brašnom i kvasom. Podložila se paorska peć kako bi bilo toplo i da bi kvas radio. U peć su se onda mećala paća da se kuvaju. Za to vrime misilo se tisto od koga su se pravili 'tićići', a to su figurice koje idu na kolać. Od tog tista pravili su se i mali, sitni gomboćići koji su se mećali na jednu grančicu od korove metle. To je uglavnom radila mama, dok su dica i majka spremali tisto za pravljenje tićića. Sve to pratile su božićne pisme. Počinjala je majka – sve tićice sa granice priliću, radujmo se i pivajmo Božiću. Prvo su se pravili Josip i Marija i mali Isus. Poslije toga pravile su se figurice domaćih životinja,

kao što su kvočka i pilići, krmaća i prasici, krava i tele, bure i vinograd, plast sijena, sunce, misec, zvizde, ružice i tićići...«, prića nam Katarina Firanj iz Nenadića.

Na Badnji dan ustajalo se rano, još prije svanuća. Prvo su se u dvorištu tresle voćke da ne bi iduće godine voće bilo »pušljivo«. Priprema božićnog kolaća i još jednog kolaća koji se zove badnjaća počinjala je još u zoru. »Božićnjak se pravio tako što se razviju tri male lepinje različite veli-

čine, stave jedna na drugu, a okolo oplete vinac. Gore se na tisto napravi prikrižak i onda ređaju prvo sveta obitelj, pa i ostale figurice. Gotov kolać se primaže žumanjkom. Badnjaća se pravila kao običan samun samo što se okolo opasivala vincom, a odgore se mećao prikrižak i u sam kolać novac, a jila se na Badnje večer. Kad tisto uskisne kolaći se peku, naravno u paorskoj peći. Božićnjak se pravi od kvasa, mlake vode, soli i brašna«, prića naša sugovornica. »Na pečeni božinjak meće se grančica pripremljena večer prije, a gotov božićnjak stavljao se na svećanu božićnu trpezu. A i to se znalo kako. Prvo se na stol stavljalo malo slame, na to 'lip bili čaršap', a na to 'šlingani čaršap'. Kolać je stajao pod kriskinglom, a pokraj njega žito i ovčice. Na božićnjaku stoji i lipa rumena

Katarina Firanj

jabuka. Božićnjak se čuvao do Nove godine. Prilikom svećane užne na prvi dan Nove godine najstariji član obitelji, a to je obično bio dida, prikrižio je nožem božićnjak, zasikao, zalio vinom, poljubio i onda podilio članovima obitelji za astalom. U nekim obiteljima božićnjak se jio na Tri kralja. Poslije užne od božićnjaka se dililo svim životinjama«, prisjeća se starih običaja Katarina Firanj.

U obiteljima bunjevačkih Hrvata vještina pravljenja božićnjaka čuva se i danas. Iako više nema paorskih peći i slame, božićnjak je nezaobilazan u svakoj obitelji. Dio umijeća kućanica iz Sombora i okolice bit će predstavljen na izložbi božićnih kolaća koja će u Hrvatskom domu biti organizirana u nedjelju, 23. prosinca, od 19 sati, neposredno prije početka božićnog koncerta.

Z. Vasiljević

JABUKA U BUNARU

Na Badnji dan u bunar se baca jedna jabuka. Ona se vadila na Tri kralja. Isječena jabuka djelila se svim životinjama da bi svi u toj godini bili zdravi i plodni. Na Tri kralja peradi i stoci davalo se i žito.

Božićni kolaći - fotografija s prošlogodišnje izložbe

ADVENT U LEMEŠU

Punina doživljaja Božića

Advent ili došašće je vrijeme priprema za rođenje malog Isusa. Oni koji pripreme za Božić ne svode na puki šoping i grozničavu žurbu pripreme jela i dekoraciju, ne ovise samo o jednom danu. Ustati svako jutro malo ranije, otići na roratu tj. zornicu, ispovijediti se i pričestiti na polnoćki, duhovna je priprema koja ispuni dušu. Ako se tomu doda neki lijep kulturni događaj i okupi se obitelj, tada možemo govoriti o punini doživljaja Božića. Lemešani pripreme počinju već prvog dana adventa. Već su navikli da im HBKUD »Lemeš« za Materice pokloni koncert. Udruga koristi vrijeme došašća da svojim sugrađanima i vjernoj publici zahvali na cjelogodišnjoj potpori.

U nedjelju 16. prosinca, na Materice, vjernu publiku HBKUD-a »Lemeš« dočekala je živa slika Betlehemske štalice i izložba božićnjaka. Svoje božićnjake su doni-

jele gošće iz somborskog HKUD-a »Vladimir Nazor« i domaćini, brat i sestra *Dario* i *Tamara Brkić*, *Mariška Pravdić*, *Kata Kanjo* i *Stana Kovač*.

Program je počeo recitalom »Tama je svud« koji su izvodile recitatorice nagrađene na pokrajinskoj smotri na hrvatskom jeziku *Kristina Kemenj* i *Maja Kovač*. Svoje umijeće plesanja prikazali su najmlađi (od 5 do 9 godina), potom je pjevački odjel domaćina pje-

vao božićne pjesme na hrvatskom i mađarskom jeziku. Nizali su se nastupi folklornog odjela, recitatori, pa djevojački zbor »Musica viva« pod dirigentskom palicom *Marite Topić*. Solo nastup *Aleksandre Pletikosić* iz Lemeša, učenice druge godine srednje glazbene škole u Somboru i pobjednice državne smotre u solo pjevanju glazbenih škola, izazvala je posebnu pozornost publike i buran pljesak. Pjevanje pjevačkog odjela

HKPD-a »Silvije Strahimir Kranjčević« iz Berega dočarao je publici štih Božića nekad kada se pjevalo bez glazbene pratnje u svakoj kući i obitelji.

Večer je završena pjesmom »Uto vrijeme godišta« koju su pjevali svi sudionici koncerta. Uz čestitku Materica podijeljene su jabuke sa zabodenim dinarom u njih, podsjećajući nas na stari običaj darivanja na Materice.

L. Knezi

Certifikati polaznicima obuke

Klaster umjetničkih zanata Sombor dodijelio je na koncu tromjesečne obuke certifikate početnicima koji su prošli obuke tkanja na razboju i veza. Među skoro tridesetak polaznika bilo je i desetak žena iz Berega i Bačkog Monoštora. Certifikati su uručeni na prigodnoj izložbi koja je organizirana 14. prosinca i na kojoj su izloženi radovi polaznika obuke.

Z. V.

Blagdansko ruho u Lemešu

Selo je obuklo skromno blagdansko ruho u organizaciji Mjesnog Savjeta. Urešeni su ulazi u prostorije Mjesne zajednice, ambulante i ljekarne, upaljena je ukrasna rasvjeta u središtu sela. Za polnoćku se pripremaju zborovi »Musica viva« i HBKUD-a »Lemeš« da prije i poslije mise pjevaju za puk. Istodobno članovi mjesnog Savjeta pripremit će kuhano vino vjernicima poslije svete mise.

L. K.

HKUPD »MATOŠ« ZAVRŠAVA OVOGODIŠNJI RAD UVJEŽBAVANJEM BOŽIĆNIH PJESAMA I PRIPREMANJEM GODIŠNJE SKUPŠTINE

Sumiranje rezultata i novi poticaji za rad

Kata Pelajić

U skoro će se navršiti petnaest godina od osnutka HKUPD-a »Matoš« u Plavni. Kao što je već ustaljeno, zbor u ovo vrijeme priprema božićne pjesme, a ove se godine sprema i za doček Betlehenskog svjetla, dok se u ostalim odjelima analizira i ocjenjuje rad u protekloj godini. Već prije godišnje skupštine očito je kako dogovor i Povelja o trajnoj suradnji hrvatskih udruga kulture u općini Bač nisu funkcionirali kako je to zamišljeno, ali predstavnici »Matoša« sudjelovali su na svim važnijim događajima u okviru kulturne scene hrvat-

ske zajednice u Vojvodini i, ono što je najznačajnije, dali su svoj puni doprinos obilježavanju Godine hrvatskih velikana u Vojvodini. Skupa s udrugom »Zora« iz Vajske imali su i uspješne veze s matičnom domovinom (Vukovar, Vinkovci, Osijek). O rezultatima i problemima u »Matošu«, na koncu 2012., razgovarali smo s predsjednikom ove udruge *Katom Pelajić*. Ona je odmah naglasila kako je i pokraj određenih poteškoća zadovoljna radom društva u cjelini te je dodala:

»Uvijek radimo prema vlastitim mogućnostima i zato i pravimo planove i programe rada pojedinih odjela koje ćemo moći ostvariti. Ponosni smo što našu glavnu manifestaciju uspijevamo održati na višoj razini, a i ostale aktivnosti nastojimo obaviti na najbolji način. Tako smo na ovogodišnjim Danima A. G. Matoša i dr. Josipa Andrića imali tri zapažena predavanja o *Andriću* (dr. *Sanja Vulić*), *Matošu* (*Tomislav Žigmanov*) i *Jakšiću* (*Marina Balažev*), čime smo se aktivno uklju-

čili u obilježavanje Godine hrvatskih velikana u kojoj je bilo obuhvaćeno i predstavljanje Jakšićeve knjige 'Duše zemlje'. I ove su nam godine nesvakidašnji glazbeni doživljaj priredili tamburaši HGU Festival bunjevački pisama pod vodstvom *Mire Temunović*.

Osobito smo ponosni što je naša mala udruga integrirana u kulturni život Plavne i što smo aktivni na svim školskim priredbama. Naši folkloraši, osobito oni najmlađi, nastupili su u Baču, Selenči i Apatinu. Nažalost, zbog pomankanja narodne nošnje, tambura pa i nedostatnog broja angažiranih članova udruge, bili smo prinuđeni ove godine odustati od nekih poziva za gostovanje u drugim mjestima.

Ono što je karakteristično za ovo društvo je da sve naše aktivnosti najavljujemo i o njima izvještavamo u 'Hrvatskoj riječi', a poneke u 'Zvoniku'. Tako sav naš rad ostaje trajno zabilježen, a čitatelji mogu pratiti što sve činimo u, moram priznati, vrlo ograničenim uvjetima i

skučenim mogućnostima.

Jedan od najaktivnijih odjela je i ove godine bio Matošev zbor, koji je iz raznih razloga sveden na minimalni broj, ali je pjevao na svim sv. misama i blagdanima u župnoj crkvi u Plavni. Koristim ovu prigodu pozvati sve, bez obzira na pjevačke sposobnosti, da se priključe ovom zboru, kako bi on postao još kvalitetniji i programski bogatiji, poručila je predsjednica »Matoša«.

Za ovu udrugu karakteristično je da svoje djelovanje ne usmjerava samo na folklorno područje, nego se nastoji baviti svim pitanjima koja se tiču hrvatske zajednice na lokalnoj ravni i šire. Zbog toga onima koji nisu dostatno informirani nije posve jasno što je njezina vizija i što je zapravo misija ove udruge. Neke od budućih zadaća udruge među ostalim su otklanjanje određenih predrasuda koje stvaraju krivu sliku o djelovanju udruge, omasovljenje društva i revitaliziranje tamburaškog sastava.

Z. P.

OBILJEŽEN BLAGDAN MATERICA U ZAGREBU

Vjerni višestoljetnoj tradiciji

Naše društvo kao sastavni dio današnjeg suvremenog globaliziranog svijeta slijedi njegove brojne pozitivne, ali nažalost i one negativne trendove. Tako danas živimo u klimi općeg otuđenja, u vremenu kada se minoriziraju

sve kršćanske i ljudske vrijednosti, kada smo posvećeni sami sebi i okrenuti isključivo vlastitim interesima i materijalnim vrijednostima, a sve manje primjećujemo smisao temeljnih ljudskih i civilizacijskih vrijednosti koje su utkane u dubinu našeg bića

Iseljeni bački Hrvati tradicionalno su obilježili blagdan

21. prosinca 2012.

BOŽIĆNA SVEČANOST U BAČKOM MONOŠTORU

U susret Božiću

Blagdani su ono doba godine kada više nego inače svoju pažnju i vrijeme posvećujemo bližnjima. Bi li to trebalo biti drugačije – da tijekom

Ipak, zagovornik sam stava da nikada nije kasno nešto poduzeti, a ovo vrijeme bi baš moglo biti idelano za nove odluke i stanovišta u životu.

cijele godine budemo tu za svoje najmilije, kao i slučajne prolaznike, odgovor znamo svi, ali ljudska priroda i današnji način života diktiraju »status quo«.

U Monoštoru je tako 16. prosinca u Domu kulture organizirana mala božićna svečanost pod nazivom »U susret Božiću«. Uz veliko uzbuđenje djece moglo se već

osjetiti blagdansko ozračje. Otvoren je mali sajam božićnih ukrasa, darova, medenjaka i božićnih kolačića. Na sajmu su izlagali monoštorski kreativci, te umjetnice u pravljenu poslastica.

priuštili su pravu svečanost gledateljima, a da cio nastup prođe kako valja pobrinula se njihova voditeljica *Anita Dipanov*. Nakon što su sudionici programa prisutnima poželjeli sretan Božić, u dvo-

Dječji program na bini okupio je mnoštvo gledatelja, pa su sva mjesta za sjedenje bila zauzeta. Djeca iz KUDH-a »Bodrog« priredila su nazočnima tri igrokaza: »Razgovor s pastirima«, »Sveta noć« i »Gledaj srcem«, recitacije i božićne pjesmice. Interesantnim kostimima i blagdanskom scenografijom

ranu je ušao Djed Božićnjak sa svojim pomoćnikom, te malim glumcima i zabavljačima podijelio darove, nakon čega je slatkiše podijelio i svim nazočnim mališanima.

U duhu Božića, prikupljeni su darovi i za one mještane kojima je to najpotrebnije.

Z. M.

i koje su temelj naše civilizacije.

Jedna od tih vrijednosti u bogatstvu tradicijske kulture i običaja bačkih Hrvata je i blagdan Materica, koji se tradicionalno slavi prije Božića,

treće nedjelje Došašća.

Vjerni svojoj višestoljetnoj tradiciji Društvo vojvođanskih i podunavskih Hrvata i ove je godine 16. prosinca obilježilo Materice u svojim klupskim prostorijama u

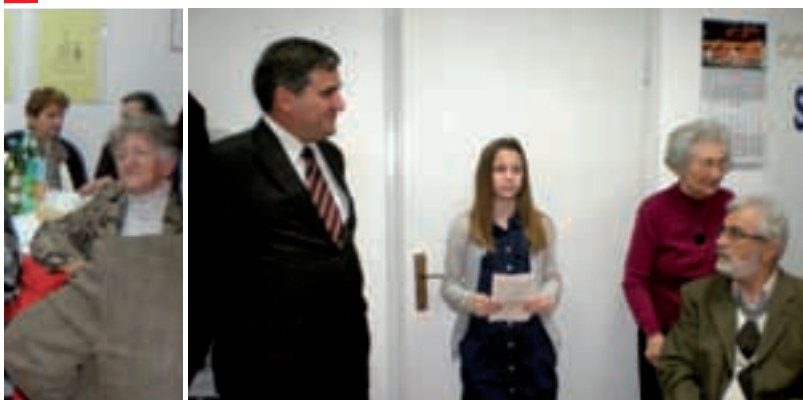
Zagrebu. Obilježavanje ovog dragog blagdana u bogatoj tradiciji Hrvata Bunjevaca otvorio je predsjednik Društva vojvođanskih i podunavskih Hrvata *Zvonimir Cvijin*, te u svom govoru podsjetio na tradiciju i značenje Materica, ali i Oca koji se obilježavaju tjedan dana kasnije, i koji su snažna poveznica hrvatskog naroda u Bačkoj sa svojim povijesnim korijenima.

»Majka je od sviju očigledno prepoznata kao stup i moralna snaga obitelji, unatoč negdašnjem patrijarhalnom ustroju i odgoju, pa se stoga smatra da ona zaslužuje taj

dan, a i više«, rekao je Cvijin i zaključio, kako je velika važnost ovih dvaju običaja pri tvorbi kolektivnog osjećaja pripadnosti bačkih Hrvata-Bunjevaca te da oni te običaje doživljavaju kao svoje autohtone i sredstvo vlastite afirmacije unutar multietničke sredine u kojoj žive.

U nastavku obilježavanja Materica bunjevački Hrvati, koji sada žive u glavnom gradu Hrvatske, prisutnim su ženama čestitali Materice, a one su ih po starom običaju darovale tradicionalnim darovima.

Zlatko Žužić

Sara je pročitala čestitku za Materice

JUBILARNA MANIFESTACIJA »MLADOST PLEŠE« U MALOJ BOSNI

Utočište za mlade

Hrvatska udruga kulture »Lajčo Budanović« iz Male Bosne proslavila je tradicionalnu, 10. manifestaciju pod imenom »Mladost pleše« koncertom Domu kulture, 15. prosinca. Ova je hrvatska udruga odmah nakon osnutka 2002. godine pokrenula manifestaciju po kojoj je postala prepoznatljiva u nizu manifestacija drugih hrvatskih udruga iz okruženja. Nije bilo dvojbe koji naziv dati manifestaciji. Manifestacija ima za cilj prezentirati stvaralaštvo i rad članova različitih kulturnih udruga, različitih dobnih skupina, koji njeguju mladost duha i potiču višegeneracijske

susrete i suradnju te zajedničke nastupe.

Desetljeće već manifestacija traje, a u njezinome programu je sudjelovalo puno, prije svega hrvatskih udruga s prostora Vojvodine, ali i iz Republike Hrvatske. Današnja uprava udruge željela je svoju jubilarnu, desetu po redu manifestaciju organizirati što bogatije, no financijske prilike su omogućile samo skroman susret udruga iz okolnih sela. Tako je u programu sudjelovala dječja dobna skupina HUK »Lajčo Budanović«, te gosti HKC »Bunjevačko kolo«, odnosno njegov ogranak iz Starog Žednika, kao i dječ-

ja folklorna skupina HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta. Zbog loših vremenskih uvjeta na smotru nisu mogli doći članovi HKUD »Đurđin« iz Đurđina, ogranka HKC »Bunjevačko kolo« iz Bikova

hrvatskih udruga, no posljednjih se godina naša djelatnost uhodala i organizacija manifestacije provedena je složno i uspješno na zadovoljstvo prije svega naših članova i njihovih roditelja. Sada je i samo djelovanje udruge otežano, jer nam nedostaje financijska potpora. Čak je i ova jubilarna mani-

te HKUD »Lemeš« iz Lemeša.

Predsjednik organizacijskog odbora i predsjednik društva *Stipan Dulić*, o početku organiziranja ove manifestacije, ali i o njezinoj budućnosti kaže: »Organizacija manifestacije 'Mladost pleše' je u početku, prije deset godina, išla dosta teško, jer smo se kao tek utemeljena udruga trudili uklopiti u mapu djelovanja drugih

festacija skromno organizirana, ali svakako nam je drago da smo je održali. Iskreno se nadam kako budućnost udruge i same manifestacije neće biti upitna, jer je mladima u Maloj Bosni jedino naša udruga utočište u kojem se mogu družiti i djelovati na području očuvanja i njegovanja tradicije Hrvata koji žive u našem mjestu.«

I. D.

KONCERT U GOLUBINCIMA

Deset godina HKPD-a »Tomislav«

Povodom deset godina od osnutka, Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo »Tomislav« iz Golubinaca organizira u nedjelju, 23. prosinca, tradicionalni koncert u kazališnoj dvorani Centra za kulturu Općine Stara Pazova. Članovi sekcija publiku će podsjetiti na

najčešće plesne koreografije i tamburaške pjesme koje su članovi orkestra najčešće izvodili.

Tijekom ovih deset godina postojanja HKPD »Tomislav« imao je preko 100 nastupa u Vojvodini i Srbiji, te na gostovanjima u Republici Hrvatskoj,

a najznačajniji su bili na Đakovačkim vezovima, Vinkovačkim jesenima te u Slavonskoj Požegi, Slatini, Zagrebu, Osijeku, Slavanskom Brodu, Županji, Nijemcima, Jankovcima itd. Društvo je svih ovih godina sudionik općinskih smotri folklora i recitira-

nja. Tamburaški odjel je svirao i duhovnu glazbu, a nijedan Božić, Uskrs i Sv. Juraj nije prošao bez tambure u golubinačkoj crkvi, a tu svoju glazbu predstavili su i u mnogim crkvama Vojvodine.

Osim folklornog i tamburaškog odjela, najaktivniji

NA PRAGU VELIKOG JUBILEJA HKPD »MATIJA GUBEC« U RUMI

Novogodišnji koncert

Veliki tamburaški orkestar HKPD »Matija Gubec« iz Rume održao je novogodišnji koncert u Velikoj dvorani Kulturnog centra 5. prosinca 2012. godine. Ovim koncertom ujedno je obilježena i 109-a obljetnica postojanja Društva, a bio je i

svojevrsna uvertira za veliki jubilej koji »Matija Gubec« očekuje naredne godine, a to je 110 godina postojanja i neprekidnog rada.

Prije početka koncerta nazočne je pozdravio predsjednik Društva Pavle Škrobot.

Na subotnjem koncertu,

osim članova velikog tamburaškog orkestra, predstavili su se i polaznici Škole tambure koju predvode Željko Jerković i Ljubiša Hajduković. Ponovno je zaživjela i dramska sekcija »Matije Gupca« koja je svojim igrokazom »Subotnje jutro« i otvorila

subotnji koncert. Predvodnice novoosnovane dramske sekcije su Marija Ratančić i Ivana Ljubić.

Tamburaši a rumskog Brega su se i ovom prigodom predstavili svojim prepoznatljivim opusom. Rumska publika imala je prigodu uživati kako u djelima klasične, ozbiljne glazbe prilagođene tamburaškom orkestrima, tako i u starogradskim pjesmama, autorskim skladbama dirigenta i skladatelja Društva Josipa Jurca pa sve do zabavne rok glazbe. Ukratko rečeno, sve što se u opusu jednog tamburaškog orkestra može izvesti rumska je publika imala prilike čuti na subotnjem koncertu, na kome za svakog istinskog ljubitelja tambure bilo po nešto a veliki broj posjetitelja na koncertu, i pored iznimno lošeg vremena, govori da je i ovaj koncert ostvario sva očekivanja. Na njemu se predstavio čitav niz kako novih, tako starih vokalnih solista: Marija i Ivan Ratančić, Ivana Matešić, Dunja Divić, Katarina Atanacković, Zoran Lepšanović i Dušan Stupar.

N. Jurca

su bili članovi malonogometne momčadi koji su, pokraj više osvojenih turnira u Srijemu, više puta osvajali i prva mjesta na turnirima u Republici Hrvatskoj.

Jedan od najvećih uspjeha udruge je oživljavanje običaja golubinačkih mačkara i karnevala, što su prepoznale općinske i republičke turističke organizacije i uvrstili ih u svoje turističke ponude. Manifestacija »Večeri i noći Ilije Žarkovića« već tri godi-

ne okuplja mnogo sudionika i gledatelja, poštovatelja prerano preminulog člana, osnivača društva, voditelja tamburaškog odjela, pjesnika, čovjeka koji je dubok trag ostavio u Srijemu i HKPD-u »Tomislav«.

U trenutku osnutka udruga nije imala skoro ništa izuzev volje i potpore katoličkih župnika u Golubincima, poslije deset godina HKPD ima zavidan broj glazbala i nošnji, kupljen je plac,

izrađen projekt, pribavljene sve potrebne dozvole za gradnju, postoji i odluka Fonda za kapitalna ulaganja Vojvodine o realizaciji projekta »Naša kuća«, ali nažalost zasad je to samo odluka.

Društvo je postalo značajan čimbenik kulture u Općini Stara Pazova i ima dobru suradnju s lokalnim vlastima i udrugama kulture na teritoriju Stare Pazove.

Sve što je postignuto u ovih deset godina sigurno bilo bi

teško ostaviti bez potpore Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu, Općine Stara Pazova, Saveza amatera Stara Pazova, pokrajinskih tajništava za kulturu i za nacionalne manjine, Hrvatskog nacionalnog vijeća, Mjesne zajednice Golubinci i mnogih donatora i sponzora. Sav prihod od koncerta bit će namijenjen za liječenje Darka Jurkovića, nastradalog u prometnoj nesreći.

I. Radoš

**Želimo Vam ugodne
Božićne blagdane!**

VOJVOĐANSKA Svaštara

Božićni vašar u Tavankutu

TAVANKUT – U organizaciji Mjesne zajednice Tavankut organizira se 2. božićni vašar u Tavankutu. Vašar će biti održan danas i sutra, 21. i 22. prosinca. Program, koji će biti raznovrstan i bogat u adventskome ozračju, oba se dana održava u parku ispred crkve, od 18 sati.

I. D.

Božićni koncert zbora »Sveta Cecilija« i STO-a

SUBOTICA – Zbor »Sveta Cecilija« i juniorska skupina Subotičkog tamburaškog orkestra održat će večeras, 21. prosinca, Božićni koncert u Velikoj vijećnici Gradske kuće. Na programu će biti tradicijske božićne pjesme iz Bačke i Hrvatske, kao i božićni moteti, a osim zbora »Sveta Cecilija« i mladih tamburaša, sudjelovat će i skupina pjevača iz Osnovne škole »Ivan Milutinović« koje je pripremila učiteljica Ana Kovač. Programom, koji počinje u 19 sati, dirigirat će sestra Mirjam Pandžić.

Dramska premijera HKUPD-a »Stanislav Preprek«

NOVI SAD – HKUPD »Stanislav Preprek« iz Novog Sada organizira premijerno izvođenje drame »Nora danas« suvremenog hrvatskog autora Mire Gavrana. Predstavu će izvesti dramska sekcija društva u subotu, 22. prosinca, na sceni Gimnazije »Laza Kostić« u Novom Sadu (ulica Laze Lazarevića br. 1), s početkom u 19,30 sati.

Božićni koncert u Somboru

SOMBOR – HKUD »Vladimir Nazor« organizira u nedjelju, 23. prosinca, Božićni koncert. Uz domaćine, sudjelovat će i pjevačka skupina »Bodrog« iz Monoštora, članovi Mađarske građanske kasine, Udruga Nijemaca »Gerhard«, djeca iz župnih crkvi Presvetog Trojstva, svetog Križa i iz karmelske crkve, te Gabor Drobina, kapelan. Koncert počinje u 20 sati u Hrvatskom domu. Prije koncerta, u 19 sati, bit će otvorena izložba božićnih kolača.

Z. V.

Božićni koncert u subotičkoj katedrali

SUBOTICA – Večer pred Badnji dan, 23. prosinca, u subotičkoj katedrali sv. Terezije Avilske bit će održan Božićni koncert u čijem će programu sudjelovati veliki Subotički tamburaški orkestar, zborovi »Albe Vidaković«, »Sv. Terezija«, »Collegium Musicum Catholicum«, »Pro Musica« i dječji zbor »Zlatni klasovi«, te solisti Alenka Ponjavić, Antonija Piuković, Marija Jaramazović i Vedran Kujundžić. Dirigenti će biti Miroslav Stantić, Kristina Čikoš i Stipan Jaramazović. »Na programu će biti hrvatske i bačke božićne pjesme, ali i dosta božićnih pjesama iz svijeta - Engleske, Francuske, Španjolske, Njemačke. Početak koncerta je u 19 sati.

Za »Šokadiju« nema odmora

SONTA – Aktivni članovi KPZH »Šokadija« iz Sonte, iako je predbožićno vrijeme, u punom su pogonu. Tamburaški sastav i mješoviti pjevački zbor pripremaju repertoar za božićni koncert u crkvi sv. Lovre. Šokadinci će pjevati u božićnoj noći, za vrijeme polnoćne mise. Vrlo su aktivni i članovi dramske sekcije. Kako je predstava Šokadijinih kazalištaraca »Dovedeni, zatečeni i naši« autora Ivana Andrašića uvrštena u program Festivala pučkih igrokaza u organizaciji »Brodskog kola«, probe se održavaju gotovo svakodnevno, jer se na festival putuje već 12. siječnja.

Veliko prelo HKC-a »Bunjevačko kolo«

SUBOTICA – Članovi Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo«, kojima je stalo da Centar živi i radi i pod stečajem, organiziraju tradicionalno Veliko prelo Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo«. Prelo će se održati u svečanoj dvorani HKC-a 19. siječnja 2013. godine od 19,30 sati, navodi se u najavi koju potpisuje Lazar Cvijin, predsjednik organizacijskog odbora Velikog prela 2013.

Ovim putem organizatori raspisuju natječaj za najljepšu »Preljsku pismu« Velikog prela 2013. kao i natječaj za najljepšu prelju.

Prijave se primaju u restoranu »Dukat«, Preradovićeve 4, 24000 Subotica, tel. 024 555 738. Ondje se mogu rezervirati i ulaznice po cijeni od 2000 dinara. Na prelu će svirati tamburaški ansambl »Hajo« i sastav »Da capo« iz Požege (R. Hrvatska).

Veliko prelo »Pučke kasine 1878«

SUBOTICA – Veliko prelo »Pučke kasine 1878« bit će održano 26. siječnja u gostioni »Zorica« u Subotici, s početkom u 20 sati. Goste će zabavljati tamburaški ansambl »Biseri« iz Subotice. Za večeru je tradicionalno predviđena krumpirača, a u ponoć fanki.

Cijena ulaznice je 1500 dinara, a karte se mogu rezervirati na brojevima telefona: 062/193-89-20, 064/14-884-69, 063/19-585-88, 064/831-90-53 i u gostioni »Zorica« 024/562-316.

Prelo mladeži DSHV-a

SUBOTICA – Šesto po redu Prelo Mladeži DSHV-a bit će održano 25. siječnja u restoranu KTC-a, s početkom u 19 sati. Istog će dana biti održan i memorijalni malonogometni turnir za mlade »Dujo Runje«. Goste i mlade tijekom prela zabavljat će poznati tamburaški ansambl.

Mladež DSHV-a poziva zainteresirane članove, simpatizere stranke i mladeži da se jave njima najbližim mjesnim organizacijama DSHV-a, kako bi na vrijeme bili prijavljeni, jer će broj ulaznica biti ograničen. Iz udaljenih mjesta bit će organiziran prijevoz autobusima, priopćava Mladež DSHV-a.

INTELEKTUALNI FESTIVAL DIJALOGA

Znanstveni omaž ocu Tomi Verešu

Rodni grad velikog mislioca, kao mjesto prepletanja kultura i dijaloga, ugostio je znanstvenike dviju država na dijalogu o njegovoj zaostavštini

te je osvijetljavao njegov odnos s pravoslavicima kao začetnikom ekumenizma. Opat Gavrić je podsjetio i na rekordnu nakladu od 12.000 primjeraka prvog izdanja iz 81. godine, te predstavljanje u prepunoj dvorani u Beogradu. Najavio je znanstveni simpozij o Verešovu radu u Zagrebu sljedeće godine, ali nije zaboravio ukazati ni na privođenje Vereša od strane državnih vlasti.

AKVINSKI I MARX

Zadovoljstvo trojicom organizatora izrazio je i dr. Boško Kovačević uime

Trodnevni međunarodni znanstveno-filozofski skup »Misaona popudbina Tome Vereša«, koji je prošlog tjedna održan u zajedničkoj organizaciji Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, Subotičke biskupije i Otvorenog sveučilišta, privukao je veliki broj intelektualaca na promišljanje odnosa vjere i društva, znanosti i religije, dijaloga i tolerancije.

Otvarajući skup, biskup subotički mons. Ivan Pénzes nazvao je *Tomu Vereša* jednim među najizvanrednijim intelektualcima Subotice druge polovice XX. stoljeća, vrsnim filozofom i prevoditeljem, piscem, gorljivim zagovornikom dijaloga, propovjednikom kojeg je osobno poznao formalno i neformalno.

»Zadovoljan sam suorganizacijom i supokroviteljstvom Otvorenog sveučilišta i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. Ugodno je crpjeti iz misaone popudbine oca Tome Vereša«, istaknuo je biskup.

SUBOTICA, MJESTO DIJALOGA

Pozdravljajući okupljene, gradonačelnik Subotice *Modest Dulić* istaknuo je kako se radi o velikom čovjeku čiji je rodni grad bio njegova prednost zbog različitosti jezika, kulture i mišljenja.

»On je pronio ime svog grada, i pozdravljam ovu inicijativu za koju se nadam da će prerasti u tradicionalno druženje«, dodao je gradonačelnik Dulić pozvavši goste na prijam u Gradsku kuću.

Urednik nakladnog zavoda Globus, koji je izdao Verešev prijevod »Izabranih djela« sv. Tome Akvinskog na 840 strana, dominikanac dr. sc. *Anto Gavrić* istaknuo je Vereša kao dugo vremena jedinog ozbiljnog zagovornika dijaloga kršćana i marksista, pronicljivu osobu u previranjima u društvu i Crkvi.

»On se zalagao za jasno suočenje i kulturu neušminkanog dijaloga čiji je cilj promjena. Bio je živ duh, vatren, uvijek bi nešto novo preveo

i objavio, uostalom dosta je vidjeti kako je o njemu govorio teolog papinskog doma kardinal *Cottier*«, ukazujući na njegovo strasno praćenje Akvinskog, kojeg je postavljao u dijalog s marksistima,

Prof. Tomislav Žigmanov:

Verešov odnos prema bunjevačkom pitanju

Verešov pristup nije ideologijski, deklarativan i ostrašćen već znanstveno utemeljen, objavljeni sadržaji ne počivaju na proizvoljnostima, već su izneseni stavovi potkrijepljeni povijesnim činjenicama ili dokumentima, a svaki je kritički provjeren. Premda za Vereša nije dvojbeno pitanje tko su Bunjevci i Šokci, jer su oni po njegovu mišljenju pripadnici hrvatskog naroda, sadržaj knjige nije isključiv i zatvoren već bitno otvoren za drugu, moguće različitu stranu, te čitatelja nuka na razgovor. Tu nije u pitanju nametljivi monolog, nego načelna opreznost i suzdržanost.

Prof. Katarina Čeliković:

Pater Tomo u zavičajnom tisku

Pater Tomo Vereš prisutan je od sedamdesetih godina XX. stoljeća u desetak zavičajnih publikacija, kako svojim radovima, tako i prikazima njegova djela. Najveći broj radova objavio je na hrvatskom jeziku, ali se pojavljuje u većem broju i na mađarskom, no nije zanemariv ni broj napisa u široj srbijanskoj javnosti. Tomo Vereš je ostavio dubok trag u zavičajnom tisku, u širokom dijapazonu tema, od teoloških do mjesne povijesti, bunjevačkog pitanja, sporta...

Otvorenog sveučilišta, zbog opredjeljenja podrške nespornim veličinama uma, što Vereš duboko zavređuje.

»Razgovor je iskorak i neophodan domet razuma i vjere. Živimo u perifernom, a ne tranzicijskom razdoblju. Poziciju možemo mijenjati misaono djelatnim angažmanom koji je Subotici potreban«, rekao je Kovačević, te dodao kako je naš grad razbijen na male zabrane i »rezervate« te da stoga nije ispunjen kao cjelina.

Vjeroučitelj dipl. theol. *Marjan Ostrogonac* upoznao je okupljene sa životnim putem oca Vereša, koji je bio profesor filozofije na papinskom sveučilištu, ali i član Instituta Ivan Antunović, te prevoditelj s njemačkog, mađarskog, engleskog i latinskog jezika, koji je držao seminare diljem Europe.

»Možda je bio razočaran jer nije vidio plodove dijaloga. Odbacio je marksizam, ali je primijetio kako je on poput kršćanstva usmjeren otuđenom čovjeku. Nije osudio ateizam, ako on nije okrenut protiv kršćanstva. Smatrao je da je Marxova misao uz sve svoje vrline sadržavala i sudbonosne promašaje, te da marksizam i kršćanstvo nisu nužno suprotstavljeni«,

pojasnio je Ostrogonac, koji priprema doktorsku radnju upravo na temu misli Tome Vereša.

U nastavku rada, drugog dana skupa temelj rada na sesijama pružili su benediktanac dr. sc. *Hrvoje Lasić* i dr. Boško Kovačević, a moderirao je profesor Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Novom Sadu dr. sc. Dragan Prole.

Na sesijama, svojim radovima i na otvaranju su, pokraj svih nabrojanih, sudjelovali i: tajnica Veleposlanstva Republike Hrvatske *Valentina Šarčević* te generalni konzul RH u Subotici *Dragan Đurić*, nadalje dr. sc. *Anto Gavrić*, dr. sc. *Stjepan Radić*, dr. sc. *Álpár Losonc*, dr. sc. *Jasna Šakota-Mimica*, dr. sc. *Slaven Bačić*, prof. *Stevan Mačković*, dipl. theol. *Tomislav Vuković*, prof. dr. sc. *Šefket Krcić*, mr. sc. *Mirko Đorđević*, mr. sc. *Mladen Milić*, mr. sc. *Miroslav Keveždi*, prof. *Tvrtko Klarić*, mr. sc. *Mihailo Smiljanić*, dipl. theol. *Dragomir Janković*, dipl. theol. *Ivan Armanda*, prof. *Katarina Čeliković* te prof. *Dušan Torbica*.

O visokoj razini cijeloga skupa, koji se na momente pretvarao u živahnu diskusiju, skrbio je moderator prof. *Tomislav Žigmanov*, ravna-

Prof. Stevan Mačković:

Doprinos historiografiji o Bunjevcima

Iz bogate bibliografije Tome Vereša, koja broji preko 500 bibliotekarskih jedinica, ističe se monografija iz 1997. godine pod nazivom »Bunjevačko pitanje danas«. U njoj autor daje jasnu političku poruku i smjernice, a do njih dolazi i koristeći se i historiografskim metodama.

Dr. sc. Slaven Bačić:

Značenje i značajke polemike Vereša i Sekulića

Antologijska polemika Tome Vereša i Ante Sekulića, koja je vođena u časopisu *Marulić* 1990. i 1991. godine, smatra se vododjelnicom u istraživanju povijesti bačkih Hrvata. Bačić drži da je Verešov minuciozan pristup otvorio vrata suvremenim znanstvenim istraživačkim pristupima, briljantno kulminirajući u najznačajnijoj znanstvenoj polemici u novijoj povijesti Hrvata u Bačkoj.

Papinska medalja sestri Pandžić

Zatvarajući prvi dan skupa, biskup Pénzes je časnoj sestri *Mirjam Pandžić* predao »Medalju Benemerenti« za posebne zasluge, koju joj je dodijelio Sveti Otac *Benedikt XVI.* On je, prisjećajući se susreta u Zagrebu s ocem Verešom, dodao kako se zbog svojeg školovanja u tom gradu osjeća Zagrepčaninom i Hrvatom.

telj Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata. Uglednom skupu nazočio je i rođeni brat Tome Vereša, *Ladislav*. Nabrojeni vrsni intelektualci iz Vojvodine, Zagreba i Beograda predstavili su radove, govorili i raspravljali prvog dana skupa u objektu Augustinianuma Subotičke biskupije, da bi

nastavak uslijedio drugog dana u punoj konferencijskoj dvorani Otvorenog sveučilišta. Trećeg dana skupa, u nedjelju, sudionici su posjetili grob Tome Vereša, da bi nakon toga sudjelovali na svetoj misi u katedrali svete Terezije Avilske.

Nikola Perušić

Reprezentativni ansambl

BOŽIĆNI KONCERT FOLKLORACA HKC »BUNJEVAČKO KOLO« IZ SUBOTICE

Dar publici za blagdane

Iako je Hrvatski kulturni centar »Bunjevačko kolo« iz Subotice u stečaju, njegov folklorni odjel održava probe i nastupa. Kao dar publici za niz predstojećih blagdana, folklorci su u nedjelju u dvorani Centra priredili Božićni koncert. Na koncertu su nastupile dvije postojeće skupine folkloraca – pripremna skupina i prvi ansambl, koji su, kako nam je kazao koreograf *Andrija Bašić Palković*, predstavile svoj rad u proteklih godinu dana.

Prvi, reprezentativni ansambl izveo je splet bunjevačkih plesova, šokačke plesove, plesove iz Srbije (čoban-

ski ples »Trojno« i »Mješovite šopske igre«), te plesove iz Makedonije (»Povardarje«). Pripremna skupina predstavila se koreografijom bunjevačkih plesova. Osim što je pratio nastup plesača, glazbeni sastav HKC-a pod vodstvom *Mladena Bašića Palkovića* izveo je samostalno blok skladbi pod nazivom »Ciganska vrteška« i instrumental »Makedonska šetnja«.

Svoje solističke točke imala je i nedavno organizirana ženska pjevačka skupina pri folklornom odjelu, koju su priremile *Senka Horvat* i *Martina Stantić*. Ova je skupina izvela sklad pjesama »Pletenica« i »Hercegovina«.

Nastup veterana

Pri kraju koncerta, na veliko oduševljenje publike koja je u potpunosti ispunila dvoranu HKC-a, nastupili su veterani »Bunjevačkog kola« koji su izveli koreografiju pod nazivom »Otrgnimo se zaboravu« sastavljenu od nekoliko bunjevačkih plesova – »Čučavo kolo«, »Slamarsko kolo« i »Kukunješće«. Riječ je o generaciji koja se aktivno bavila folklorom tijekom 80-ih i 90-ih godina prošloga

stoljeća i koja se smatra »zlatnom generacijom«. Više od 5 godina oni su harali scenama i malo amaterskih društava moglo se nositi s njima.

Božićni koncert folkloraca HKC-a »Bunjevačko kolo« završen je »Bunjevačkim momačkim kolom« u koreografiji *Stevana Tonkovića Pipuša*, te skupnom izvedbom tradicionalne božićne pjesme »Svim na zemlji«.

D. B. P.

Mladi čuvaju tradiciju

Božićna žurka u »Bunjevačkom kolu«

Tradicionalna božićna žurka za mlade koju organizira HKC »Bunjevačko kolo« bit će održana u utorak 25. prosinca u dvorani Centra, s početkom u 22 sata. Mlade će zabavljati tamburaški ansambl »Ruže« i DJ koji će puštati popularnu glazbu. Cijena ulaznice je 300 dinara a mogu se kupiti kavani »Dukat«. Broj mjesta je ograničen. Više informacija na broj telefona 064-114-2091.

Temeljem članka 20. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni Glasnik RS« br. 135/04, 36/09) i članka 44. Odluke o gradskoj upravi Grada Subotice (»Službeni list grada Subotice« br.6/10), Tajništvo za lokalni ekonomski razvoj, gospodarstvo, poljoprivredu, komunalne poslove i zaštitu životnog okoliša, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj

OBAVJEŠTAVA

da je nositelj projekta JKP »Vodovod i kanalizacija«, Subotica, Trg Lazara Nešića br. 9A, podnijela zahtjev za davanje suglasnosti na Studiju o procjeni utjecaja na životni okoliš Projekta »Izgradnja uređaja za prečišćavanje otpadnih voda naselja Bajmok« na kat. parceli br. 12100/1 i 13856 k.o. Bajmok na teritoriju Grada Subotice.

Suglasno članku 20. stavak 1. i 2. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš, Tajništvo za lokalni ekonomski razvoj, gospodarstvo, poljoprivredu, komunalne poslove i zaštitu životnog okoliša, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj osigurava JAVNI UVID u predmetnu studiju u periodu od 21.12.2012. do 10.1.2013. godine u prostorijama Stare gradske kuće II. kat soba 226 svakog radnog dana od 10-13 sati.

Javna prezentacija i javna rasprava o predmetnoj studiji o procjeni utjecaja na životni okoliš bit će održana 11.1.2013. godine u 14 sati u prostorijama Stare gradske kuće II. kat soba 226.

Temeljem članka 10. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04 i 36/09) Gradska uprava, Tajništvo za lokalni ekonomski razvoj, gospodarstvo, poljoprivredu, komunalne poslove i zaštitu životnih okoliša, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, Subotica - Trg slobode br. 1.

OBAVJEŠTAVA

Da je »METALOPROMET« a.d, Kula, Vrbaški put bb, podnio zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja zatečenog stanja na životni okoliš za projekt: »Manipulativni betonski plato«, na katastarskoj parceli br. 11547 k.o. Donji Grad, na teritoriju Grada Subotice.

Uvid u podatke, obavještenja i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se izvršiti u prostorijama Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, II. kat, Stare gradske kuće, soba 226 u periodu od 21.12.2012 do 4.1.2013. godine, u vremenu od 10 do 12h.

Molimo Vas da u roku od 10 dana od dana oglašavanja, dostavite mišljenje o zahtjevu za odlučivanje o potrebi izrade studije o procjeni utjecaja predmetnog objekta na životni okoliš ovom nadležnom tijelu.

- TEHNIČKI PREGLED
- OSIGURANJE VOZILA
- REGISTRACIJA VOZILA
- PREPIS VOZILA

Radno vrijeme: 8-16 sati, subotom od 8-12
Šolohova 17, Subotica, tel: 024 554 852

JPSUBOTICA-TRANS
TURISTIČKA AGENCIJA

BEČ Zlatni vikend
Šoping tura
Božićni vašar

U cjenu je uračunato:
 - prijevoz turističkim autobusom
 na relaciji Subotica - Beč - Subotica
 - smještaj u hotelu »Gosteneuburg«
 na bazi noćenja s doručkom (švedski stol)
 - obilasci po programu putovanja i lokalni vodič
 - pratitelj grupe
 - osiguranje putnika
 - zdravstveno putničko osiguranje

024 555 466
www.turizam.sutrans.rs

PASTORALNO VIJEĆE ŽUPE UZVIŠENJA SVETOG KRIŽA U SOMBORU

Zajednička skrb o zajednici

Župa Uzvišenja svetog Križa obuhvaća istočni i zapadni dio grada Sombora i prigradskih dijelova. Prema posljednjem popisu iz 1968. godine župa ima oko 3.500 vjernika. Pastoralno vijeće upravlja župom i potpora je župniku dr. Marinku Stantiću.

»Ove smo godine uspjeli dosta toga uraditi. Postavili smo četiri nove slike, djelo našeg somborskog umjetnika *Jenea Višinke*. Sam Višinka nam je porošle godine poklonio sliku svetoga Roka, a ove godine sliku blaženog Ivana Pavla II. Ta slika još nema svoga darovatelja i ako netko od čitatelja želi biti darovatelj bit ćemo zahvalni. *Petar Matarić* darovao je sliku svetoga Petra, a svetoga Pavla *Irena* i *Andrija Benja*. Osim toga postavili smo nove sveto hranište koje su lopovi uništili u vandalskom činu, a hranište je urađeno u stolarskoj radionici *Mate Šantora*«, kaže velečasni dr. Marinko Stantić.

Pastoralno vijeće broji 12 članova, a njegovim radom zadovoljna je i načelnica *Ana Skenderović*. »Aktivni su svi odjeli i to je jedna živa zajednica. S obzirom na ograničena sredstva kojima smo raspolagali, uradili smo dosta. Uradili smo puno na uređenju crkve i kuće, a jedan od velikih poslova što nas čeka je uređenje fasade na crkvi. Zadovoljni smo i brojem vjernika koji prisustvuju misama«, kaže Skenderović.

Marica Mikrut u Pastoralnom vijeću vodi odjel »Caritas«. »Tijekom godine od naših župljana prikupljamo garderobu i drugu pomoć koju kasnije dijelimo župljanima kojima je takva pomoć potrebna. Za Božić i Uskrs prikupljamo i pomoć

u hrani. Donese tko koliko može i što može. Od prikupljene pomoći napravimo pakete koje dijelimo onim članovima župne zajednice kojima je takva pomoć najpotrebnija. Svi smo sretni i zadovoljni kada možemo obradovati neke obitelji uoči velikih blagdana«, priča *Marica Mikrut*.

Jedan od rezultata rada Pastoralnog vijeća je list rimokatoličke župe Uzvišenja svetog Križa »Križ«, koji izdaje tiskovni odjel Pastoralnog vijeća. »Ljudi ne mogu upamtiti na misi sve informacije koje čuju. Jedan župnik je fotografirao mobitelom oglasnu ploču s obavijestima, tako smo dobili ideju olakšati našim župljanima i tiskati župni listić sa svim obavijestima, koji će moći ponijeti kući. Župni listić bit će pripremljen za svaku nedjeljnu misu. Za sada je to jedan list A 5 formata, ali ukoliko budemo u mogućnosti namjera nam je da to bude list s više stranica. Prvi list vjernici su dobili na misi 16. prosinca. Na jednoj strani je bio uvodnik, a na drugoj raspored misa i druge obavijesti koje se tiču života i rada župe. Dizajn je uradio naš mladi župljanin *Srđan Varo*«, kaže vlč. Stantić, dodajući kako ovakav list nema niti jedna župska zajednica u Somboru.

Z. Vasiljević

Koncert zbora »Svete Cecilije« u Zemunu

U nedjelju, 16. prosinca, nakon večernje svete mise, u župnoj crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije u Zemunu održan je koncert zbora »Svete Cecilije«. Što se samog programa tiče, obilovao je pjesmama koje se od davnina pjevaju u ovo svečano doba godine. »Dvanaesta je sad ura«, »Rodio se Bog i čovjek«, »Mesija će doć«, »Svim na zemlji« i mnoge druge pjesme ispunile su te noći crkvu Uznesenja Blažene Djevice Marije glasovima članova zbora.

Oni su vrijedno i predano pripremali program za ovaj koncert, u čemu su ključnu ulogu imale *Kristina Vučić* i *Višnja Dimitrijević*. Pokraj navedenih svima dobro poznatih božićnih pjesama, na programu su se našle i nešto manje izvedene pjesme kao što je »Zvan Betlema«. Jednu skladbu na orguljama izvela je *Višnja Stašević*, a bilo je i nekoliko solo nastupa. Mladi talentirani ljudi, *Stefan Simonović*, *Hristina Antić*, *Angelina Živanović*, *Milica Tegeltija* i *Renata Nađ*, svojim nastupima nisu nikoga od nazočnih ostavili ravnodušnim, što je bilo nagrađeno dugim i gromoglasnim pljeskom.

Svoj je doprinos u velikoj mjeri svakako dala i *Natalija Stanimirović*, koja je sa zborom pripremila nekoliko pjesama, te i dirigirala.

Na samom kraju programa izvedene su skladbe »Tiha noć« i »Adeste Fideles«. Dio pjesme »Tiha noć«, koju je na violini odsvirala *Anamarija Vučić*, na poseban je način dočarao svečanost iščekivanja Božića.

Na kraju koncerta velečasni *Jozo Duspara* se obratio nazočnima, a osobito članovima zbora, izrazivši zadovoljstvo koncertom i zahvalnost svima koji su svojim zalaganjem pridonijeli da ova večer protekne u ovako ugodnom ozračju.

D. L.

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Priprema: Lazar Merković

KRONOLOGIJA od 21. do 27. prosinca

21. PROSINCA 1918.

Župnik i prezbitar crkve svete Terezije Avilske, *Dezider Vojnić*, podnosi ostavku na svoju dužnost. Početkom sljedeće godine za župnika subotičke katedralne crkve izabran je *Ljudevit Lajčo Budanović*, koji je kasnije ustoličen za biskupa.

21. PROSINCA 1992.

Ukinut je najveći subotički »Kino Jadran«. Nakon renoviranja ovaj je prostor predan na uporabu *Ljubiši Ristiću* i njegovu KPGT-u, koji je nebrigom i neodržavanjem, do neupotrebljivosti devastirao subotičku kazališnu zgradu podignutu 1854. godine.

21. PROSINCA 1998.

U 19 sati na valovima Radio Subotice započelo je emitiranje svakodnevnog, jednosatnog programa Uredništva na hrvatskom jeziku. Među tridesetak suradnika, uglednika i gostiju bio je i dr. *Zvonimir Marković*, veleposlanik Republike Hrvatske u Beogradu.

22. PROSINCA 1476.

Umro je *János Pongrac od Dengelenga*, vlastelin Subotice, a njegova imanja i cijeli grad naslijedio je sin *Mátyas*. Dvadesetak godina kasnije, zbog neplaćanja crkvenih poreza, kaločki biskup *Péter Váradi* nad gradom je izrekao – interdiktum, tj. zabranu bogoslužjenja, što će biti ukinuto tek kada je *Mátyas Pongrac* u potpunosti izravnao svoja dugovanja prema crkvenoj blagajni.

22. PROSINCA 1918.

U netom oslobođenoj Subotici održana je prva kazališna predstava nakon rata. Umjetnički ansambl Srpskog narodnog pozorišta iz Novog sada izveo je komediju »Svijet« *Branislava Nušića*.

22. PROSINCA 1961.

S nešto izmijenjenom podjelom uloga, obnovljena je kulturna predstava subotičkog Narodnog kazališta »Č'a Bonina razgala« *Matije Poljakovića*. Ovaj je igrokaz praizveden 28. listopada 1950. i održao se na repertoaru sve do početka sedamdesetih godina XX. stoljeća.

23. PROSINCA 1786.

Uz velika odricanja, Gradsko vijeće je otplatilo i zadnju ratu zateznih kamata na isplaćenu glavnici u iznosu od 32.150 forinata. Tako su ukupni troškovi stjecanja statusa slobodnog kraljevskog grada Maria Theresiopolisa sa 266.666 forinata i 40 krajcara, dosegli 316.914 forinata i 34 krajcare.

23. PROSINCA 2000.

U bolnici u Novom Sadu iznenada je preminula, među kolegama i pacijentima uvažena i cijenjena, liječnica dr. *Ksenija Kašiković-Aleksov*. Rođena je 16. lipnja 1930.

24. PROSINCA 1884.

Ministarstvo prosvjete u Pešti potvrdilo je izbor *Benedikta Bene Mamučića* za upravitelja svih pučkih škola u Subotici. Tu je dužnost obnašao 4 godine, kada ga je zamijenio *Antun Budanović*.

24. PROSINCA 1927.

Sukladno općeprihvaćenim načelima stranačkog i političkog života u ondašnjim uvjetima, na sjednicama izabranih vijećnika Gradskog predstavništva Subotice, svakom vijećniku iz redova manjina omogućeno je da govori na svom materinskom jeziku.

24. PROSINCA 1933.

Pokrenut tjednik »Glas naroda«, glasilo Jugoslavenske nacionalne stranke. Odgovorni urednik bio je *Antun Vuković Čardaš*, a vlasnik *Ivan Rajčić*, kasnije *Matija Skenderović*.

25. PROSINCA 1828.

Prema službenim podacima Čongradske županije, Subotica je u navedenoj godini imala 34.924 stanovnika. Među njima bilo je 942 obrtnika: 197 čizmara, 161 krznar, 99 krojača, 76 tkača, 30 kabaničara, 45 čizmara, 25 tkača i dr. Svaki je obrtnik zapošljavao po jednog ili više kalfi i šegrtu.

25. PROSINCA 1928.

Rođen je *Stipan Šabić*, pedagog i slikar. Priredio je više samostalnih izložbi i bio sudionikom brojnih zajedničkih izložbi diljem zemlje i u inozemstvu. Suosnivač je Likovne kolonije u Tavankutu i na Bunariću. Odgojio je niz istaknutih likovnih stvaratelja. Umro je 31. ožujka 2002.

26. PROSINCA 1687.

U Subotičkom vojnom šancu krštena su dva muška djeteta: novorođeni sin *Mihovila Beršića* i *Marge* rođ. *Ivošević*, koji dobiva ime *Tome*, a

kum je bio *Božo Goretić*. Sinu *Vuka (Wolfganga) Gotovirovića* i majke *Anđele rođ. Hajduković*, također je nadjenuto ime *Tome*, a kum je bio *Vid Kuprešić*.

26. PROSINCA 1895.

U Beregu je rođen *Marin Džavić*, poznati društveni i kulturni djelatnik između dvaju svjetskih ratova. Ostao je upamćen kao pokretač i zdušni zagovornik djelovanja više hrvatskih kulturnih udruga. Napisao je kratku povjesnicu Berega. Umro je 30. travnja 1970.

26. PROSINCA 1979.

Prvi put su dodijeljene godišnje nagrade Samoupravnice interesne zajednice kulture pod nazivom »Šaman«. Sljedećih godina njen je naziv izmijenjen u »Nagradu dr. Ferenc Bodrogvari«. S kraćim prekidima održala se do danas kada ju dodjeljuje Skupština Grada.

27. PROSINCA 1844.

Mađarska kraljevska komora odobrila je izgradnju kupališta, gostinskih kuća i gostiona na Paliću, te daljnje proširenje tamošnje šume novim nasadima. Ujedno je dana suglasnost da se iz gradske blagajne u te svrhe izdvoji i utroši 4.275 forinata. Do tada je za Palički perivoj bilo utrošeno 1.346 forinata.

27. PROSINCA 1986.

U Velikoj dvorani Népköra održan je 5. Gat in the Night. Tom je prigodom u ediciji Osvit tiskana knjiga pod istovjetnim naslovom, čiji su autori: *Savo Duvnjak*, *Miroslav Radnić* i *Tomislav Vojnić*.

Božić

Predbožićno vrijeme, kao i sam Božić, uvijek sa sobom nosi draga sjećanja na Djeda Božićnjaka, božićne pjesme, zabavu, smijeh, božićne ukrase, lampice, božićno drveće i darove... Gotovo se svi svakog Božića nostalgично prisjećamo najljepših uspomena iz djetinjstva i vječno ih nosimo u našim srcima

To je prekrasno vrijeme godine u kojem ljudi barem nakratko ostavljaju brige iza sebe i posvećuju se obitelji, prijateljima, svojim naj-

milijima koji nas okružuju. Božić je vrijeme za obiteljska okupljanja. Kao skromna betlehemska štalica, Božić svojim svečanim objedom okuplja cijelu obitelj, koja sudjeluje i u njegovoj prethodnoj dugoj pripremi.

Svaka zemlja ima svoj specifičan način slavljenja Božića, no zajednički elementi postoje svugdje. Na primjer, u većini zemalja poznate su božićne pjesme, kao što je »Tiha noć« koja je prevedena na stotine različitih jezika. Božićno drveće je još jedan čest simbol Božića koji se može pronaći diljem svijeta. Božićne dekoracije i svjetla isto su tako dio ovog blagdana koji ga čini šarenim i najveselijim dijelom godine.

Jaslice s raznim likovima, kuglicama i svjećicama, ukrašeno božićno drveće, nezaobilazni su simboli slavljenja Božića. Prva »staja« je poznata još od 1223. godine. Jaslice, koje se stavljaju pod božićno drveće izravno ukazuju na događaj koji se proslavlja – noć Isusova rođenja.

Običaj kićenja božićnog drvca vuče svoje podrijetlo iz Strasbourga od 17. stoljeća nadalje, a odatle se proširio Njemačkom, Bavarskom i Austrijom i stigao do naših krajeva.

U Hrvatskoj se od 1850. običava kititi božićno drveće, a zanimljivo je da su prva božićna stabla bila bjelogorična. Stablo se nekada kitilo jabukama, narančama, šljivama i kruškama, pozlaćenim orasima i lješnjacima, te slasticama od šećera i papira ili staklenim figurama ako ih je tko imao. U primorskim krajevima običaj je bio da djeca dom ukrase grančicama kadulje, bršljana ili borovim granama, a sama simbolika kićenja doma zelenilom označava životnu snagu suprotnu zimskom umrtvljenju prirode. Sredinom 19. stoljeća zbilo se još jedan važan događaj u povijesti božićnog drvca. Priča govori kako je oko Badnjaka 1830. godine u mjestu Laucha u pokrajini Thuringen, siromašni nezaposleni puhač stakla napuhao prve kuglice od stakla, jer nije imao novca za jabuke i slatkiše da njima okiti bor i razveseli svoju djecu. Bila to istina ili ne, činjenica je kako je tamo već 1848. godine započela komercijalna proizvodnja staklenih

BOŽIĆNA PURICA S KESTENIMA

Potrebni sastojci:

purica oko 3 kg
polovica polubijelog kruha
150-200 ml mlijeka
1 luk
5 češnja češnjaka
150 g pirea od kestena ili

150 g cijelih kestena (ako imate)
100 g sitno narezanog pršuta
2 cijela jaja / sol, papar
šaka sitno narezanog peršina

Priprema:

U puricu dobro izvana i iznutra utrljajte sol, a iznutra poprskajte sokom od pola naranče. Polovicu polubijelog kruha narežite na kockice i zalijte s 150-200 ml mlijeka. Popržite na vatri 1 luk, 5 češnja češnjaka i dodajte smjesi kruha i mlijeka. U smjesu dodajte 150 g pirea od kestena (ili isto toliko cijelih kestena, ako imate), 100 g sitno narezanog pršuta, 2 cijela jaja, sol i papar, te šaku sitno narezanog peršina. Ostavite sat

vremena nadjev da odstoji. Nakon toga punite njime puricu, otvor zatvorite čačalicama. Pecite približno 3 sata na 180 stupnjeva.

SVEČANI BOŽIĆNI KUGLOF

Potrebni sastojci:

1 kg suhog voća
marelice, šljive, groždice, urme
malo nasjeckanih oraha
250 g maslaca
4 jaja
2-3 žlice ruma
malo cimeta
1 naribana korica limuna
200 g šećera

Posljednja je nedjelja došašća, sve četiri svijeće gore. Obitelj je na okupu, dijele se darovi, pjevaju se najljepše božićne pjesme.

Evo nekoliko prekrasnih božićnih pjesama kojih se svi sjećamo i danas ih rado pjevamo!

Tiha noć

Tiha noć, sveta noć,
Spava sve sanak blag.
Samo Josip i Marija bdiju
dokle Sinak drag sniva slatki san,
sniva slatki san.

Tiha noć, blažena noć,
javlja sad neba zbor svim pastirima
sretan čas svud se ori neba glas:
Dođe Isus spas, dođe Isus spas.

kuglica koje iz korijena mijenjaju izgled božićnog drvca.

Okićeni borovi stoje danas po gradskim trgovima i pred javnim zgradama. U kućama i u stanovima oni su središte oko kojega se okuplja obitelj i darivaju djeca na Božić.

I zapamtite, čaroliju Božića nećemo pronaći u darovima pod božićnim drvcom, nju moramo nositi duboko u svome srcu, svatko od nas. I zato poželimo svima radost, smijeh, toplinu doma, prijateljstvo i ljubav.

**Iz knjige »BOŽIĆ«,
autora WILLIAMA SANSOMA**

»Nije stvar u božićnom kolaču, nego u željnom iščekivanju da bude pripravljen. Najbolje što Božić pruža jest da rasvjetljuje cijelu kuću, i cijelu dušu, baš kao oni divni dani ranoga ljeta što blistaju u našim uspomenama.

Sretan i blagoslovljen Božić !

Svim na zemlji

Svim na zemlji mir, veselje,
budi polog Božje volje!
To sad nebo navješćuje
i glas s neba potvrđuje.

Dobre volje svaka duša,
grijeha neka već ne kuša,
nego hvali, diči Boga,
što je poslo Sinka svoga.

Sinka svoga, Boga moga,
s Ocem, Duhom jednakoga,
Duhom Svetim začetoga,
od Marije rođenoga.

O, grešniče, to promisli,
što učini Otac višnji:
Sinak njegov, dijete milo
Za sve nas se porodilo.

300 g brašna
1 prašak za pecivo
malo soli
½ l bijelog vina

Priprema:

Voće nasjeckamo na kockice, i orahe potopimo u vino da odstoji 12 sati. U posudi izmiksamo maslac, dodamo cijela jaja, rum, cimet, naribanu koru od limuna i 200 g šećera. Dodati brašno

u koje smo umiješali prašak za pecivo. Voće ocijediti od vina, vino baciti, a voće pomiješati u prethodnu smjesu. Formu za kuglof premažite maslacem i posipajte brašnom. Smjesu izlijte u kuglof i pecite u prethodno zagrijanoj pećnici na 175 stupnjeva 45 minuta. Kada je kuglof ohlađen pažljivo ga istresite iz kalupa i ukasite po želji... prelijte otopljenom čokoladom, pospite prah šećerom...

POLIKLINIKA

Jelene Čović 28, 24000 Subotica, www.badawi-su.com, poliklinika@badawi-su.com
 024/553-774, 024/567-495, 063/508-813, 0600/553-774, 0600/567-465

Kućni posjeti, prijevoz pacijenata

Badawi

od 1991. sa vama

Alergotestiranje na 370 alergena, bez bola, bez krvi, pouzdano.

Poliklinika za vašu obitelj

OBILJEŽAVANJE 67 GODINA KOLONIZACIJE HRVATA IZ HRVATSKE I BIH U VOJVODINU

Put u nepoznato

O bilježavanje kolonizacije Hrvata u Vojvodinu Hrvatsko kulturno društvo iz Stanišića organizira, u suradnji s Zavodom za kulturu vojvođanskih Hrvata, a uz potporu Hrvatskog nacionalnog vijeća, već treću godinu zaredom. Na početku programa nazočnima se obratio predsjednik društva *Ivan Karan* i najavio predavača mr. *Maria Baru* s Instituta za migracije i narodnosti u Zagrebu.

Bara je u svome izlaganju istaknuo kako je kolonizacija izvršena na osnovi Zakona o agrarnoj reformi i kolonizaciji od 23.VIII.1945. Pravo prvenstva u dobivanju zemlje imali su zemljoradnici bez zemlje ili s nedovoljno zemlje – borci partizanskih odreda, NOV-a i POJ-a i Jugoslavenske narodne armije, invalidi Narodno-oslobodilačkog rata. Kriteriji za dodjelu kvota bili su: angažiranost pojedinih područja u Narodno-oslobodilačkom ratu i njihovo stanje nakon rata. Za Hrvatsku je određeno naseljavanje 9000 obitelji, Bosnu i Hercegovinu 12.000, Crnu Goru 7000, Srbiju bez Vojvodine 6000, Vojvodinu 6000, Sloveniju 3000 i Makedoniju 2000 obitelji, a ciljevi agrarne reforme i kolonizacije su bili: ekonomsko (socijalno zadovoljenje), političko (ideološko-političko uporište novim vlastima), te nacionalno (promjena nacionalne strukture).

Kod kolonista iz BiH, naveo je Bara, karakteristične su dvije kolonizacije – državna i privatna. Državna je trajala od 1945.-1948., a privatna (pokušaj 1945.) od 1950-ih do 1960-ih. Iz bosanskohercegovačkih naselja Livna, Zagoričana i Vidoša doselili su kolonisti u Bački Breg. Bezdan su naselili hercegovački kolonisti iz Lištice (staro ime za Široki Brijeg) i Posušja (zajedno s kolonistima iz Hrvatske, kotar Gospić) oko 400 osoba.

Plavnu su u manjem broju naselili Hrvati podrijetlom s područja Posušja, Lištice i Ljubuškog. Futog, tj. dio naselja nekadašnji Novi Futog, naselili su kolonisti iz više kotara iz Bosne (Bosanska Krupa, Ključ, Sanski Most, Bihać). Bačku Palanku i Čelarevo naselili su kolonisti iz zapadne Bosne, Gajdobru kolonisti iz Mostara, Ljubuškog, Čapljine i Stoca. Hrvati iz Hercegovine naseljeni su u Topalovac u Banatu (njem. Kathreinfeld, danas Ravni Topolovac), i to iz Stoca, Mostara i Konjica.

Najčešći je bio slučaj da su se u Vojvodinu Hrvati iz Bosne i Hercegovine naseljavali disperzno u naselja koja su većinski naselili Srbi, uglavnom po nekoliko obitelji.

Najveći problem prilagodbe na novonaseljena područja su imali kolonisti s otoka. Uzroci su bili različiti: klima,

Mario Bara

društveno-političke okolnosti, zatim psihološki i nepoznavanje tehnika poljodjelskih radova i uzgoja kultura. Zbog toga ih se znatan broj prvih godina vratio natrag.

Ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata *Tomislav Žigmanov* istaknuo je kako su Hrvati u Vojvodini heterogena zajednica koja je na ove prostore dolazila iz različitih dijelova današnje Hrvatske i BiH, iz različitih razloga, u različita vremena, u različite dijelove Vojvodine i imali su različite povijesti društvenog razvoja i nacionalne integracije.

»Trebamo bilježiti mjesne povijesti lokalnih Hrvata i čuvati ih od zaborava, jer ako znamo ishodišta, lakše ćemo naći utočišta, ako znamo odakle smo, lakše ćemo naći gdje ćemo«, rekao je Žigmanov.

S. Tadić

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
»Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamužić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić

POMOĆNIK I ZAMJENIK**ODGOVORNE UREDNICE:**

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković (kultura i urednik Kužiša)
Slavica Mamužić (novinarka)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Željka Vukov (društvo i urednica Hrčka)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)
Jelena Ademi (tehnički prijelom)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković-Lamić
Branimir Kuntić
Josip Horvat

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69**E-MAIL:** hrvatskarijec@tippnet.rs**WEB:** www.hrvatskarijec.rs

TISAK: »Rotografika«
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

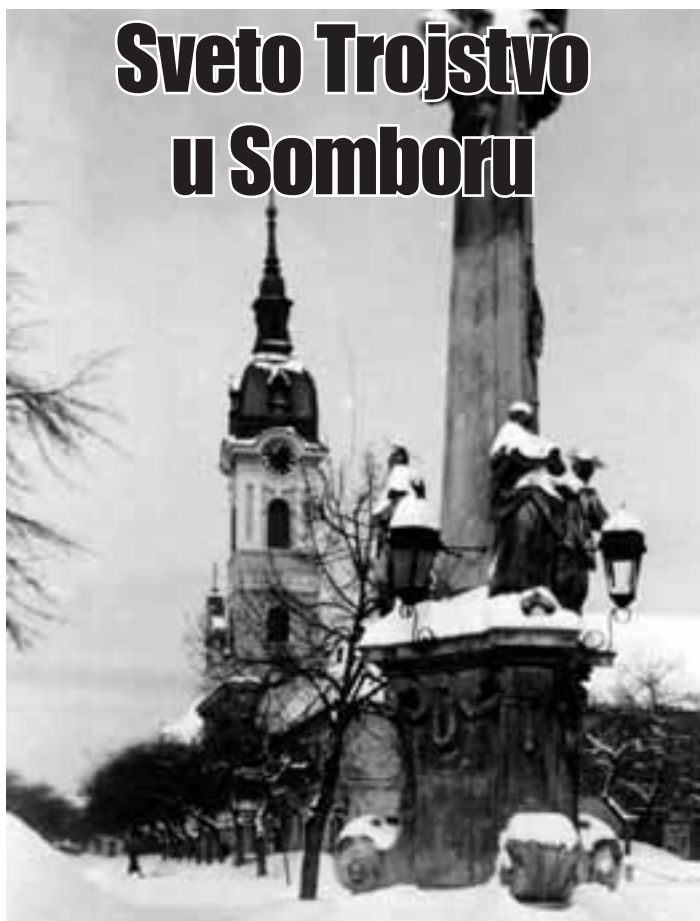
CIP - Каталогизacija
u publikaciji Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

PRIČA O FOTOGRAFIJI

Nanio me ovih dana put u Baju, tu blizu, s one strane granice s Mađarskom, nekih pedesetak kilometara od Sombora. A u središtu Baje trg, na trgu spomenik Svetom Trojstvu. Sjetilo me je to na stare fotografije somborskog trga na kojima je takav isti spomenik Svetom Trojstvu. I eto ideje za jedan tekst o tome što smo nekada bili i što smo u međuvremenu postali, a sve kroz priču o jednom spomeniku.

ZAHVALA SOMBORACA

Početak je u XVIII. stoljeću kada je Sombor već bio mjesto u kome su se poslije odlaska Turaka naselili Hrvati, Srbi i Nijemci. Početkom dvadesetih godina XVII. stoljeća doseljavaju se obitelji iz Dalmacije, Like i Bosne. Tursko se stanovništvo iselilo iz Sombora 1687. godine. U isto je vrijeme doseljen novi val bunjevačkih Hrvata. Nakon tri godine u velikoj seobi Srba doseljen je veliki broj Srba s Kosova, iz Raške, Šumadije, Podrinja, Hercegovine i Bosne. Godine 1744. godine u Sombor i njegovu okolinu pristižu prvi doseljenici iz Austrije, Češke i Šlezije, a zatim između 1764. i 1767. godine i 1770. godine u novim kolonizacijama. Bilo je to vrijeme kada su harale brojne epidemije kuge, koje su bukvalno kosile pučanstvo. Takve velike epidemije Sombor su zadesile 1738., 1739. i 1774. godine. Umirale su stotine ljudi, a da bi se brže pokapali podignuta su četiri groblja na četiri strane. Mnogi su tih godina napustili Sombor i otišli prema Baču. Oni koji su preživjeli strašne godine kada je smrt bila svakodnevica odlučili su podignuti spomenik u znak sjećanja na velike epidemije koje su poharale grad. Nije se pitao za naciju i vjeru, ideja je bila ista – zahvaliti na tome što je pošast prošla. I tako su

po ugledu na susjednu Baju, koja je spomenik Svetom Trojstvu podigla 1750. godine, također u znak sjećanja na veliku epidemiju kolere, spomenik Svetom Trojstvu podigli i Somborci. Bio je to prvi spomenik u Somboru.

Slijedile su zatim godine napretka Sombora. Kada je 1786. godine Sombor postao sjedište Bačko-bodroške županije doseljavaju se najviše Mađari i Nijemci, a manje Židovi, Slovaci, Grci, Cincari, Bugari i Romi. Grad je 1852. godine imao više stanovnika nego tadašnji Beograd, Novi Sad, Osijek ili Zagreb. Za tadašnje Somborce bilo je sasvim normalno da osim svog materinjeg jezika govore i jezike svojih susjeda, da se uzajamno poštuju i pomažu.

RUŠENJE POSLIJE 173 GODINE

Mijenjale su se države i političke prilike, a spomenici u Somboru podizani su

i rušeni. Tako je spomenik *Jošefu Švajdlu*, podignut 1905. godine uklonjen već 30-ih godina prošlog stoljeća, spomenik *Ferencu Rakociju* postavljen je 1912. godine, ali je u prvoj polovici XX. stoljeća također uklonjen. Kratko je u centru bio i spomenik kralju *Aleksandru*, podignut je 1940, a već godinu dana kasnije uklonjen. Samo spomenik Svetom Trojstvu nije nikome smetao. Kome bi i zašto smetao? To su pitanje vjerojatno mnogi postavljali i tih poratnih 40-ih godina prošlog stoljeća, kada je na red za rušenje došao i spomenik Svetom Trojstvu. Stajao je na središnjem gradskom trgu 173 godine na ponos Somboraca, sve do 1947. godine. Da ironija bude veća, nigdje nije pronađen službeni zahtjev za njegovo rušenje, niti se svjedoci tih poratnih događanja sjećaju da je bilo takve naredbe. Ali je zato bilo onih koji su htjeli pokazati i dokazati svoju lojal-

nost novoj ideologiji i novim ideolozima i požurili srušiti spomenik Svetom Trojstvu. Nisu oni ni znali, ili nisu htjeli zant i čuti, ni tko je ni zašto podigao taj spomenik. Nije ih bilo ni briga, važno je bilo samo što prije ga srušiti. Oštećeni dijelovi spomenika nekoliko su godina stajali u podrumu Gradske kuće, jesu li i dalje tamo ili su negdje preneseni ili uništeni, nitko ne zna. Postolje je odneseno na Veliko katoličko groblje. Vjernici su godinama tamo odlazili i molili se na blagdan Svetog Trojstva, ali šezdesetih godina prošlog stoljeća i postolje je uništeno. Bilo je posljednjih godina inicijativa za obnavljanje spomenika, ali su i te inicijative utihnule, potisnule su ih neke druge (ne)važnije stvari. Ukoliko jednog dana dođe vrijeme da se u centar vrati jedno od obilježja Sombora, može se iskoristiti identični očuvani spomenik u Baji i po njegovoj kopiji napraviti spomenik Svetom Trojstvu u Somboru.

Spomenik Svetom Trojstvu podigli su zahvalni Somborci davne 1774. godine, a 173 godine kasnije nije ga srušio nitko drugi do isti ti Somborci. Potomci istih onih građana koji su desetljećima uzdizali Sombor, koji su barem trebali znati što su vrijednosti ovog grada. Isti ti u rušilačkom pohodu uništili su jedno od obilježja somborskog zajedništva. Znaju se njihova imena i danas u Somboru, ali zarad njihovih potomaka nećemo ih spominjati. Dovoljno je reći kako je većina njih imala tragičnu sudbinu. I još jedan paradoks u cijeloj ovoj priči. Ne samo da je spomenik srušen iako službene naredbe o tome nije bilo, ne samo da su ga srušili sami Somborci, već je u susjednoj Baji, zemlji koja je desetljećima bila iza, kako smo govorili, »željezne zavjese«, spomenik ostao netaknut. Tamo je izgleda bilo više razuma nego kod nas.

Zlata Vasiljević

ODBROJAVANJE JE POČELO

Božić na vratima

Prošle su nam Materice, pred nama su Oce, a za koji dan bit će i Božić. Vjerujem da ste prošle nedjelje svi bili vrijedni i posjetili svoje majke i bake kako biste im čestitali njihov blagdan Materice. Toga su se dana mnogi malo i opustili, pa je sutradan, u ponedjeljak, bilo teško ustati na misu zornicu. Ne posu-

stajte nikako. Preostala su nam još svega tri dana, ako ne računam ovaj koji smo već započeli, do rođenja našeg Spasitelja Isusa Krista.

No prije toga proslavit ćemo i blagdan očeva – Oce. Sjetimo se svih dragih nam osoba, sve muške čeljadi, te ih obidite i pozdravite čestitajući im ovaj lijepi bunjevački običaj.

Toga ćemo dana upaliti i posljednju svijeću na adventskom vijencu, koja će svijetliti veoma kratko.

Već za koji dan bit će Badnji dan, kao uvertira u najradosniji kršćanski blagdan Božić.

Pripremite se za njega u svakom pogledu. Osim pripreme vašeg doma, trpeze i darova koje ovih dana svi užurbano kupuju, pripremite ono najvažnije – vašu dušu kako bi mogao doći u nju.

Zapjevajmo tada svi radosno: »Svim na zemlji mir, veselje«..

MATERICE I OCE U ŽUPI SVETOG ROKA

Samo lijepe riječi

I ove je godine održana priredba za Materice i Oce u sportskoj dvorani OŠ »Ivan Milutinović« u Subotici, za župljane svetog Roka.

Najprije su čestitali najmlađi iz Vrtića »Marija Petković« recitirajući »Faljen Isus gazdarice, čestitam Materice«, nakon čega su oduševili publiku maestralnim izvođenjem ulomka adaptiranog teksta Matije Poljakovića, nazvavši ga po svojim glumcima »Ode Ivo na ogled«. Tu se moglo svašta vidjeti i čuti, tko se kome obećao i još koješta, a sve u pravoj bunjevačkoj narodnoj nošnji. Bilo je tu i pjesme, mališani se baš nisu štedjeli kao ni njihove odgojiteljice i suradnici koji su ih pripremili.

Potom je uslijedio kolažni program od prigodnih recitacija namijenjenih našim mamama, majkama i bakama, odnosno očevima i didama, te uz dva krasna igrokaza koja su nas i nasmejala ali i oplemenila našu dušu poslavši nam poruke za Božić: tko je i što sve može anđeo lijepih riječi, jesmo li ga zaboravili i kako ga dozvati, te pronaći Božić u ljudima oko sebe.

Počinje nam zimski raspust

Juuuuuuuuupppppppppppiiiiiiiiiiii!!!! Danas je posljednji dan škole... Dobro, samo prvog polugodišta, ali i to je više nego običan vikend ili jesenske ferije. Od sutra, mada vjerujem za mnoge već i od danas, počinju zimske ferije koje nam nude brojne mogućnosti.

A među njima svakako nisu učenje, smaranje na satu ili izrada zadaće... Šalim se, naravno, i to ima svoje prednosti, ali sad je već stvarno bilo vrijeme da predahnemo. Kad kažem u množini, zbilja mislim tako. Vrijeme je za odmor za sve nas. I za vas djeco, ali i za roditelje, nastavnike, učitelje, pa i ravnatelje. Da ne nabrajam dalje, svi koji imaju bilo kakve veze sa školom, zaslužili su odmoriti se.

E sad, da vam ipak ne bude previše dosadno, uzmite si u ruke neko dobro štivo (ako kojim slučajem niste dobili lektiru za ferije). Odaberite si sami ono što volite i uživajte u čitanju, jer knjiga vas doista može odvesti kuda hoćete. Svratite u kazalište, pogledajte neki film u kinu ili otidite na klizanje,

plivanje ili neku drugu sličnu aktivnost. Ne dopustite si da po cijeli dan sjedite za kompom i pretresate tuđe priče na FB-u. Možete vi i bolje od toga.

A ukoliko vam se nešto interesantno i dogodi, nešto što možete reći i drugima, pošaljite nam priču ili fotkicu kako bismo ju objavili u nekom od ovih zimskih brojeva.

Bilo je tu i folklor, tamburaša i solista. Za svačiji ukus po nešto, te nitko nije mogao otići nezadovoljan.

Župnik Andrija Anišić na koncu programa poručio je svoj muškoj čeljadi i mlađim ukućanima da ne dopuste da im se mame i majke umore za Materice spremajući i kuhajući za taj dan, nego da oni dragovoljno preuzmu ovu zadaću kako bi one mogle radosno dočekivati goste. Naravno, isti bi scenarij trebao biti i sljedeće nedjelje na Oce, kada bi se uloge zamijenile.

Je li bilo onih koji su ga poslušali, ne znamo... ali znamo kako smo uistinu uživali u prekrasnom programu naše djece koja su se i ove godine marljivo svakodnev-

no spremala nakon misa zornica uz pomoć vjeroučitelja Vesne Huske i Silvestera Bašića. Pokraj djece iz Vrtića »Marija Petković« sudjelovala su i djeca koja pohađaju vjeronauk u OŠ »Ivan Milutinović« i djeca župe svetog Roka uz pratnju školskog tamburaškog orkestra koji je pripremila učiteljica Danijela Romić.

Neka svaki dan budu Materice, jer one to zaslužuju!

PETAK
21.12.2012.

05:48 Trenutak spoznaje
 06:23 Tema dana
 06:41 Najava programa
 07:00 Dobro jutro, Hrvatska
 07:05 Vijesti
 07:10 Dobro jutro, Hrvatska
 07:35 Vijesti
 07:40 Dobro jutro, Hrvatska
 10:00 Vijesti
 10:15 Putovanja rijekama divljine, dokumentarna serija
 11:05 Domovi Maroka, dokumentarna serija
 11:30 Domovi Maroka
 12:00 Dnevnik
 12:40 Prkosna ljubav, telenovela
 13:30 Dr. Oz 2, talk show
 14:10 Skica za portret
 14:20 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14:30 Jelovnici izgubljenog vremena
 14:55 Drugo mišljenje
 15:28 Znanstvena petica
 16:01 Luda kuća 2, humoristična serija
 16:58 Hrvatska uživo
 17:00 Vijesti
 18:00 Kontakt: Na dobrom putu
 18:22 Iza ekrana
 18:55 manjinski Mozaik: U iščekivanju Božića
 19:10 Tema dana
 19:30 Dnevnik
 20:10 Pjevaj moju pjesmu
 21:45 Carstvo poroka, serija
 22:50 Dnevnik 3
 23:10 Vijesti iz kulture
 23:30 Filmski maraton - filmska noć s Brianom De Palmom: Obsession, američki film
 01:05 Filmski maraton - filmska noć s Brianom De Palmom: Sestre, američki film
 02:38 Filmski maraton: Isus Krist Superstar, američki film (R)
 04:21 Regionalni dnevnik
 04:41 Dnevnik 3
 05:01 Vijesti iz kulture
 05:14 Kontakt: Na dobrom putu
 05:34 Kontakt: Slova do krova
HRT 2
 05:26 Najava programa
 05:28 Putovanja rijekama divljine: Clutha, dokumentarna serija
 06:13 Prkosna ljubav

06:56 Mala TV:
 --:-- TV vrtić: Darovi
 --:-- Tajni dnevnik patke
 Matilde: Inspektorica Roza
 07:26 Vesele trojke
 07:52 Pričam ti o Božiću, crtana serija
 07:57 Teletubbies
 08:20 Život s Derekom 2, serija za djecu
 08:45 Fantastični prijatelji 2, serija za mlade
 09:10 Školski sat: Nagradni projekt "Uhvati korak" - finale
 10:00 Merlin 1, serija za djecu i mlade (R)
 10:45 Shiloh 2: Shilohove zgode, američki film (R)
 12:20 Idemo na put s Goranom Milićem - A sad u Europu
 13:05 Globalno sijelo
 13:35 Baka Mraz, američki film
 15:05 Pričam ti o Božiću
 15:10 Školski sat: Nagradni projekt "Uhvati korak" - finale
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:20 Županijska panorama
 16:40 Dokumentarni film za mlade
 17:10 Briljanteen
 17:55 Isus Krist Superstar, američki film
 19:40 Cocco Bill 2, crtani film
 20:00 Monumentalni izazovi, dokumentarna serija
 20:55 Knjiga ili život
 21:20 Opera box
 21:50 Božić u Trškom Vrh
 23:00 Umorstva u Midsomeru 14, serija
 00:35 Retrovizor: CSI: Miami 9, serija
 01:15 Retrovizor: Kojak 3
 02:05 Retrovizor: Sestra Jackie 2, serija
 02:35 Noćni glazbeni program
nova
 06:40 Astro Boy
 07:05 Monsuno, crtana serija
 07:30 Moja majka, serija
 08:30 TV izlog
 08:45 Moja majka, serija
 09:50 TV izlog
 10:05 Kako vrijeme prolazi, serija R
 11:05 Walker, teksaški rendžer, serija R
 12:05 Ninja ratnici, serija R
 12:40 IN magazin R
 13:25 Larin izbor, serija R
 14:25 Walker, teksaški rendžer
 16:25 Ninja ratnici, serija
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 IN magazin
 18:05 Kako vrijeme prolazi
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Larin izbor, serija

21:00 Želim život, humanitarni koncert - prijenos
 23:30 Oluja svih oluja, film
 1:55 Malo dobrih ljudi, film
 4:25 Ezo TV, tarot show
 5:45 Dnevnik Nove TV R
 6:35 Kraj programa

05.35 RTL Danas, (R)
 06.10 Ruža vjetrova, (R)
 07.05 Ben 10: Ultimate Alien
 07.35 Moji džepni ljubimci
 07.50 Yu-Gi-Oh!
 08.20 Virus attack, serija
 08.35 TV prodaja
 08.50 Isplati se - TV aukcija, emisija uživo
 09.05 Flashpoint, serija (R)
 10.00 Flashpoint, serija (R)
 10.55 TV prodaja
 11.20 Ekkluziv Tabloid, (R)
 11.40 Krv nije voda, serija (R)
 12.35 TV prodaja
 12.50 Ruža vjetrova, serija (R)
 13.50 Sulejman Veličanstveni, povijesna serija (R)
 15.00 Flashpoint, serija
 16.00 Flashpoint, serija
 16.55 RTL 5 do 5
 17.10 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
 18.05 Ekkluziv Tabloid
 18.30 RTL Danas
 19.10 Krv nije voda, serija
 20.00 Bourneova nadmoć, igrani film, akcijski triler
 22.05 Umri muški 2, igrani film, akcijski triler
 00.25 Rafalna paljba, igrani film, akcijski
 02.15 RTL Danas, (R)
 02.50 Kraj programa

SUBOTA
22.12.2012.

05:55 Drugo mišljenje
 06:25 Tema dana
 06:43 Najava programa
 06:57 Knjiga ili život
 07:22 Iza ekrana
 07:52 Hrvatska kronika BiH
 08:10 Kinoteka - ciklus klasičnog vesterna: Rio Conchos, američki film
 10:00 Vijesti
 10:14 Kućni ljubimci
 10:45 Božić u šoping kolicima, emisija pučke i predajne kulture
 11:20 Normalan život
 12:00 Dnevnik
 12:35 Veterani mira
 13:25 Duhovni izazovi
 13:55 Prizma
 14:45 Merkatska dinastija 2, dokumentarna serija

15:15 Reporteri
 17:00 Vijesti
 17:15 Dramski program
 18:05 Lijepom našom: Varaždin
 19:10 Tema dana
 19:30 Dnevnik
 20:10 Loto 7/39
 20:15 Ples sa zvijezdama
 22:00 Dnevnik 3
 22:20 Vijesti iz kulture
 22:40 U magli zločina 2, serija
 00:20 Filmski maraton: R 12, ruski film
 03:00 Filmski maraton: Crveno svjetlo, francuski film
 04:45 Skica za portret
 05:00 Znanstvena petica
 05:30 Božić u šoping kolicima, emisija pučke i predajne kulture
 06:00 Dnevnik 3
 06:20 Vijesti iz kulture

05:56 Najava programa
 06:01 Spektar, unutrašnje politički magazin (R)
 06:46 Putovanja rijekama divljine, dokumentarna serija
 07:31 Poštar Pat, crtani film
 07:46 Moj mali planet, crtani film
 07:51 Hamtaro, crtana serija
 08:11 Mala princeza, crtani film
 08:21 Ružica Šarenić, crtani film
 08:36 Pričam ti o Božiću
 08:40 Gladijatorska akademija, crtana serija
 09:05 Merlin 1, (R)
 09:50 Mala TV
 --:-- TV vrtić: Zameo ih snijeg
 --:-- Danica i divlja svinja
 --:-- Čarobna ploča - Čuvari prirode: Zrak
 10:20 Novi klinci s Beverly Hillsa 3, serija
 11:05 Trojanski konj, američki film za djecu
 14:05 Pričam ti o Božiću
 14:10 Božićni posjetitelj, američki film
 15:40 Sjeverni medvjed - okom špijunske kamere, dokumentarni film
 16:30 Pozitivno
 17:00 Zagrebifest 2012., snimka
 18:23 Navrh jezika
 18:25 Briljanteen
 19:05 Navrh jezika
 19:05 Garaža: Luka Belani
 19:30 Slatki svijet Charlyjevih anđela, dok.serija
 20:00 Veći, jači, brži: Nuspojave američkog sna, dokumentarni film
 21:35 Kratki spojevi, slovenski film

23:20 Peti dan, talk show
 00:20 Reporteri
 01:15 Retrovizor: CSI: Miami 9, serija
 02:00 Retrovizor: Kojak 3
 02:50 Retrovizor: Sestra Jackie 2, serija
 03:20 Noćni glazbeni program

06:50 Nad lipom 35, show
 07:50 TV Izlog
 08:10 Gormiti, crtana serija R
 08:35 Pokemoni, crtana serija
 09:00 Beyblade metal
 09:25 Winx Club
 09:50 Bratz, crtana serija
 10:15 Banjo - mačak buntovnik, crtani film
 10:45 Power Rangers Samurai
 11:15 Malo dobrih ljudi, igrani film R
 13:50 Kovrčava Sue, film
 15:45 Provjereno, informativni magazin R
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:10 Hitna 94, serija
 18:20 Lud, zbunjen, normalan
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Spider-Man, igrani film
 22:20 Gas do daske, film
 00:10 Blade: Trojstvo, film
 02:15 Final Fantasy VII: Nova prijetnja, igrani film
 04:00 Ezo TV, tarot show
 05:30 Dnevnik Nove TV R
 06:20 Kraj programa

05.15 RTL Danas
 05.50 Bibin svijet, serija
 07.05 Ben 10: Ultimate Alien
 07.30 Yu-Gi-Oh!, (R)
 08.50 Virus attack, serija
 09.10 TV prodaja
 09.25 Učilica, kviz za djecu
 10.00 TV prodaja
 10.15 Knerten - TV premijera, igrani film, obiteljska komedija
 11.50 TV prodaja
 12.05 Sissi, igrani film, romantična komedija
 14.20 Policajac iz vrtića, film, akcijska obiteljska komedija
 16.30 Bojnik Payne, igrani film, komedija
 18.30 RTL Danas
 19.10 Galileo, emisija
 20.00 Sam u kući, igrani film, komedija
 22.00 Hotel za pse - TV premijera, igrani film, obiteljska komedija
 00.00 Sanjiva dolina, igrani film, horor
 01.55 RTL Danas
 02.30 Umri muški 2, igrani film, akcijski triler (R)

04.25 Kraj programa

**NEDJELJA
23.12.2012.**

06:38 Duhovni izazovi, međureligijski magazin
07:08 Tema dana
07:43 Zlatna kinoteka: Moby Dick, britanski film
09:50 Vijesti
10:00 ni DA ni NE: Uniforme u školama
10:55 Istrage gospođice Fisher, serija
12:00 Dnevnik
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Rijeka: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:05 Mir i dobro
15:40 Pogled iz visine, dokumentarna serija
17:00 Vijesti
17:15 Vrtlarica
17:45 Volim Hrvatsku, show program
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:10 Loto 6/45
20:15 Sve u 7!, kviz
21:10 Stipe u gostima 5, humoristična serija
21:50 Nedjeljom ujutro, subotom navečer - humoristična serija
22:20 Damin gambit, talk show
23:05 Dnevnik 3
23:25 Vijesti iz kulture
23:45 Nedjeljom u dva
00:50 Istrage gospođice Fisher, serija
01:45 Moby Dick, britanski film
03:35 Prizma
04:20 Dnevnik 3
04:40 Vijesti iz kulture
04:53 Skica za portret
05:05 Sve u 7!, kviz

05:44 Najava programa
05:49 Veterani mira, emisija
06:34 Normalan život, emisija
07:04 Moomini, crtana serija
07:29 Gradić Wakkaville, crtana serija
07:54 Pričam ti o Božiću, crtana serija
07:58 Advent u Dresdenu
09:00 Ciklus pustolovnih filmova prema Karlu Mayu: Die Pyramide des Sonnengottes, njemačko-francusko-talijanski film
10:40 Biblija
10:50 Portret crkve i mjesta
11:00 Zagreb: Misa, prijenos

12:00 Izbor Sportaša godine, prijenos
13:15 Crtani film
14:10 Pričam ti o Božiću, crtana serija
14:15 Ples sa zvijezdama
16:00 Olimp - sportska emisija
16:55 Košarka, ABA liga: Split - Olimpija, prijenos
18:45 Dvoboj, američki film
20:00 Za šaku dinamita, talijanski film
22:35 Ciklus festivalskih pobjednika: Biutiful!, španjolsko-meksički film
01:00 Marko Tolja - Božić u kazalištu, snimka koncerta
01:45 Noćni glazbeni program

06:40 Gormiti, crtana serija
07:05 TV Izlog
07:25 Pokemoni, crtana serija
07:50 Beyblade metal
08:15 Lego Ninjago
08:40 Winx Club, crtana serija R
09:05 Bratz, crtana serija
09:35 Speed Racer
10:00 Power Rangers Samurai
10:25 Srce od zlata, igrani film
12:20 Mravator, igrani film
14:05 Gas do daske, film R
15:55 Hitna 94, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 Hitna 94, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Lud, zbunjen, normalan
21:20 Masterchef, reality show
22:30 Red Carpet, showbiz magazin
23:45 Spider-Man, film R
01:55 Blade: Trojstvo, igrani film R
03:50 Red Carpet, showbiz magazin R
04:40 Nad lipom 35, show R
05:40 Dnevnik Nove TV R
06:30 Kraj programa

05:25 Hotel za pse - TV premijera, igrani film, obiteljska komedija (R)
07:10 TV prodaja
07:25 Ben 10: Ultimate Alien
07:50 Yu-Gi-Oh!, animirana serija (R)
08:40 Virus attack, film
09:00 TV prodaja
09:15 Sissi 2, igrani film, drama
11:30 TV prodaja
11:45 Policajac iz vrtića, igrani film, akcijska obiteljska komedija (R)
13:35 Brat - TV premijera, igrani film, obiteljski

HRT1 22.12.2012. 20:15 Ples sa zvijezdama PLES SA ZVIJEZDAMA, VII.

Mirna i Damir, Barbara i Robert, Saša i Marija - finalisti su sedme sezone Plesa sa zvijezdama! Na početku sva tri para izvest će po dva plesa, nakon

čega će se jedan par oprostiti od natjecanja. Preostala dva para plesat će još jedan ples, koji će odlučiti o pobjedniku!

U finalnoj emisiji zaplesat će i svi parovi koji su sudjelovali u ovoj sezoni, a profesionalni plesači pripremaju iznenađenje - gangam style!

U glazbenom dijelu emisije nastupit će: COLONIA, MARKO TOLJA i zbor IZVOR.

Voditelji: Barbara Kolar i Duško Ćurlić

14:55 Sam u kući, igrani film, komedija (R)
17:45 RTL Extra Magazin, showbiz emisija
18:30 RTL Danas
19:10 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
20:00 Niko - Božićna potraga, igrani film, obiteljska animirana fantazija
21:40 Svemirci s gornjeg kata, igrani film, komedija
23:20 Ljubavni zov, igrani film, komedija
01:20 Sanjiva dolina, igrani film, horor (R)
03:15 RTL Danas, (R)
03:50 Kraj programa

PONEDJELJAK 24.12.2012.

05:53 Mir i dobro
06:23 Tema dana
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:13 Bestsellerski redovnici - čudo s nuspjavama, dokumentarni film
11:10 Blaženi Augustin Kažotić - Biskup siromaha i pomirenja, dokumentarni film
12:00 Dnevnik
12:40 Prkosna ljubav
13:33 Vatikanski Hrvati: Nikola Eterović - S braćkog kamena u srce Crkve, dokumentarni film
14:20 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:30 Treća dob, emisija
15:05 Sotto il cielo di Roma, mini-serija

16:58 Hrvatska uživo
17:00 Vijesti
18:00 manjinski Mozaik: U iščekivanju Božića
18:20 8. kat: Glazbeno ljubavni parovi, talk-show
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:10 Božićna čestitka kardinala Bozanića
20:20 Škrinja: Odgovor
21:20 Biblija: Isus, mini-serija
23:00 Dnevnik 3
23:20 Vijesti iz kulture
23:40 Božićne pjesme
23:55 Požega: Misa Ponočka, prijenos
01:30 Andrea Bocelli i David Foster - Moj Božić
02:30 Sotto il cielo di Roma, mini-serija
04:12 Božićne pjesme
04:30 Cancel Christmas, američki film

05:11 Najava programa
05:16 Pogled iz visine, dokumentarna serija
06:11 Prkosna ljubav, telenovela
06:56 Mala TV
--:-- TV vrtić: Djed Mraz
--:-- Brlog: Ovce
--:-- Čarobna ploča: Čuvari prirode - Zrak
07:26 Vesele trojke, crtana serija
07:51 Pričam ti o Božiću, crtana srija
07:55 Teletubbies, animirana serija
08:20 Život s Derekom, serija
08:45 Fantastični prijatelji 3, serija za mlade
09:10 Merlin 1, serija za djecu i mlade (R)
10:00 Jelenko, serija za djecu

10:30 Christmas Caper, američki film
11:55 Idemo na put s Goranom Milićem - A sad u Europu
12:40 Plodovi zemlje
13:30 Christmas in Canaan, američki film
15:00 Crtani film
15:21 Pričaj mi o Božiću
15:25 Mala TV:
16:00 Regionalni dnevnik
16:35 Kardinal Haulik - otac Zagrebačke nadbiskupije, dokumentarni film
17:10 Cancel Christmas, američki film
18:40 Tiha noć u Vukovaru
20:00 TV Bingo
20:25 Čudo u 34. ulici, američki film
22:20 Daj mi sebe, američki film
00:25 Nothing Like the Holidays, američki film
02:00 Noćni glazbeni program

6:50 Astro Boy, crtana serija
7:20 Monsuno, crtana serija
7:45 Sretni patuljak, crtani film
8:35 TV izlog
8:50 Scooby - Doo, crtani film
10:10 TV izlog
10:25 In magazin R
11:10 Zauvijek susjedi, serija
11:45 Masterchef, reality show R
12:50 Vilenjak, igrani film
14:40 Aljaska, igrani film
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 Božić vragolastog Dennisa, igrani film
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Masterchef, reality show
21:55 Četiri Božića, film
23:45 Najludi Božić, film
1:45 Vilenjak, igrani film R

3:35 Jack Frost, igrani film
5:20 Nad lipom 35, show R
6:15 Dnevnik Nove TV R
7:05 Kraj programa

06.15 RTL Danas, (R)
06.55 RTL Extra Magazin, showbiz emisija (R)
07.35 Ben 10: Ultimate Alien
08.05 Moji džepni ljubimci
08.20 Yu-Gi-Oh!
08.45 Virus attack
09.00 Niko - Božićna potraga, igrani film, obiteljska animirana fantazija (R)
10.35 Sissi 3, igrani film, drama
12.45 Bebin odlazak u grad, igrani film, komedija
14.35 Svemirci s gornjeg kata, film, komedija (R)
16.10 Pusti vodu da miševi odu, igrani film, animirani
16.55 RTL 5 do 5
17.10 Pusti vodu da miševi odu, igrani film, animirani (nastavak)
18.05 Ekkluziv Tabloid, magazin
18.30 RTL Danas
19.10 Krv nije voda, serija
20.00 Sam u kući 2: Izgubljen u New Yorku, igrani film, obiteljski
22.20 Kolo sreće, igrani film, komedija
00.40 Veliki film, igrani film, komedija
02.20 Ljubavni zov, igrani film, komedija (R)
04.10 RTL Danas, (R)
04.45 Kraj programa

**UTORAK
25.12.2012.**

05:59 Treća dob, emisija za umirovljenike
06:29 Tema dana
06:47 Najava programa
07:05 Velika zemlja, američki film
09:50 Vijesti
10:00 Zagreb: Božićna misa, prijenos
11:30 Dnevnik
11:55 Vatikan: Urbi et orbi, prijenos
12:45 Božić u Virovitici, snimka koncerta
13:55 Jelovnici izgubljenog vremena
14:20 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:35 Sotto il cielo di Roma, mini-serija
16:30 Vijesti

16:45 Vuk samotnjak, igrani film
18:05 Glazba
18:20 8. kat: Dobre priče s 8.kata, talk-show
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:10 Božićni Ples sa zvijezdama
21:50 Biblija: Isus, mini-serija
23:30 Dnevnik 3
23:50 Vijesti iz kulture
00:10 VIP - božićni koncert, snimka
01:40 Sotto il cielo di Roma, mini-serija
03:20 Reprizni program
04:00 Skica za portret
04:10 Dnevnik 3
04:30 Vijesti iz kulture
04:43 Skica za portret
04:50 Reprizni program

06:06 Najava programa
06:11 Prkosna ljubav, telenovela
06:56 Mala TV:
--- TV vrtić: Pingvin
--- Ninin kutak: Anđeli od tjestenine
--- Koki svira, crtani film
--- Danica priprema božićni ručak (R)
07:26 Vesele trojke, crtani film
07:51 Pričaj mi o Božiću, crtana serija
07:55 Teletubbies, animirana serija
08:20 Život s Derekom, serija za djecu
08:45 Fantastični prijatelji 3, serija za mlade
09:10 Merlin 1, serija
10:00 Jelenko, serija za djecu
10:30 Čudesna šuma, crtani film
11:50 Most za Terabithiju, američki film
13:21 Crtani film
13:36 Pričaj mi o Božiću, crtana serija
13:45 Winnetou 1, njemačko-hrvatsko-talijanski film
16:00 Škrinja: Odgovor
17:00 VIP - božićni koncert, snimka
18:35 Ledeno doba, animirani film
20:00 29. ulica, američki film
21:40 Tri amigosa, američki film
23:25 Zapravo ljubav, američki film
01:35 Noćni glazbeni program

7:05 Astro Boy, crtana serija
7:35 Monsuno, crtana serija
8:00 TV izlog

8:15 Tom i Jerry: Priča o Orašaru, crtani film
9:05 TV izlog
9:20 Jack Frost, igrani film R
11:10 Maloljetnici bez kontrole, igrani film R
13:10 Najludi Božić, igrani film R
15:10 Masterchef, reality show R
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:15 Nad lipom 35, show
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Putovanje u središte zemlje, igrani film
22:00 Fred Mraz, igrani film
0:20 Kako preskočiti Božić, igrani film
2:05 Maska, igrani film
3:45 Maloljetnici bez kontrole, igrani film R
5:20 Dnevnik Nove TV R
6:10 Kraj programa

05.20 RTL Danas, (R)
06.00 Ekkluziv Tabloid, magazin (R)
06.20 Ben 10: Ultimate Alien, animirana serija
06.45 Moji džepni ljubimci, animirana serija
07.05 Yu-Gi-Oh!, animirana serija
07.35 Virus attack, animirana serija (R)
07.45 Zebra trkačica, igrani film, animirani
09.35 Kolo sreće, igrani film, komedija (R)
11.50 Božić u zemlji čuda - TV premijera, igrani film, komedija
13.45 Snježne radosti 2 - TV premijera, igrani film, obiteljski
15.30 Sam u kući 2: Izgubljen u New Yorku, igrani film, obiteljski (R)
16.55 RTL 5 do 5
17.10 Sam u kući 2: Izgubljen u New Yorku, igrani film, obiteljski (nastavak) (R)
18.05 Ekkluziv Tabloid, magazin
18.30 RTL Danas
19.10 Krv nije voda, serija
20.00 Ostavljeni na Antartici, igrani film, avanturistički
22.20 Bitka za Božić, igrani film, komedija
00.00 Preživjeti Božić, igrani film, komedija
01.40 Veliki film, igrani film, komedija
03.15 RTL Danas, informativna emisija (R)
03.50 Kraj programa

**SRIJEDA
26.12.2012.**

05:45 Među nama (R)
06:20 Tema dana
06:38 Najava programa
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:15 Downton Abbey - specijal
12:00 Dnevnik
12:40 Prkosna ljubav, telenovela
13:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
13:45 Doktor Živago, američki film
16:55 Ekumena, religijski kontakt program
17:30 Vijesti
17:45 Alpe Dunav Jadran
18:20 8. kat: Večer s TV zvijezdama, talk-show
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:10 Loto 7/39
20:15 Beskraj dan, američki film
22:00 Globalno sijelo
22:35 Dnevnik 3
22:55 Vijesti iz kulture
23:15 Drugi format
00:05 Doktor Živago, američki film
03:15 Alpe Dunav Jadran
03:45 Globalno sijelo
04:11 Dnevnik 3
04:31 Vijesti iz kulture
04:44 Skica za portret
04:55 Jelovnici izgubljenog vremena:
05:15 Drugi format

06:55 Najava programa
07:00 Mala TV:
--- TV vrtić: Što je Roni želio biti kad je bio mali (R)
--- Baltazar: Ulični svirači, crtani film
--- Andeo - češka drama za djecu (R)
07:30 Vesele trojke, crtana serija
07:55 Teletubbies, animirana serija
08:20 Život s Derekom, serija za djecu
08:45 Fantastični prijatelji 3, serija za mlade
09:10 Merlin 1, serija
10:00 Jelenko, serija za djecu
10:30 Čarobnjakov šešir, crtani film
11:45 Crtani film
12:00 Božićni Ples sa zvijezdama

13:40 Garfield upoznaje stvarnost, američki film
15:00 Planet 51, animirani film
16:45 Družba Pere Kvržice, igrani film
18:15 Začarana Ella, američki film
20:00 Božić u Ciboni 2012, prijenos
21:45 Istinite laži, američki film
00:00 Zvezdana vrata 2: Svemir, serija
00:45 Retrovizor: CSI: Miami 9, serija
01:30 Retrovizor: Kojak 3, serija 2
02:15 Retrovizor: Sestra Jackie 2, humoristična serija
02:45 Noćni glazbeni program

7:00 Astro Boy, crtana serija
7:30 Monsuno, crtana serija
7:55 TV izlog
8:10 Hrabra družina i šifra Marca Pola, crtani film
9:50 TV izlog
10:10 Zauvijek susjedi, R
10:45 IN magazin R
11:30 Zovite me Djed Mraz, igrani film
13:15 Maska, igrani film R
15:10 Kako preskočiti Božić, igrani film R
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kako vrijeme prolazi
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Lud, zbunjen, normalan
21:20 Slučajni milijunaš, igrani film
23:10 Večernje vijesti
23:30 Još jedna priča o Pepeljugi, igrani film
1:10 Zovite me Djed Mraz, igrani film R
2:50 Planinski ratnici, igrani film
4:20 Nad lipom 35, show
6:00 Dnevnik Nove TV R
6:50 Kraj programa

06.00 RTL Danas, (R)
06.40 Krv nije voda, serija (R)
07.25 Ben 10: Ultimate Alien, animirana serija
07.55 Moji džepni ljubimci, animirana serija
08.10 Yu-Gi-Oh!, animirana serija
08.40 Virus attack, animirana serija (R)
08.55 TV prodaja
09.10 Isplati se - TV aukcija, emisija uživo
09.30 Ekkluziv Tabloid,

magazin (R)
09.50 TV prodaja
10.05 Zebra trkačica, igrani film, animirani (R)
11.55 TV prodaja
12.10 Bitka za Božić, igrani film, komedija (R)
13.55 Ostavljeni na Antartici, film, avanturistički (R)
16.05 Začaran, igrani film, komedija
16.55 RTL 5 do 5, Informativna emisija
17.10 Začaran, igrani film, komedija (nastavak)
18.05 Ekkluziv Tabloid, magazin
18.30 RTL Danas
19.10 Krv nije voda, serija
20.00 Sam u kući 3, igrani film, komedija
22.15 RTL Vijesti
00.00 Klopka, igrani film, kriminalistički triler
02.00 Astro show, show, emisija uživo
03.00 Preživjeti Božić, igrani film, komedija (R)
04.20 RTL Danas, informativna emisija (R)
04.55 Kraj programa

ČETVRTAK
27.12.2012.

05:50 Ekumena, religijski kontakt program
06:20 Tema dana
06:38 Najava programa
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti

07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:20 The Spice Trail, dokumentarna serija
11:25 Domovi Maroka, dokumentarna serija
12:00 Dnevnik
12:40 Prkosna ljubav, telenovela
13:35 Dr. Oz 2, talk show
14:20 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:30 Hrvatska kronika BiH
14:55 Četiri dana u prosincu, dokumentarni film
15:30 Pozitivno
16:05 Luda kuća 2, humoristična serija
16:58 Hrvatska uživo
17:00 Vijesti
18:00 Kontakt: Vaše priče
18:20 8. kat: 40-te su nove 20-te, talk-show
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:10 Godine za sjećanje, dokumentarna serija
20:45 Spektar, unutrašnje politički magazin
21:35 Paralele - pregled 2012.
22:45 Dnevnik 3
23:05 Vijesti iz kulture
23:25 Ciklus kulturnih filmova: Francuska veza 2, američki film
01:20 Regionalni dnevnik
01:50 Carolin Božić, američki film
03:15 Dr. Oz 2, talk show
03:55 Jelovnici izgubljenog vremena:
04:15 Dnevnik 3

04:35 Vijesti iz kulture
04:48 Skica za portret
05:00 Četiri dana u prosincu, dokumentarni film

06:10 Najava programa
06:15 Prkosna ljubav, telenovela
07:00 Mala TV:
--:-- TV vrtić: Ulični zabavljači
--:-- Fleks: Putujući zabavljači, crtani film
--:-- Baltazar: Najveći snjegovići, crtani film
07:30 Vesele trojke
07:55 Teletubbies
08:20 Život s Derekom, serija za djecu
08:45 Fantastični prijatelji 3, serija za mlade
09:10 Merlin 1, serija
10:00 Jelenko, serija za djecu
10:30 Ninja kornjače, američki animirani film
11:55 Idemo na put s Goranom Milićem - A sad u Europu
12:40 Eko zona
13:05 Rijeka: More
13:35 Fotografija u Hrvatskoj
13:55 Carolin Božić, američki film
15:25 Mala TV:
16:00 Regionalni dnevnik
16:40 Dva i pol muškarca 7, humoristična serija
17:15 Malonogometni turnir "Kutija šibica" - dva polufinala
19:30 Slatki svijet Charlyjevih andela, dokumentarna

serija
20:00 Dan HOO-a, prijenos
21:15 Transporter, američki film
22:55 Zakon i red: UK, serija
23:40 Skladište 13 (2), serija
00:25 Retrovizor: CSI: Miami 9, serija
01:10 Retrovizor: Kojak 3
01:55 Retrovizor: Sestra Jackie 2, serija
02:25 Noćni glazbeni program

7:00 Astro Boy, crtana serija
7:30 Monsuno, crtana serija
7:55 TV izlog
8:10 Moja majka, serija
9:10 TV izlog
9:25 Moja majka, serija
10:25 Kako vrijeme prolazi, serija R
11:25 Walker, teksaški rendžer, serija
13:25 IN magazin R
14:10 Slučajni milijunaš, igrani film R
16:00 Hitna 94, serija 11/16
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kako vrijeme prolazi
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Lud, zbunjen, normalan
20:45 Plava munja, igrani film
22:35 Provjereno, informativni magazin
23:40 Večernje vijesti
0:00 Plemenita krv, film
1:40 Paprika, igrani film
3:15 Mr. Sunshine, serija
4:05 Ezo TV, tarot show
5:05 Dnevnik Nove TV R

6:00 IN magazin R
6:35 Kraj programa

06.35 RTL Danas, (R)
07.15 Ekkluziv Tabloid, (R)
07.35 Ben 10: Ultimate Alien
08.05 Moji džepni ljubimci
08.20 Yu-Gi-Oh!
08.50 Virus attack
09.05 TV prodaja
09.20 Isplati se - TV aukcija, emisija uživo
09.35 Krv nije voda, serija (R)
10.25 TV prodaja
10.40 Knerten 2 - TV premijera, igrani film, obiteljski
12.15 Grad svjetla - TV premijera, igrani film, fantazija (R)
14.10 Začaran, igrani film, (R)
15.55 Sam u kući 3, igrani film, komedija (R)
16.55 RTL 5 do 5
17.10 Sam u kući 3, igrani film, komedija (nastavak) (R)
18.05 Ekkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas
19.10 Krv nije voda, serija
20.00 Zov divljine, igrani film
21.40 RTL Vijesti
22.00 Taxi 3, igrani film, akcijska komedija
23.35 Prisilno slijetanje, igrani film, akcijski triler
01.10 Astro show
02.10 Klopka, film, kriminalistički triler (R)
03.55 RTL Danas, (R)
04.30 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17,45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture »Svjetionik« nedjeljom od 16,30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 19 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 ponedjeljom od 14,40 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik 'Govorimo hrvatski'

19,00 - 19,30

• Poetski predah • 'Popularne melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom) • 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorokom) • 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom) • 'Rock vremeplov' (četvrtkom) • 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kulturna povijest' (utorokom) • 'Znanjem do zdravlja' (srijedom) • 'Razmišljanje dopušteno' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »U pauzi o poslu« (ponedjeljkom) • 'Aktualije' (utorokom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena« - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
• 18,15 'Vojvodanski tjedan'
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
• 20,00 Divni novi svijet
• 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana
• 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,30 'Putnici kroz vrijeme' emisija za djecu Hrvatskoga radija
• 20,00 'Hrvatima izvan domovine' - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
• 20,55 Odjava programa

104, 4 Mhz

PETAR KUNTIĆ, KOORDINATOR NOGOMETNE REPREZENTACIJE HNV-A

Najuspješnija godina u povijesti

Prvo mjesto na EP-u autohtonih hrvatskih manjina i treće mjesto na Europeadi

Konac godine je vrijeme sumiranja sportskih rezultata u tekućoj natjecateljskoj sezoni, a protekla 2012. godina zasigurno će ostati zauvijek upamćena u sportskoj povijesti Hrvata iz Vojvodine. Osvajanjem naslova europskih prvaka u konkurenciji nogometnih momčadi autohtonih Hrvata, te brončanim odličjem na drugoj po redu Europeadi, natjecanju najboljih reprezentacija svih europskih autohtonih manjina, nogometna reprezentacija HNV-a nadaleko je proslavila hrvatsku manjinsku zajednicu u Vojvodini i Srbiji, skrećući pozornost javnosti na svoje postojanje. Uz igrače koji su ove uspjehe izborili na terenu, izbornika *Marinka Poljakovića* koji ih je uspješno vodio, zasigurno najzaslužniji za ove respektabilne rezultate je i koordinator reprezentacije *Petar Kuntić*, idejni inicijator nastanka izabrane nogometne vrste vojvođanskih Hrvata.

»Nikada do sada niti jedna manjinska zajednica s ovih naših prostora nije imala tako zapažene rezultate kao što ih je u 2012. godini ostvarila nogometna reprezentacija Hrvatskog nacionalnog vijeća.

Biti prvak Europe u odnosu na sve klubove koji su utemeljili Hrvati diljem staroga kontinenta, a znamo kako ih samo u Njemačkoj ima više od 40, te desetine klubova iz Švedske, Francuske, Švicarske, svakako je velika čast i priznanje, osobito ukoliko se uzme u obzir i činjenica kako je ovaj veliki uspjeh ostvaren u konkurenciji daleko bogatijih i financijski jačih sportskih kolektiva. Mi u našoj zajednici još uvijek nismo svjesni koliko je to veliki pothvat i kakav je to veliki sportski rezultat ostvaren, s obzirom da se vrlo mali broj ljudi bavi organizacijom sporta unutar naše nacionalno manjinske zajednice. Imajući u vidu aktivnosti ostalih 16 nacionalnih vijeća koja djeluju na teritoriju naše države, mi smo jedini koji smo, putem ovoga puta nogometa, uspjeli pokrenuti organiziranje unutar manjinske zajednice, što je i sukladno pozitivnim zakonskim propisima Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina, jer je sport sastavni dio kulture jednoga naroda«, obrazložio je koordinator reprezentacije HNV-a Petar Kuntić.

EUROPSKO PRVENSTVO AUTOHTONIH HRVATA

Radi podsjećanja na veliki uspjeh nogometne reprezentacije HNV-a, njezin koordinator Petar Kuntić u kraćim je crtama elaborirao pobjedničke rezultate s EP-a klubova autohtonih Hrvata.

Razgovor vodio: Dražen Prčić

»Najveći sportski uspjeh reprezentacija HNV-a je ostvarila u lipnju ove godine na III. europskom prvenstvu svih klubova koje su utemeljili Hrvati izvan matične domovine diljem europskog kontinenta. U pitanju je bilo zbilja ozbiljno nogometno natjecanje u organizaciji Hrvatskog nogometnog saveza, na kojemu smo uspjeli trijumfirati u konkurenciji nekoliko jakih momčadi koje se aktivno natječu u nižim ligama Njemačke, Švicarske, Švedske, Francuske, koje po svojoj kvaliteti odgovaraju snazi 3. hrvatske nogometne lige. Pobjedom u polufinalu protiv hrvatske momčadi 'Pajde' iz švicarskog Mohlina, zasigurno jedne od najjačih hrvatskih ekipa uopće, u kojoj igra rođeni brat proslavljenog hrvatskog reprezentativca *Ivana Rakitića*, utrt je put prema finalu i osvajanju naslova europskih prvaka. A upravo je ovaj susret, u kojem su naši momci uspjeli preokrenuti negativan rezultat, pokazao slogu i snagu nogometne reprezentacije HNV-a i potvrditi pobjednički mentalitet koji su im, od starta, usadili izbornik *Poljaković* i cijeli stručni stožer. Gubili smo 1-2, uspjeli izjednačiti i na koncu, fenomenalnim zgoditkom iz slobodnog udarca najboljeg igrača prvenstva *Dejana Kekezovića*, slaviti pobjedu na kojoj su nam čestitali dužnosnici HNS-a i svi ostali koji su s dobro posjećenih tribina pratili po mnogima finale prije finala. Završni susret

protiv Francuske momčadi iz Nice bio je mnogo lakši i predstavljao je konačnu potvrdu kvalitete koju je prikazala i dokazala naša nogometna reprezentacija.«

EUROPEADA

Samo dva tjedna kasnije, u organizaciji FUEM-a (Federalne unije nacionalnih manjina) u Njemačkoj je organizirana druga po redu Europeada, nogometno prvenstvo svih manjinskih nacionalnih zajednica koje egzistiraju na prostorima Europe, kao svojevrsna uvertira predstojećeg nogomet-

100 Godina HNS-a

Na nedavnoj svečanoj akademiji povodom proslave 100 godina HNS-a Petar Kuntić je bio predstavnik nogometne reprezentacije Hrvata iz Vojvodine i tijekom svečanog prijama i večere priredene za ugledne uzvanike imao je prigodu susresti se i razgovarati s nogometnim veličinama poput Ivana Ćurkovića, predstavnika Nogometnog saveza Srbije, legendarnog izbornika Jugoslavije Ivica Osima, čelnika Nogometnog saveza Crne Gore Dejana Savičevića i brojnih hrvatskih dužnosnika.

nog EP-a kojemu su zajednički domaćin bile Poljska i Ukrajina.

»U sustavu FUEM-a egzistira 98 manjina, od kojih je 20 najboljih nogometnih momčadi izborilo nastup na završnom natjecanju u Njemačkoj. Nakon osvojenog prvog mjesta u kvalifikacijskoj skupini, izborili smo pobjedom protiv Nijemaca iz Rusije plasman u polufinale, gdje smo zaustavljeni od objektivno najjače manjinske ekipe Europe - Južnog Tirola, koja je uspjela po drugi puta uzastopce osvojiti prvo mjesto na Europeadi. U borbi za treće mjesto svladali smo Koruške Slovence, u susretu koji je bio praćen u izravnom televizijskom prijenosu za Korušku, a da primjerice za to gotovo nitko u Srbiji nije niti znao. Gol *Slavena Juriše* iz Pančeva donio nam je pobjedu i još jedan veliki sportski uspjeh, treće mjesto u konkurenciji svih europskih manjinskih nogometnih reprezentacija. Zahvaljujući ovom rezultatu nećemo morati igrati u kvalifikacijama za sljedeću Europeadu koja će se igrati za četiri godine, najvjerojatnije u Južnom Tirolu.«

REPREZENTACIJA HNV-A

Svih ovih respektabilnih i povijesnih rezultata za

nogometni sport hrvatske manjinske zajednice na ovim prostorima ne bi ni bilo, da prije nekoliko godina skupina entuzijasta na čelu s koordinatorom formirane reprezentacije Petrom Kuntićem nije ustrajala u realiziranju ideje o nastanku nogometne reprezentacije HNV-a.

»Naša prva prijateljska utakmica i začetak ovog sportskog projekta, koji postoji isključivo zaslugom i pomoći naših sponzora i donatora, a niti jedan dinar ili euro nije potrošen od sredstava namijenjenih za hrvatsku zajednicu na ovim prostorima, bila je u Belišću u lipnju 2006. godine protiv istoimenog hrvatskog drugoligaša, a prvi službeni međunarodni susret odigrali smo u Tavankutu protiv Hrvata iz Rumunjske. Moram istaknuti kako je nekadašnji predsjednik Nogometnog saveza Jugoslavije i visoki dužnosnik u HNS-u *Ante Pavlović* od samih početaka bio uz nas i, uz izbornika Marinka Poljakovića, jamačno je iznimno zaslužan za nastanak naše nogometne reprezentacije.«

Danas, nakon prvih nekoliko godina djelovanja tijekom kojih je zahvaljujući entuzijazmu Petra Kuntića i njegovih najbližih suradnika stvarana nogometna reprezentacija HNV-a, hrvatski

nogometaši iz Vojvodine, zahvaljujući postignutim rezultatima, na svakom službenom natjecanju se svrstavaju u red favorita za najviši plasman. Ali okosnica momčadi koja je dosegla »hrvatski europski vrh« već je u vremenim godinama i vrijeme je za stvaranje nove, mlađe postave igrača, sada već iz svih dijelova Vojvodine, na kojima je nastavak šampionske tradicije.

»Na samom početku momčad su činili poglavito nogometaši s područja Subotice i Sombora, u sljedećoj etapi su nam se priključili i igrači s teritorija apatinske općine (Sonta), a sada majicu naše reprezentativne vrste nose i nogometaši iz Srijema, Banata, te igrači koji nastupaju za klubove u inozemstvu. Isprva smo imali muke kako »skrpati« momčad, dok smo sada na »slatkim mukama« izabrali nogometaše koji će nastupiti na pojedinom natjecanju. Tijekom proteklih godina postojanja, kroz reprezentaciju HNV-a je prodefiliralo više od šezdeset nogometaša, a kao dodatnu vrijednost istaknuo bih činjenicu kako smo kroz prijateljske, ali i službene susrete uvijek uspijevali promovirati i pojedine mlađe igrače koji će u budućnosti činiti novu okosnicu naše momčadi. Ovoga trenutka imamo perspektivnu ekipu sedamnaestogodišnjaka i osamnaestogodišnjaka, koja bi mogla biti ozbiljan takmac i renomiranim klubovima u Srbiji, u natjecanjima njihova starosnog uzrasta. Budućnost naše reprezentacije čine: *Beretić, Poljaković, Vujić, Juriša, Špehar, Romić, Čorba, Renić, Kuntić, Bedeković i Meštrović*, a na probama su se pokazali još i *Skenderović, Ilić, Balog* i još neki drugi

dečki pred kojima je dodatno dokazivanje.»

PLANOVI ZA BUDUĆNOST

»Iskoristio bih ovu prigodu i spomen naše budućnosti, za poziv svim prijateljima naše momčadi i čitateljima Hrvatske riječi, koji nam žele pomoći svojim sponzorskim i donatorskim priložima, jer nam je sportska oprema u kojoj nastupamo već šest godina poprilično dotrajala i nužna je nabava nove. Što se tiče sportskih nastupa, u sljedećoj 2013. godini pred nama je sudjelovanje na IV. prvenstvu hrvatskih autohtonih manjina, na kojemu smo prošli puta u Zagrebu osvojili prvo mjesto. Također, iako nemamo natjecateljski imperativ jer smo zahvaljujući naslovu europskih prvaka iz Beča već osigurali nastup na Svjetskom prvenstvu hrvatskih autohtonih manjina, igrat ćemo pošteno i ponovno juriti na prvo mjesto. Osobito zbog činjenice kako će se ovo prvenstvo igrati u susjednom Vukovaru i po prvi puta u svojoj povijesti ćemo biti u prilici igrati i pred svojim navijačima koji će, siguran sam, doći u grad na Vuki u lipnju sljedeće godine (21.-23.).«

Malonogometni turnir

U sklopu Prola mladeži planirano je organiziranje malonogometnog turnira na kojem će sudjelovati momčad reprezentacije HNV-a, momčad Hrvata iz Rumunjske, a još pregovaramo o dolasku Hrvata iz Mađarske i jedne momčadi iz Vukovarsko-srijemske županije.

POGLED S TRIBINA

Kup

Posljednjim susretom četvrtfinala Kupa Hrvatske, između Hajduka i drugoligaša Zeline, odigranom u prošlu srijedu 12. prosinca, poznati su svi sudionici polufinala najmasovnijeg nogometnog natjecanja. Splitski bili su očekivano pobijedili nižerangirane suparnike i našli se u društvu Lokomotive, Cibalie i Slaven Belupa s kojim će voljom ždrijeba u dva susreta (3. i 17. travnja) igrati za plasman u finale. Zanimljivost ove sezone nacionalnog kupa ogleda se u činjenici kako nakon dugo godina u konkurenciji za drugi po vrijednosti naslov nema višestrukog uzastopnog i vrlo vjerojatnog budućeg šampiona, zagrebačkog Dinama. Glavni krivac za to je momčad Zadra, koja je u osmini finala načinila veliku senzaciju usred Maksimira i učinila ovo natjecanje mnogo zanimljivijim, pruživši priliku za upisivanjem novog imena na pokalu Rabuzinovo sunce, namijenjenom najboljoj momčadi u sezoni 2012.-13.

Realno govoreći, dalmatinski susjedi iz Zadra napravili su veliku uslugu Splitsanima, koji su u konkurenciji Koprivničanaca, Vinkovčana i Zagrepčana po svima glavni favoriti za još jedan naslov osvajača kupa. No, i Dinamo je bio favorit protiv Zadra, pa će sljedeću kup utakmicu igrati tek u sljedećoj sezoni 2013.-14.

Ljepota duela u kupu ogleda se u činjenici kako papirnati favoriti to moraju dokazati i na terenu. A tko to uspije, njemu dvije...

Naslov pobjednika Kupa i plasman u Europu!

D. P.

RUKOMET

MRK Somborelektro – RK Sonta 36:28

SONTA – Mladi rukometaši Sonte odigrali su još jednu iz serije prijateljskih utakmica, zadnju prije kratke zimske pauze. Ova ekipa za sada samo trenira, pripremajući se za uključanje u ligaško natjecanje 2013./2014. godine. Trener Željko Apatinac okupio je skupinu mladih, darovitih momaka, od kojih postupno stvara kompaktnu ekipu. U cilju priprema za natjecanje u četvrtak, 13. prosinca, Sončani su gostovali u Somboru

i odigrali prijateljsku utakmicu protiv mlade ekipe MRK Somborelektro. Utakmica je za goste počela katastrofalno, već u 10. minuti Somborci su imali prednost od 6–0. Kad su već svi očekivali katastrofu, Sončani su se »probudili«. Nametnuli su svoju igru, pa su tijekom utakmice u nekoliko navrata uspjeli doći i do poravnjanja rezultata. U završnici do izražaja dolazi bolja tjelesna sprema domaćina, pa je konačni rezultat bio dosta ubjedljiv, 36–28 u korist domaćina.

MALI NOGOMET

Održan memorijal Josipa Bukovca Drase (1994. – 2007.)

SONTA – Memorijal Josipa Bukovca Drase održan je u subotu, 15. prosinca, u sportskoj dvorani sončanske OŠ »Ivan Goran Kovačić«. Njegovi negdašnji treneri, prof. Goran Matić i Spomenko Kušljčić, u znak sjećanja na svojega pulena organizirali su Memorijal, koji je ove godine održan po četvrti put. Pokraj Josipovih prijatelja rođenih 1993./94. godine sudjelovale su i pionirske ekipe odžačkog Tekstilca, ŽRK Sonta i dvije seniorske ekipe iz Apatina i Sonte.

I. A.

KARATE

Karatisti KK »Nidan« na prvenstvu Vojvodine

NOVI SAD – Mladi karatisti i karatistice »Nidana« iz Bačkog Monoštora natjecali su se u Novom Sadu 16. prosinca na Otvorenom prvenstvu Vojvodine u karateu. Organizator prvenstva je bila Karate federacija Vojvodine, a sudjelovala su 32 kluba s 480 natjecatelja. Monoštorci su postigli sljedeće rezultate: u kategoriji poletaraca u katama Vanja Periškić – II. mjesto i Miodrag Kolar – III. mjesto. Od pionirki u katama Marija Čuzi osvojila je II. mjesto, a kadetkinja Jovana Mikić, također u katama, III. mjesto.

Z. M.

NAMA JE DOVOLJNO
DA ZNATE ZA NAS

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađordev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Prodaje se kuća na Makovoj sedmici sa svim sporednim prostorijama i zidanim bazenom u dvorišnom dijelu, dimenzija: 7 x 4 m i placem od 3 motike, s mogućom zamjenom za odgovarajući stan i doplatu. Tel.: 063/538-639.

Prihvatila bih čuvanje i održavanje stambene zgrade na užem i širem području grada Subotice, uz plaćanje svih režijskih i komunalnih troškova, bez plaćanja zakupnine. Tel.: 064/121-85-48.

Izdajem jednosoban komforan namješten stan – studentima ili mladom bračnom paru u Novom Sadu – blizu sportskog centra na Klisi! Tel.: 063/718-90-33.

Prodajem sliku ulje na platnu slikara Gustava Matkovića. Portret djevojčice s psom. Cijena 500 eura. Tel.: 061-4338-102.

Izdajem kompletno opremljen dvosoban apartman s četiri ležaja, čajnom kuhinjom, kupaoicom, velikom terasom i parkirnim mjestom 150 m od plaže, u Kraljevići na hrvatskom primorju. Tel.: 00381 63/7400209.

Prodajem potpuno novu motornu prskalicu STIHL SR 420. Cijena po dogovoru. Tel.: 064/4088979 ili 063/7246417.

Izdajem jednosoban namješten stan kod Vatrogasaca i VTS, pogodan za studente ili radnike. Tel.: 024-562-512 i 064-1485229.

Prodajem katnicu 110 m² i dvosoban stan od 45 m² istom dvorištu s garažom i nusprostorijama, 3 kupaoce, centralno grijanje (2 kombibojlera), s voćnjakom i kompletnim namještajem. U obzir dolazi i zamjena za dvosoban stan u Subotici uz doplatu po dogovoru. Nekretnine se nalaze na Senjaku, blizu gradskog vrta u

Osijeku. Interesirati se u poslijepodnevnom satima. Tel.: 00-385-31 570 355.

U najljepšem djelu Kertvaraša prodajem ulični odvojeni dio obiteljske kuće od cca 64 m², potrebna adaptacija. Cijena 15500 eura. Postoji sva infrastruktura. Tel.: 572-875 ili 063-8838747.

Izdajem apartmane blizu mora u Crikvenici. Tel.: 00-385- 51 241 053.

Kupujem, prodajem i mijenjam značke. Kupujem knjige i medalje nogometnih klubova. Tel.: 024/542-310 i 062/8-528-228.

Prodaje se sijačica OLT GAMA 18 (gumeni točkovi) s lulama i JEDNOBRAZNI PLUG IMT 14 COLI. Tel.: 024/528682.

Prodaje se polovna cigla malog i velikog formata (4 din/kom) i nova električna kosilica za travu. Tel.: 024/532570.

Izdajem apartman u Novom Vinodolskom. Tel.: 00 385 51 241-610, 00 385 98 442-178.

Izdajem prazan dvosoban stan od 46 m² s grijanjem na plin. Tel.: 064-2394773.

Povoljno prodajem hrastovu kacu za vino cca 1500 litara, drvenu muljaču za grožđe, dvoredni špartač za kukuruz i razboj za tkanje. Tel.: 021-776372

Povoljno izdajem smještaj u Rovinju. Tel.: +385-52030007 ili +385-989277470, Jadranka.

Prodajem 4 slike 1x2 m ulje na platnu s ramovima – posljednja večera rad akademskog slikara. Jeftino. Tel.: 060 0242233.

Prodajem 600 kom. stare cigle velikog formata. Tel.: 024 535 319.

Prihvatila bih čuvanje i njegu male djece ili starije osobe. Tel.: 064/0714938.

Prhvatila bi se održavanja stambene zgrade uz plaćanje svih režijskih troškova. Tel.: 065/5319928.

Izdaje se namješten stan na Proizivci, bračnom paru ili studentima i učenicima. Tel.: 062/1789170.

Hitno izdajem sobu za jednu ili dvije ozbiljne učenice, studentice ili uposlenice na Novom naselju, u Novom Sadu. Tel.: 021/496-014.

Prodajem potpuno novu motornu prskalicu STIHL SR 420. Cijena po dogovoru. Tel.: 064/4088979 ili 063/7246417.

Povoljno izdajem skladište kod autobusnog kolodvora u Subotici. Tel.: 064-9640745.

Dvosoban stan od 60 m² Subotica – Zorka izdajem ili mijenjam za sličan u Novom Sadu. Tel.: 064 255 68 22.

Prodajem ediciju – Pet stoljeća hrvatske književnosti, izdanje 1965 god. Matica hrvatska. Tel.: 063 8886755 ili 064 2170160.

Ozbiljna, poštena, vrijedna žena srednjih godina brinula bi o starijoj osobi – radila bi u domaćinstvu – spremala, kuhala. Tel.: 064 4208423.

Prodajem Zastavu 10, 2008/5 godište. Registriran do 5/2013 godine. Ugrađen je plin. Od dodatne opreme ima alarm, centralnu bravu, radio, klimu, maglenke, tempomat. Uredno servisiran. Zadnji servis urađen 5.10.2012. godine. Cijena po dogovoru. Tel.: 064-1208170i 024-525-373.

Prodajem Zastavu 10, 2008/5 godište. Registriran do 5/2013 godine. Ugrađen je plin. Od dodatne opreme ima alarm, centralnu bravu, radio, klimu, maglenke, tempomat. Uredno servisiran. Zadnji servis urađen 5.10.2012. godine. Cijena po dogovoru. Tel.: 064-1208170i 024-525-373

Hrvatska likovna udruga
»CroArt« prodaje umjetničke
slike, djela članova udruge.
Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge.
Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218;
e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, I dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju »Hrvatske riječi«. **Jedan poslani kupon važiti će za četiri broja.** Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Preplatite se!

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1.000 dinara
☐ 1 godina = 2.000 dinara

INOZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 40 EURA
☐ 1 godina = 80 EURA

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
Ulica i broj: _____
Mjesto i zemlja: _____
Telefon i e-mail: _____

Uz popust od 20%

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

- * **Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje**
* **Inozemstvo: 10 eura godišnje**

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VUBURS 22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL SUBOTICA
IBAN: RS35355000000200292421
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa
355-1023208-69

PREDBOŽIĆNO VRIJEME U SONTI

Radosno Ga dočekajmo

Najstariji običaji u Sonti odisali su iskrenim radovanjem Isusu

Božić, dan rođenja Isusa Krista, kršćanski svijet slavi od davnina. Prethodi mu advent, ili došašće, odnosno vrijeme duhovnih priprema za blagdan Božića. U Sonti su nekada pripreme za Božić počinjale već od blagdana Sv. Kate, 25. studenoga. Od Sv. Kate do Božića više nije bilo vjenčanja, niti većih proslava. U vrijeme adventa u crkvi sv. Lovre bi se svakoga jutra održavale pokorničke mise, zornice, koje su simbolički predstavljale odricanje od sna.

Vjernici bi pristupali ispovijedi i pričesti. Slaveći mise zornice pjevali bi i adventske pjesme. U vrijeme adventa u domovima bi se palile svijeće pobodene u čašu napunjenu zrnima kukuruza, a tek u novije vrijeme pojavili su se adventski vijenci. Nakon Svete Katarine slijede dani Svete Barbare, Svetog Nikole i Svete Lucije. U vrijeme između Sv. Barbare i Sv. Lucije sijala bi se pšeni-

ca, simbol života, te ukras kuće i stola kod svetkovanja Božića. Nakon Božića pšenica se davala kokošima u dvorištu, jer se ništa iz tog svetog doba ne smije baciti. Vjernici u Sonti nisu posebno obilježavali blagdane Sv. Barbare i Sv. Nikole, a Sv. Luciju bi često predstavljale osobe ogrnute bijelom plahtom, pa bi se uputile po kućama i dobru djecu darivale orasima, jabukama i ponekom bombonicom, a nestašnim mališanima bi ostajala šiba. Najsvečanije, osobito za mališane, bila je Badnja večer.

Nekada davno na Badnju noć u kuću bi se unosio badnjak, odnosno veliki panj, koji bi se stavljaao na ognjište, a njegovim bi se žarom paljivale sve svijeće u kući. Unosila bi se i slama, kao simbol štalice u kojoj se rodio Isus. Trenutak unošenja slame u kuću, što je obično činio glavni član domaćinstva, označavao je službeni početak proslave blagdana Božića.

Unošenje slame i rasprostiranje po podu članovi obitelji bi pratili posebnim ritualom i pjevanjem božićnih pjesama. Nakon večere, svi bi ukućani od stola pošli do slame gdje bi sjedili, pričali i pjevali božićne pjesme do vremena polaska u crkvu na pološnicu. U mnogim kućama punim djece na Badnju noć nije se spavalo u krevetu, nego na unese-noj slami. Na Badnji dan bi se kitilo i božićno drveće, u Sonti zvano kriškringli. Bor, ili grane od bora, kitili su se u kući urađenim uresima, jabukama, orasima uvijenim u srebrnastu foliju, a pravo slavlje za djecu bilo je ukoliko bi se na kriškringlu našli i šećeri (op. aut. duguljaste, četvrtaste bombone, umotane u raznobojne sjajne folije). Pod božićna drveća bi se neizostavno stavljaao betlem, simbol štalice u kojoj je rođen Sin Božji. Za cijelo vrijeme adventa postilo bi se.

Posljednji dan predbožićnog posta bio bi Badnji dan. Za doručak bi se u zidanim pećima ispeklo krumpira i bundjeva, a kućanice bi pripremile i papulu i očistile i nasolile dosta luka. Papula bi se pripre-

mila tako što bi se grah skuhaao i izgnječio, dodala bi se sol, sitna, crvena paprika i sitno isjeckan češnjak. Papulom bi se mazao kruh ili prova. Voda u kojoj je skuhan grah ne bi se bacala, nego bi se u njoj za večeru zakuhali rezanci. U vrijeme adventa za večeru bi se često pripremala i orišca. Sjeme od bundeve bi se očistilo, malo izgnječilo i namočilo u hladnu vodu. Tako namočenno malo bi odstojalo dok ne bi pustilo boju, sve bi se skupa prokuhalo, a onda bi se u nju zakuhali rezanci. Ova tečnost je bila bijela poput mlijeka, pa danas rezance prokuhane u mlijeku mnogi pogrešno nazivaju orižac. Sjeme se moglo i ispeći, pa očistiti od omotača, usitniti u stupi i njime začiniti rezance. Ovo jelo danas je vrlo rijetko, gotovo da ga nitko i ne sprema, a nekad je bilo vrlo česta sirotinjska hrana. Prvo masno jelo poslije adventa bilo bi lučenje, i u tepsiji ispečena kobasica. Ovo se jelo poslije povratka s polnoćke, a običaj je bio da u kuću djevojke na kobasice dođe budući zet, ukoliko je vjenčanje već najavljeno.

I. Andrašić

Kazivač običaja, Kata Jakšić (77) iz Sonte

»Danas se izvornih običaja malo tko i sjeća. Mi smo živjeli u sirotinji, bilo nas je puno, a svakom blagdanu radovali smo se neizmjereno. Osobito se sjećam Božića kad je moj Ivan skupa sa mnom poslije pološnice došao u našu kuću na kobasice. Iako sam bila pod kaparom, mislila sam da to neću preživjeti od neke nelagodnosti. Na sreću, moji su ga jako lijepo prihvatili, pa je nelagoda brzo prošla. Danas su običaji izmijenjeni, vrijeme je učinilo svoje, pa mnogi ni ne znaju za one najstarije. U svemu je zavladao neko pomoćarstvo, pa tako i u proslavama naših najvećih blagdana.«

Božić ide, a u duše ladno

Bać-Iva se vi dana jako snuždijo. Vada je došo u godine ka mu već sve što čuje pomalo tira suze na oči. Eto i sad. Svi ukućani užurbani, raduju se Božiću i sprimu sve i sva, a on samo dudi. Natofrčijo se prid televiziju, al ko da gleda kroz nju. Njegova već peče kolače, ne što možu malo dužje stajat. Taki uvik napeče cilu kamaru. Znade ona da će ope dicama dolazit druge i pajtaši, pa nek se najde. »Eto, već se unaprid radujem, znadeš da će nam ope i za Božić i za Ivana bit puna kuća mladosti«, veli njegova i otvara novu kesu šećera. »Ta znadem da oće. Eto, naši parnjaci polako putuju, sve nas je manje, pa nek dojdū baram njevi. Baš mi je najlipše kad nam je na Ivana puna kuća svita«, veli bać-Iva i potegne malo iz fraklića. Nuz put je i dlanom otriso oko, ko da je u njemu bilo nikakoga trunjica. »Eto, ko zna, ako starija na lito otide od nas, kako će na godinu Božić...«, veli njegova i pregačom otriše oči. Bać-Iva je samo teško izdanijo. Baš mu se steškalo. Eto, niki dan vidijo crno na bilomu da je u selu sve manje čeljadi. »Bože, što se proridavamo... eto, ima nas skoro osam stotina manje neg pri deset godina. I mladež još uvik odlazi, najviše naša«, zabrinuto veli njegove i malo otpije iz fraklića. »Bome, čoveče, gledam ja već više godina, sve manje naše dice dolazi na svit, pa nas je u škole već manje od polak. A i u crkve tamo di dica sidu sve je manje gužve. Jedino vidim za Kirbaj, a saće i za Božić, pa potli i za Uskrs, bit puna crkva mali. Samo, kad ji čujem, rekla bi da divanu drugače nego što se divani kod nas u selu. Ne znam šta ti mladi štodiru, ka će trčat za dicama, ako neće u dvajst?«, pita se njegova priko sinije. »Bome, neka se ti brinit, imade naše dice, još koliko, al eto, nema ji tude, kad su jim dade i matere na vrime ošli u svit. Jedni ošli jel od stra, jel što su mislili da će tamo dobit više neg što su dali tude, pa se sustavili oma priko. A kažu i da su ji tirali odvud. Drugi ošli malo dalje, a treći i puno dalje. Oni, ope, kažu da su malo bižali od zla, a više trbuvom za kruvom. Svi ošli mladi, pa sad imadu dice, nema da nemu. A i njeva dica već imadu dice. Koliko znadem, svi imadu po dvoj-troj. Dicu otranjivu tamo di su došla na svit, pa se i divanu drugače. Znadeš kako je, kako se divani tamo di su ošli, tako i oni. Vada vidiš da je tako i kod nas doma. Tamo di se u kuće divani, divanu i dica. A tamo di se malo više okreće nomu što ni naše, dica se još brže okreću«, veli bać-Iva š nikakom tugom u očima. »E, baš gledam, zadivojčile se obadve, al svojega se držu. Samo, ništa mi jako žo, ko da osićam da će jako brzo otit od nas. A vada ćemo i mi kadgoda dočekat da imadu male, pa da ti ima ko čupkat za brkove. A i ja već ne bi marila malo trčat po dvoru za njima«, veli njegova, a jedna krupna suza je kapne na siniju. I njega uvalila nikaka vrućina, samo mu u duše malo ladjikavo. Natapijo šubaru na glavu, pribacijo kožu priko leđ, pa veli, ide malo obit marvu i živinu. »I oni su živi stvorovi, volju ka se čeljade malo boravi oko nji«, veli njegove, a nikaka velika guka mu se skupila u grlu. Do stražnjega dvora je odo nogu prid nogu, a ko da je jedva dočekao i da Taksa počme skakat oko njega. Samo ga je blago pogladijo po glave i otriso još jednu suzu.

Piše: Ivan Andrašić

Kad dobijem nešto novca kupit ću knjige, a ako mi nešto preostane hranu i odjeću.

Erazmo Rotterdamski

Žališ se na život, a trebaš se samo sjetiti koliko te ljudi voli.

Lav Tolstoj

Svi smo mi rođeni ljudi, neki čak i ostanu takvi.

Samuel Becket

Narodna umjetnost!

POZIVAMO ČITATELJE DA NAM POŠALJU
NEKU SVOJU ZANIMLJIVU FOTOGRAFIJU

Ivana Brlić Mažuranić

Koje godine i gdje je rođena hrvatska književnica Ivana Brlić Mažuranić?

Tko je bio njen djed?

Gdje je živjela nakon udaje za Vatroslava Brlića?

Kada je počela objavljivati knjige za djecu?

Kako se zove njezina slavna dječja knjiga?

Koja knjiga se smatra najznačajnijom u njezinom literarnom opusu?

Koliko puta je bila predlagana za Nobelovu nagradu?

Po čemu je Ivana Brlić Mažuranić ušla u svjetsku povijest?

Kada i gdje je umrla Ivana Brlić Mažuranić?

Rođena je 18. travnja 1874. godine u Ogulinu.
Hrvatski ban Ivan Mažuranić.
U Brodu na Savi (Slavonski Brod).
Godine 1902. je u vlastitoj nakladi objavila knjigu »Valjani i nevaljani«.
Čudnovate zgođe šegrtu Hlapića.
Zbirka pripovijedaka »Priče iz davnina«.
Dva puta (1931. i 1938.).
Kao prva žena koja je primljena za dopisnog člana Nobel akademije.
Umrla je 21. rujna 1938. godine u Zagrebu.

- Zašto balerine plešu na prstima?

- Da ne probude publiku.

Razgovaraju dvije susjede:

- E, koliko su se vremena promijenila...

- Ma hajde, što je toliko promijenjeno?

- Ranije, matere su čuvale vjenčanicu za svoju kćer, a danas kćeri čuvaju vjenčanicu za sljedeće vjenčanje!

Idu zeka i vuk mračnom šumom. Kaže zeka vuku:

- Znaš, vuče, malo se plašim.

A vuk će na to:

- Ja ću se još više plašiti dok se sam budem vraćao kući.

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

ts tržnica AD
subotica

www.subotickatrznica.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

TRŽNI CENTAR KTC

WWW.
KTC.
RS

**SRETAN
BOŽIČ**

**ŠTEDJETI ZNAČI
KUPOVATI U KTC-U!**

SUBOTICA : SOMBOR : APATIN : SENTA : BEČEJ

ČESTIT BOŽIĆ
I SRETNNA NOVA GODINA!